

SUMÁŘ UČEBNÍCH ÚLOH: PRAXE VE STÍNU TEORIE H. Vomáčková, D. Příhodová, L. Minaříková

SUMÁŘ UČEBNÍCH ÚLOH: PRAXE VE STÍNU TEORIE

Helena Vomáčková
Dagmar Příhodová
Lenka Minaříková

SUMÁŘ UČEBNÍCH ÚLOH: PRAXE VE STÍNU TEORIE

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Vědecký redaktor:

Doc. PhDr. Zdeněk Radvanovský, CSc.

Recenzenti:

Prof. PhDr. Zdeněk Kolář, DrSc.

Mgr. et Bc. Markéta Říčanová

Technická redakce:

Mgr. Jiří Vomáčka

© Helena Vomáčková, Dagmar Příhodová, Lenka Minaříková

ISBN 978-80-7561-192-5

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Tato publikace vznikla v rámci projektu „Škola pro všechny: Inkluze jako cesta k efektivnímu vzdělávání všech žáků“, registrační číslo CZ.02.3.61/0.0./0.0./15_007/0000210, který je spolufinancován Evropskou unií.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

OBSAH

ÚVODNÍ ZAMYŠLENÍ	9
RÁMCOVĚ K POJETÍ INKLUZE A K POJETÍ SUMÁŘE	13
CO ŘÍKÁ RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	23
TAJEMSTVÍ A KOUZLO UČEBNÍCH ÚLOH.....	28
ÚLOHY PODPORUJÍCÍ JAZYKOVOU ZDATNOST	38
ÚLOHY PODPORUJÍCÍ MATEMATICKÉ DOVEDNOSTI	68
ÚLOHY ZAMĚŘENÉ NA ROZVOJ PAMĚTI A POZORNOSTI..	85
ÚLOHY NA ROZVOJ MOTORICKÉ DOVEDNOSTI	96
ANALYTICKÉ ZHODNOCENÍ.....	126
ZÁVĚREM	131
SEZNAM UČEBNÍCH ÚLOH	133
POUŽITÁ LITERATURA	141
PŘÍLOHY	145
SUMMARY	149

ÚVODNÍ ZAMYŠLENÍ

Vzdělávací prostředí v České republice se za posledních třicet let poněkud změnilo: zvětšily se sociální rozdíly mezi žáky v povinném vzdělávání, ale rovněž mezi učiteli a některými dalšími profesemi (lobbisté, finanční poradci, politici, exekutoři, ...), a dokonce i mezi určitými regiony navzájem. Jde o jev, který lze obecně shrnout pod segregální tendence společnosti a který vzdaluje od sebe členy populace, vytváří překážky k jejímu vzájemnému porozumění, potažmo vstřícnosti a toleranci či ochotě naslouchat. Lidé opouštějí svá původní rodiště a stěhují se jednak za vyššími příjmy, do tzv. atraktivnějších oblastí, jednak za lepším životním prostředím či do tzv. bezpečnějších lokalit. Z hlediska regionálního rozložení a rovnoměrnosti zastoupení nejrozličnějších sociálních skupin obyvatelstva se nepatrná Česká republika¹ proměnila a netvoří již přirozeně heterogenní společenství lidí současně zámožných a nemajetných, kognitivně bystrých a těch „pomalejších“, kulturně adaptovaných a těch z pohledu majority „nepřizpůsobivých“, aktivních a lenivých, tvořivých a těch bez dostatečné invence, ... Naopak, rozložení české populace se znerovnoměnilo² a vytvářejí se dosti homogenní enklávy, které na jedné straně nemají zájem přijímat mezi sebe občany „jiné kategorie“ a na druhé straně enklávy, kam nemají možnost se dostat občané „jiné kategorie“.

Promítnuto do oblasti povinného vzdělávání to znamená, že zastoupení obyvatel např. na Královských Vinohradech v Praze a v Předlicích, které jsou předměstím krajského města Ústí nad Labem, jednoznačně určuje, kdo zde bude navštěvovat základní školu, ale i to, kdo zde bude učit a samozřejmě s jakým efektem. Nicméně povinné základní vzdělávání by mělo být kdekoli na území našeho státu stejně kvalitní, mělo by všude garantovat standardy vzdělávání a **maximálně rozvíjet disponibilitu každého žáka**. Alespoň tak je formulováno právo na vzdělání jak v Ženevské deklaraci práv dítěte (1924), v Deklaraci lidských práv (1948), tak v

¹ Z makropohledu jde v podstatě o jedno průměrné subprovinční čínské město.

² Vomáčková, H., Cihlár, D. (2015). *Regionální disonance v hodnotových soudech adolescentů*. Ústí nad Labem: UJEP.

Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (1950). Formální snahou poněkud napravit poměry v povinném základním vzdělávání se stal §16, zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů, který se od roku 2016 snaží zavádět inkluzivní prvky do povinného vzdělávání v ČR. Nezanedbatelným dílem k tomu přispěla i causa D. H., v rámci níž byla Česká republika v roce 2007 odsouzena Evropským soudem pro lidská práva za porušení zákazu diskriminace romských žáků v jejich právu na vzdělání.

O co vlastně šlo? Dle Gaussovy křivky a normálního rozdělení daného ročníku populace je obhajitelné, že 2 – 2,5 % populace má jistou prevalenci postižení, která zpravidla indikuje, že žák mentálně nestačí požadavkům běžné školy. Tito žáci jsou pak vzděláváni v základních školách praktických, či dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením, které kladou na rozvoj disponibilit žáků nižší požadavky. Praxe ČR však svého času vykazovala 35 % populace romského etnika daného ročníku s diagnostikovaným mentálním postižením, na základě kterého nenavštěvovali tito žáci běžné ZŠ³. Lze tedy konstatovat, že počet romských dětí vzdělávaných v programech určených primárně pro žáky s lehkým mentálním postižením je minimálně čtrnáctinásobkem předpokládaného výskytu dětí s lehkou mentální retardací v populačním vzorku. Profesionalita těch, kteří byli k výše uvedenému rozhodnutí kompetentní, neprošla praktickou zkouškou, které byla vystavena. Kvalifikovaní odborníci neobstáli. Kolik má ČR takových odborníků ve školství? Odpověď lze hledat v celospolečenských proměnách, kterým podléhají všechny klíčové faktory výchovně vzdělávacího procesu⁴. Zejména jde o postavení, role a funkčnost rodin⁵, o profesionální úroveň přípravy všech budoucích pedagogů, nejen těch z menšinových pedagogických

³ Svoboda, Z., Smolík, A. (2010). Pedagogická, sociální a zdravotnická práce s osobami ohroženými sociálním vyloučením. Ústí nad Labem: UJEP

⁴ Blížkovský, B. (1997). *Systémová pedagogika*. Brno: Amosium Servis

⁵ Helus, Z. (2015). *Sociální psychologie pro pedagogy*. 2. vyd. Praha: Grada

fakult⁶, o pokles atraktivity učitelského povolání odrážející jeho příjmovou nedostatečnost⁷, o neochotu učitelů zvyšovat svou pedagogicko-metodickou erudici⁸, o postupující celkovou nerovnost ve společnosti⁹, která zasahuje určité regiony či lokality segregačními tendencemi ve školství¹⁰.

Všechny různě rychle akcelerující změny promínající do regionálního vzdělávání v ČR jsou dobře patrné zejména v povinném vzdělávání. Stát v rámci povinného vzdělávání sice formálně garantuje stejné možnosti a rovné podmínky vzdělávání všem žákům¹¹, ale v praxi na to v podstatě rezignuje. Výsledkem je skutečnost, že stejně disponovaní žáci dosahují např. na konci 1. stupně základních škol zcela odlišné úrovně vědomostí a dovedností, tj. schopností analyzovat, aplikovat, syntetizovat, kategorizovat, vyvozovat důsledky apod. Proč tomu tak je? Kdo, nebo co, selhalo? Vždyť jde o povinné vzdělávání, jehož cílem by měl být **posun každého žáka k jeho dispozičnímu maximu**¹².

Obecně lze konstatovat, že systém vzdělávání v ČR po r. 1989 spíše podporuje, než brání segregačním tendencím a umožňuje vytváření nerovnoměrností, kterou indikuje i příklon k modelu selektivního vzdělávání¹³. Absentuje důsledné dodržování jednotných pravidel, potažmo chybí pravidla sama. Např. svobodná volba základní školy rodiči (jdoucí za hranice její spádovosti) vyústila v existenci základních škol na jedné straně tzv. excelentních, výběrových, elitních, ... a na straně druhé škol tzv. zbytkových, sociálně

⁶ Doulík, P., Škoda, J. (2014). Příprava učitelů v kontextu kontinuální optimalizace. *Praha: Pedagogická orientace*. 24(5), 818-837

⁷ MŠMT. (2016). *České školství v mezinárodním srovnání*. Dostupné z <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/ceske-skolstvi-v-mezinarodnim-srovnani-1> [1. 2. 2017]

⁸ Říčan, J. (2016). *Metakognice a metakognitivní strategie*. Most: Hněvín

⁹ Piketty, T. (2015). *Kapitál v 21. století*. Praha: Univerzum

¹⁰ Vomáčková, H. a kol. (2015). *Výzkumný pohled na inkluzi a její determinanty*. Ústí n. L.: Univerzita J. E. Purkyně

¹¹ Zilcher, L., Svoboda, Z. (2019). *Inkluzivní vzdělávání: Efektivní vzdělávání všech žáků*. Praha: Grada¹¹

¹² Zilcher, L., Říčan, J. (2014). Multicultural Education as a Way to Inclusion. In: Rabensteiner, P., Rabensteiner, G. (Eds.). *Internationalization in teacher education Vol. 6*. Klagenfurt

¹³ Průcha, J., ed. (2009). *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál

druhořadých, periferních, ..., zkrátka těch horších. I kdyby v této druhé skupině byli učitelé samotní „Ámosové“, těžko dokáží u svých žáků rozvinout takové schopnosti jako u žáků ze skupiny první. Jde o úkol nad jejich možnosti a dosah: pracují sice s žáky stejně mentálně disponovanými, ale např. bez disciplíny, řádu, vůle, kázně, rodičovského vzoru, podpory či ochoty respektovat učitelovu autoritu apod. I kdyby bylo pedagogicko-didaktické nasazení těchto učitelů vysoké, nebudou dosahovat takového pokroku u svých svěřenců jako jejich kolegové ze základních škol elitních. Může tomu být - mimo jiné - i proto, že jejich žáci budou mít násobně vyšší absenci ve škole než jejich vrstevníci v elitních základních školách. Adamsova teorie rovnováhy¹⁴ pak jednoznačně vymezuje demotivační působení u této skupiny učitelů: jejich větší nasazení vede dlouhodobě k nižší úrovni výstupů, tj. vědomostí, dovedností a celkových schopností jejich žáků, než je tomu u srovnávací skupiny škol elitních. Rovnováha v příjmech obou skupin učitelů je rovněž porušena.

Autorky

¹⁴ Armstrong, M. (2007). *Řízení lidských zdrojů. Nejnovější trendy a postupy* (10th ed.). Praha: Grada

RÁMCOVĚ K POJETÍ INKLUZE A K POJETÍ SUMÁŘE

Podstatu inkluzivního vzdělávání lze vyjádřit jako akceptování individuálních potřeb každého žáka, neustálý důraz na kvalitu pro **všechny** účastníky vzdělávacího procesu, zapojení **všech** žáků a jejich celkový prospěch¹⁵. Zdůrazňujeme zde **všech** žáků, neboť se nejedná pouze o žáky, kteří v některých oblastech vzdělávání neovládají, anebo na druhé straně, kteří jsou nadprůměrně disponováni, ale opravdu o všechny, o každého jedince zvlášť. Vždyť o co by mělo jít víc, než o „duši“ jedinců, kteří budou tvořit naši budoucnost. Jejich laskavé přijetí ve škole ve druhé fázi jejich socializace sice nemá sílu bezpodmínečného přijetí rodičů v první fázi socializace, ale bez vlivu rozhodně není: každému z nás se „dostává pod kůži“, jak jsme se cítili, jak se k nám přistupovalo a zacházelo, a v dospělosti máme tendence kopírovat tyto vzory.

Nejobtížnější se z hlediska zavedení inkluze do škol jeví změna filozofie učitelů¹⁶, změna zaběhnutých přístupů a postojů, které samozřejmě podléhají celospolečenskému klimatu a vnějším podmínkám. Ty také souvisejí s bariérami a překážkami na cestě k úspěšné a funkční inkluzi¹⁷. Jsou všeobecně známé a patří mezi ně zejména velký počet žáků ve třídách, nedostatek profesionálů, tj. speciálních pedagogů, psychologů, asistentů pedagogů, nedostatečné kompetence učitelů ve výuce žáků se SVP, nedostatečné materiální, technické a prostorové zabezpečení škol, nízká míra podpory škol a poradenství přímo na školách, ale v neposlední míře i neochota učitelů a jejich předsudky¹⁸. S nimi souvisejí i chyby, kterých se učitelé dopouštějí, např. percepční

¹⁵ Zilcher, L., Svoboda, Z. (2018). Proinkluzivní změny na školách formou strategického plánování. *Inkluzivní vzdělávání v souvislostech*. Plzeň: FPE ZČU

¹⁶ Zilcher, L. (2013). *Analýza používaných inkluzivně didaktických strategií v ČR a USA*. Ústí n. L.: UJEP

¹⁷ Zilcher, L., Chytrý, V., Kežovská, M. (2016). Inclusive education in the view of the Czech Republic principals. In *Transformations in cultural, social and educational activity. Challenges towards contemporary Europe*. Siedlce : Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

¹⁸ Vomáčková, H. a kol. (2015). *Výzkumný pohled na inkluzi a její determinanty*. Ústí n. L.: Univerzita J. E. Purkyně

chyby¹⁹. Výzkumně bylo prokázáno, že učitelem vnímaná inteligence a úsilí žáka ovlivňuje jeho pozitivní reakce a instrukce směrem k žákovi. Pokud není učitel ochoten svá očekávání směrem k žákům racionálně revidovat, pak příležitosti a šance dávané různě vnímaným žákům jsou rovněž různé, zatímco by měly být přibližně vyrovnané. Z hlediska žáků jde zcela jistě o nespravedlnost.

Pokud tedy chceme začít na školách s inkluzí, je třeba – navzdory vnějšímu pro-segregačnímu prostředí – posilovat zejména²⁰:

- KOMUNITU (kde každý je vítán a přijímán, žáci si navzájem pomáhají, učitelé a zaměstnanci dobře spolupracují, učitelé a žáci jednají s úctou, mezi učiteli a rodiči existuje partnerský vztah, škola a správní orgán dobře spolupracují, do školy se zapojují místní komunity, ...),
- INKLUZIVNÍ HODNOTY (kdy všichni žáci jsou podporováni a motivováni, myšlenka inkluze je sdílena všemi učiteli, rodiči a žáky, všichni žáci jsou oceňováni, učitelé a žáci se k sobě chovají s respektem a ctí, učitelé se snaží odstraňovat překážky v učení a zapojení žáků, škola minimalizuje všechny formy diskriminace),
- ORGANIZACI UČENÍ (kdy se žáci zapojují všichni a podporují se, panuje porozumění odlišnostem, žáci jsou aktivní a spolupracují, hodnocení přispívá k chuti dosahovat dobrých výsledků u všech žáků, učitelé plánují, vyučují a hodnotí kooperativně, kázeň žáků vyplývá z uvědomělosti a ohleduplnosti, domácí úkoly přispívají k učení všech žáků, všichni žáci se zapojují do mimoškolních aktivit),
- VYUŽITÍ VNITŘNÍCH ZDROJŮ (kdy rozdíly jsou pozitivně využívány, využívají se odbornosti a zkušenosti učitelů i ostatních zaměstnanců, učitelé vytvářejí zdroje na podporu učení a zapojení všech žáků, využívají se zdroje z celé komunity, školní zdroje jsou spravedlivě rozdělovány a využívány),

¹⁹ Říčan, J. (2019). Percepční chyby učitele a jejich vliv na počet pozitivních reakcí a instrukcí směrem k žákům. V tisku.

²⁰ Booth, T., Ainscow, M. (2007). *Ukazatel inkluze. Rozvoj učení a zapojení ve školách*. Praha: Rytmus

- VÝHODY RŮZNOSTI (kde podpora různorodosti je koordinována, podporují se zaměstnanci v reakcích na jinakost, koncepce školních vzdělávacích programů jsou inkluzivní, omezují se překážky v zapojení žáků na základě předpisu, rozvoj žáků je v souladu se školním vzdělávacím programem a s jeho cíli, čeština jako cizí jazyk je vyučována s podporou učitelů, minimalizují se překážky v docházce, případy vyloučení ze školních aktivit, případy šikany),
- FILOSOFIE ŠKOLY PRO VŠECHNY (kde kariérový postup učitelů a přidělování funkcí je spravedlivé, novým zaměstnancům se pomáhá, škola je tu pro všechny žáky ze spádové oblasti, škola dbá na dostupnost všech svých prostor všem, novým žákům se pomáhá, všichni žáci se doceneňují a zapojují např. v kooperačních skupinách).

Dočetli jste a nedůvěřivě kroutíte hlavou? Nedaří se u vás na škole ani něco málo z výše uvedených šesti bodů? Situace se ani z poloviny nevyvíjí příznivě? Začněte tedy se změnami u sebe: drobnými kroky postupně měňte to, nač dosáhnete. Ptáte se proč? Pak je nejvyšší čas odejít ze školství.

V kontextu výše uvedeného bychom neměli zapomenout uvést ani dvě **hlavní zásady funkční inkluze ve vzdělávání**²¹, které ctí země, jejichž zkušenost s jejím zaváděním do škol má daleko delší historii, než je tomu v případě ČR. Jedná se o podmínku, že **procesem inkluze nesmějí být v maximálním rozvoji svých disponibil kráceni intaktní žáci a že všichni rodiče podporují inkluzi žáků svou spoluprací se školou** (v opačném případě jsou používány nástroje, zpravidla ekonomické, které pocit odpovědnosti rodičů vůči dětem formou spolupráce se školou znovu navozují). Tím je dokladováno, že inkluze není vnímána pouze jako problém škol, který si samy vyřeší, ale jako celospolečensky žádoucí posun

²¹ Vomáčková, H. a kol. (2015). *Výzkumný pohled na inkluzi a její determinanty*. Ústí n. L.: Univerzita J. E. Purkyně

v myšlení a postojích všech členů společnosti²². To se zdá být v ČR mnohem náročnější záležitost, než vydání pouhého legislativního předpisu, který navíc v našich poměrech mívá obvykle více „zaručených“ výkladů. Zpochybňování se pak stává prvním krokem k udělování výjimek „z tisíců výjimek“. Jde o charakteristiku, kterou si ČR vysloužila v zahraničí za posledních téměř třicet let jako země, kde nic neplatí.

Změna filozofie a přístupu k inkluzi tak rozhodně není jen záležitostí pedagogů, ačkoli oni jsou těmi „v první řadě“. V jejich případech souvisí změna přístupu i s uplatňováním zřetele ke třem normám hodnocení žáků učiteli:

- **Sociálně srovnávací norma** hodnocení s důrazem na porovnání žáků mezi sebou navzájem je nejběžnější a stojí na pětistupňové klasifikační stupnici. Tato norma vede k uvědomování si, kdo je horší a kdo lepší, a navozuje klima soutěžení. To ale nevyhovuje žákům, kteří se dlouhodobě či trvale umisťují v hodnocení vždy v poslední třetině. Tato třetina žáků je pak trvale utvrzována ve své nedostačivosti a těžko se s tím vyrovnává. Forma hodnocení známkou navíc vede žáky k honbě za známkou více, než k honbě za poznáním. I zde je tedy třeba měnit postoj: „chci dobrou známku, ale učení nových poznatků mě nezajímá“.
- **Kriteriální norma** hodnocení s důrazem na postačující výkon, tj. dosažení minimální průchodné hranice vědomostí, znalostí a dovedností, tj. standardu, eliminuje porovnávání mezi žáky. Tento typ hodnocení vnáší do výuky více klidu a otevírá více prostoru pro spolupráci a vzájemnou pomoc. Na druhé straně ale snižuje úsilí žáků, kteří se spokojí s tím, co je postačující bez ohledu na to, že jsou disponováni např. na dvojnásobný výkon. Hodnocení se zde kromě již zmíněné klasifikace nabízí formou procent nebo bodů (např. je-li norma průchodnosti stanovena na hranici 60 %, pak žák při hodnocení 72 % ví, jaké jsou ještě jeho rezervy).

²² Zilcher, L., Svoboda, Z., Kežovská, M., Říčan, J. (2017). Řízení rozvoje inkluzivní školy. *Aktuální přístupy managementu vzdělávání*, Praha: Centrum školského managementu PedF UK v Praze

- **Individuální norma** hodnocení je zaměřena na pokrok žáka oproti jeho předchozímu výkonu, tj. zda a jakou měrou se zlepšuje, či stagnuje nebo se dokonce zhoršuje. Žák je v tomto případě orientován na „práci se sebou samým“, na sebepoznání, sebekontrolu a autoregulaci, má šanci radovat se z vlastních úspěchů. Nevýhodou může být jeho přílišná individualizace bez dostatečného propojení se sociálním okolím. Pokud se použije hodnocení známkou, je více než pravděpodobné, že disponovaný či nadaný žák bez velkého úsilí získá např. trojku, stejně jako žák nedisponovaný, ale pracující s velkým úsilím a nasazením. Přitom pokrok disponovaného žáka, měřený individuální normou po čtvrt roce může představovat jeho 5% posun, zatímco u nedisponovaného žáka může jít, např. o 45% posun. Právě z tohoto důvodu jsou vhodnější formou hodnocení procenta, vyjadřující žákův pokrok v rámci jeho potenciálních dispozic (či body) než úzká pětistupňová klasifikační škála. Tu lze z pohledu rozvoje vzdělanostní společnosti²³ považovat za překonanou. Z hlediska žáka se jedná o nejspravedlivější typ hodnocení, z hlediska pedagoga pak o nejnáročnější²⁴. Ze zkušenosti zahraničních škol je zřejmé, že učitel musí mít zdokumentovaný posun žáka od jednoho testování k druhému a při kontrolách je povinen zdůvodnit, proč obdobně disponovaní žáci vykazují odlišnou míru svého pokroku (např. někteří 20 % a jiní 5 %). Učitel je odpovědný a také placený za to, že naučí, pokud tedy žák neabsentuje. O to se zase stará škola, resp. její nepedagogičtí pracovníci ve spolupráci s policií a úřadem vyplácejícím sociální dávky.

Spolu s uvedenými normami hodnocení hraje svou roli v motivaci a aktivním zapojování všech žáků užívání výroků učiteli. Pokud jsou popisného charakteru a neobsahují prvek personifikace (např. tento postup se moc neosvědčil) působí daleko konstruktivněji než v případě užití výroků hodnotících a personifikujících (např. to se ti

²³ Liessmann, K. P. (2009). *Teorie nevzdělanosti: omyly společnosti vědění*. Praha: Academia.

²⁴ Říčan, J., Chytrý V., Jindráček, V., Kroufek, R., Janovec, J., & Schreil, Z. (2019). *Metodické provázení oborovými didaktikami*. Ústí nad Labem [v tisku].

moc nepovedlo). Často se tyto odlišné přístupy učitelů váží na preferovaný typ hodnocení výkonu žáků, z nichž literatura zejména vyzdvihuje rozdíl mezi formativním a normativním hodnocením.

Kdybychom se měli přiklonit k jedné všeobjímající definici, která vhodně vymezuje inkluzi ve vzdělávání, použili bychom pojetí Zilchera, tedy „*Inkluze je z pohledu didaktického vrchol individualizace ve vzdělávání, z pohledu školní kultury je to vize plně komunitní školy a z pohledu školní politiky nastavené takové prostředí, které respektuje jakékoliv zvláštnosti a podporuje rovnost všech, a to ve všech možných situacích*“²⁵.

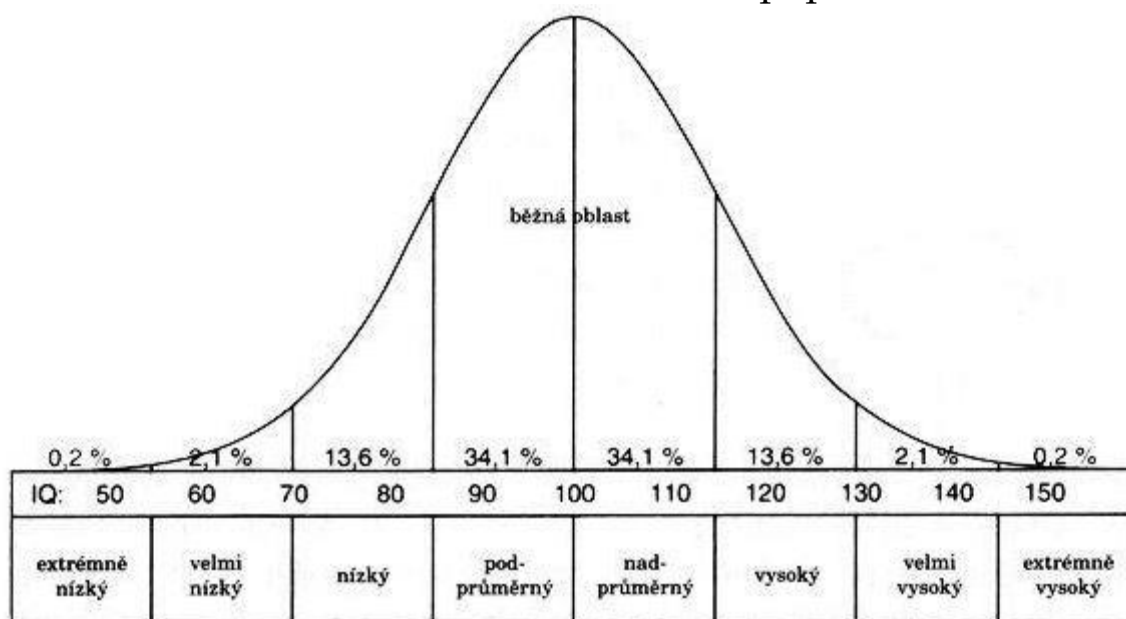
Předkládaný sumář byl ovlivněn nejen výše uvedenými teoretickými poznatky spojovanými se zaváděním inkluze do povinného vzdělávání, ale vycházel zejména z učitelské praxe v rámci aktivit KA02 tříletého projektu Operačního programu Výzkum, vývoj, a vzdělávání (OPVVV) „Škola pro všechny: Inkluze jako cesta k efektivnímu vzdělávání všech žáků“. Smyslem této aktivity bylo vytipovat na základních školách²⁶ přihlášených do tohoto projektu žáky, kteří vykazovali problémy při adaptaci na školní prostředí či při přechodu z prvního stupně na druhý. S těmito žáky, které učitelé běžně označovali jako žáky problémové (nešlo přitom vždy o žáky sociálně, kulturně či jazykově znevýhodněné), bylo následně pracováno v rámci mimoškolních aktivit s cílem aktivizovat je, nechat jim zažít úspěch, motivačně je podchytit a určitým způsobem je zaujmout procesem nabývání nových poznatků. Během tří let jsme takto podchytili celkem 201 žáků z devíti základních škol přihlášených do projektu (s některými na doporučení dané školy i opakovaně). Z uvedeného počtu představovalo 44 % žactvo romského etnika. Přitom 86 % žáků z celkového počtu docházelo na 1. st. ZŠ a 14 % na 2. st. ZŠ (ve všech případech se jednalo o šestou třídu). Pro všechny vytipované žáky byli jejich učitelé vyplněny tzv. Identifikační listy – viz příloha

²⁵ Zilcher, L., Svoboda, Z. (2019). *Inkluzivní vzdělávání: Efektivní vzdělávání všech žáků*. Praha: Grada

²⁶ ZŠ Tyršova 482/53, Trmice; ZŠ Generála Svobody 114, Nový Bor; ZŠ Tyršova 1066/2, Rumburk; ZŠ a MŠ Na Pěšině 330, Děčín 9; ZŠ Tovární 110, Dubí 2; ZŠ Okrouhlá; ZŠ Školní náměstí 100/5, Předlice; ZŠ Rabasova 3282/3 Ústí nad Labem; ZŠ Na Příkopech 895, Chomutov.

1, kde byl specifikován typ a charakter školních nedostačivostí žáků a znaky jejich sociálního znevýhodnění. Pro vlastní práci s těmito žáky mimo školní vyučování byly připraveny tzv. Deníky mimoškolních činností – viz příloha 2. Jednalo se vždy o malou skupinu (3 – 7 žáků) určenou třídním učitelem a projektově zacílenou na jedinou oblast, v níž tito žáci zaostávali za svými vrstevníky, vykazovali nižší výkon, horší a pomalejší orientaci a byli svými učiteli označováni jako „problémoví“. S žáky pracovali v mimoškolním čase facilitátoři z řad studentů UJEP a učitelé škol přihlášených do projektu, a to vždy minimálně po šest týdnů s frekvencí dvakrát týdně. Po této blokové mimoškolní aktivizaci byli třídními učiteli či vyučujícími daných předmětů vyplňovány Evaluační listy – viz příloha 3, v nichž byla vyjádřena subjektivně vnímaná změna u daných žáků. Nikdo z uvedených žáků nebyl diagnostikován s žádnou poruchou či handicapem, takže jsme vycházeli z premisy, že všichni se nacházejí dle Gaussovy křivky – viz obr. 1 - v pásmu normálu, byť v jeho levé části.

Obrázek 1: Normální rozložení hodnot IQ v populaci²⁷

²⁷ Jak vyplývá z obrázku, 68,2 % populace představují běžnou oblast „normálu inteligence“, s níž se v povinném vzdělávání setkáváme s největší frekvencí. Nicméně, i ti vysoce kognitivně disponovaní žáci (13,6 % vpravo), i ti s nízkou dispozicí (13,6 % vlevo) přísluší dle §16 školského zákona do běžných základních škol. Obě skupiny představují pro učitele větší časovou i obsahovou zátěž a

S ohledem na dojezdovou vzdálenost některých škol a další zájmovou činnost vytipovaných žáků, byla pravidelnost setkání leckdy organizačním a logistickým oříškem. S čistým svědomím však můžeme konstatovat, že jsme nikoho neošidili a všem byla věnována srovnatelná péče. Vycházeli jsme přitom z premisy, že **povinné vzdělávání by v rámci maximálního rozvoje disponibil každého žáka mělo kromě základního penza vědomostí a dovedností pěstovat u žáků kladný vztah k poznávání, podporovat jejich přirozenou zvědavost a aktivitu, podporovat jejich aktivní a pozitivní vztah ke světu.** Ten by pak měl být prezentován zejména jejich schopností překonávat překážky a řešit problémy, nikoli se jim vyhýbat či rezignovat nebo před nimi utíkat. Konec konců, život dospělého jedince je zpravidla plný překážek, nezdarů, problémů a proher. Škola by tak měla být tou institucí, která naučí žáky „měnit sebe sama“, tj. rozvíjet se a dosahovat pokroku, a to i po ukončení povinné školní docházky. Jak vyplynulo z tříleté spolupráce se základními školami, současná praxe má v tomto ohledu poměrně značné rezervy.

Nabízíme tedy všem učitelům v povinném základním vzdělávání soubor aktivizačních úloh, které jsme posbírali a doplnili svými postřehy v šesti nejfrekventovanějších oblastech na školách určené nedostačivosti žáků. Jednalo se o oblasti:

- **jazyková zdatnost** (v dílčím vyjádření učitelů např. chybná výslovnost, nerozvinutá komunikace, chudá slovní zásoba, chatrné čtenářské dovednosti),
- **matematické dovednosti** (v dílčím vyjádření učitelů např. nejistota v matematických úkonech, četná chybovost, nepochopení logického postupu, nedostatečná znalost zákonitostí, nerozvinutá matematická představivost, nežádoucí nedůslednost, problémy s relacemi typu „více než...“, „menší než...“, s relacemi v souvislosti s časovou a prostorovou orientací, problémy s pochopením pojmu číslo, problémy se zápisem čísel),

z tohoto pohledu jsou – ne vždy – vítáni, protože je s nimi spojeno více práce za stejné peníze.

- **sociální kompetence** (v dílčím vyjádření učitelů např. neschopnost dodržovat pravidla, zábrany spolupracovat, absence odpovědnosti, nedůvěra k práci v týmu, odmítání spolužáků, neadekvátní chování),
- **pozornost** (v dílčím vyjádření učitelů např. neschopnost soustředění, nedostatečná míra koncentrace, rušivá roztěkanost, nezáměr o sdělované, neochota vyvíjet soustředěné úsilí),
- **paměť** (v dílčím vyjádření učitelů např. selhávání krátkodobé paměti, nedostatečná dlouhodobá paměť, neochota opakovat si, nespojování fakt v čase, absence širšího kontextu),
- **motorika** (v dílčím vyjádření učitelů např. nedostatečná jemná motorika, nekoordinované pohyby, opožděná grafomotorika, absence plynulé koordinace při psaní, nepřesnost při obtahování).

Uvedených šest oblastí nejfrekventovanějších nedostačivostí žáků koresponduje (zcela nebo částečně) s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání (dále RVP ZV)²⁸, a to zejména s vzdělávacími oblastmi Jazyk a jazyková komunikace, Matematika a její aplikace, Člověk a společnost, Umění a kultura, Člověk a zdraví. Pozornost a paměť jako nedostačivosti, které učitelé považovali za potřebné u žáků procvičovat, představují spíše základní prvky **kompetencí**, spojených s cíli základního vzdělání. Ať už jde o kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní kompetence, kompetence sociální a personální, občanské či pracovní, všechny předpokládají určitou míru pozornosti a koncentrace, a všechny stavějí na paměti. U problémů z hlediska motorických dovedností rozšiřujeme **pojetí vzdělávacích cílů** z oblasti kognitivní na oblast psychomotorickou a současně afektivní. Jejich vzájemné srovnání²⁹ nabízí následující tabulka, v níž jsou vzdělávací cíle řazeny sestupně (afektivní a psychomotorická oblast vzdělávání vykazuje pouze pět stupňů).

²⁸ NÚV (2017). *Aktualizovaný text RVP ZV*. Dostupné z <http://www.nuv.cz/t/aktualne-platne-zneni-rvp-zv> [7.5.2019]

²⁹ Kalhous, Z. Obst, O. (2002). *Školní didaktika*. Praha: Portál

Tab. 1: Taxonomie vzdělávacích cílů - srovnání

Kognitivní doména B.Bloom a kol. (1956)	Afektivní oblast D.Kratwohl a kol. (1964)	Psychomotorická doména H. Dave (1968)
6. Hodnotící posouzení		
5. Syntéza	5. Zvnitřňování, začlenění do charakteru	5. Automatizace
4. Analýza	4. Organizování, systematizování	4. Koordinace
3. Aplikace	3. Uznání, ocenění	3. Zpřesňování
2. Pochopení	2. Reakce na podnět	2. Manipulace (procvičování)
1. Zapamatování	1. Vnímání podnětů	1. Nápodoba (imitace)

Výše uvedené srovnání oblastí cílů poměrně dobře demonstruje náročnost učitelské profese: žádná z oblastí by neměla být pominuta a všechny by měly být vzájemně synchronizovány, provázány a koordinovány.

CO ŘÍKÁ RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Bez ohledu na členění do dvou úrovní povinného vzdělávání (1. stupeň ZŠ odpovídá úrovni ISCED 1 – primárnímu vzdělávání a 2. stupeň ZŠ odpovídá úrovni ISCED 2 – nižšímu sekundárnímu vzdělávání³⁰) představují klíčovou pedagogickou kategorii **cíle**. V povinném základním vzdělávání jsou vymezeny zejména tyto:

- umožnit žákům osvojit si **strategie učení** a motivovat je pro celoživotní učení,
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a **k řešení problémů**,
- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené **komunikaci**,
- rozvíjet u žáků **schopnost spolupracovat** a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých,
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svěbytné, **svobodné a zodpovědné osobnosti**, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti,
- vytvářet u žáků potřebu projevovat **pozitivní city** v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě,
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální **zdraví** a být za ně odpovědný,
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit se **žít společně s ostatními lidmi**,
- pomáhat žákům poznávat a **rozvíjet vlastní schopnosti** v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci.

Takto vytknuté cíle je obtížné realizovat, stejně tak jako kontrolovat míru jejich naplnění ve vzdělávací praxi. Vnímavému čtenáři jistě neuniklo, že důraz není kladen pouze na cíle kognitivní, ačkoli ty

³⁰ ISCED 2011 – International Standards Classification of Education, dostupné na <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf> [29. 5. 2019]

v praxi mají jednoznačně „zelenou“. Je zde podchycen i emoční rozměr dítěte: zachovat si radost z objevování, kladný vztah k poznávání, pozitivní pohled na svět, i když se něco nedaří, odhodlání pracovat na sobě a umět si přitom něco odříci, neztrácet víru ve vlastní schopnosti, učit se techniky a postupy jak překonávat překážky a řešit problémy, být hoděn důvěry druhých, stejně tak jako být schopen podat pomocnou ruku, souznít s druhými. A to všechno by mělo probíhat v činorodém aktivním konání smysluplně propojeném s praxí, s osobní zkušeností, ať už má charakter zklamání či nadšení. I škola má tak přispívat k tomu, naučit se být sám sebou. Bohužel, po absolvování 1. st. ZŠ většina žáků ztrácí přirozenou dychtivost poznávat nové, porozumět neznámému a vůbec konat. Proč se tak děje? Příčina nebude zcela jistě jediná. Přesto, anebo právě proto, že učitel stojí jako „pěšák v první linii“, nelze neuvést jeden příklad z praxe, kterým to všechno může začínat, anebo také končit:

Na začátku první třídy dostali žáčci domů za úkol udělat jeden řádek stejně vysokých vlnek, které už si zkoušeli ve škole podle toho, jak jim předkreslila paní učitelka. Kubík byl zanícený školáček a tak se doma hned pustil do díla. Než se jeho maminka vrátila z kuchyně, aby ho zkontrolovala, udělal Kuba v představě, že jsou to mořské vlnky, které letos viděl poprvé na dovolené, hned tři řádky. Vlnky to byly docela vyvedené a tak ho maminka pochválila, jak byl pilný. O to větší zklamání ho čekalo ve škole, kde ho paní učitelka nejen, že nepochválila, ale uvedla ho jako odstrašující příklad neposlušnosti, protože za úkol byl řádek pouze jeden. Celá třída se mu smála a Kubík si z toho vzal ponaučení: „aktivita se nevyplácí“.

V rámci cílů základního vzdělávání a jeho komplexního pojetí jsou za rozhodující považovány **klíčové kompetence** žáků, které jsou vymezeny napříč celým vzdělávacím obsahem a činnostmi, které ve škole probíhají. V obecné rovině jsou formulovány jako:

1. **kompetence k učení** (na konci základního vzdělávání se předpokládá, že žák si řídí a organizuje vlastní učení, ví, jakými metodami a strategiemi se učit; umí třídit a systemizovat informace na základě jejich pochopení; operuje s obecně

užívanými termíny, znaky, symboly, které umí propojit napříč vzdělávacími oblastmi, čímž si vytváří komplexní pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy; samostatně pozoruje, výsledky porovnává, kriticky vyvozuje závěry; poznává smysl a cíl učení a má k němu pozitivní vztah, je schopen posoudit vlastní pokrok i překážky, které jeho učení brání),

2. **kompetence k řešení problémů** (na konci základního vzdělávání se předpokládá, že žák rozpozná a pochopí problém, je schopen naplánovat způsob jeho řešení na základě svého úsudku a zkušeností; umí vyhledat informace potřebné k řešení problému, zvážit různé varianty jeho řešení, nenechá se odradit nezdarem; je schopen samostatně problém řešit, volí různé způsoby při užití logických, matematických a empirických postupů; ověřuje správnost řešení, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů; je schopen kriticky myslet, činit uvážlivá rozhodnutí, která umí obhájit, pociťuje zodpovědnost za svá rozhodnutí),
3. **kompetence komunikativní** (na konci základního vzdělávání se předpokládá, že žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, výstižně, souvisle a kultivovaně, a to ústně i písemně; umí naslouchat a rozumět promluvám druhých, vhodně reagovat, argumentovat, obhajovat svůj názor; rozumí různým typům textů, obrazových materiálů, zvuků a gest, tvořivě je využívá k zapojení do společenského dění; využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní komunikaci s okolím; komunikativní dovednosti využívá k vyvážení potřebných vztahů soužití a spolupráce),
4. **kompetence sociální a personální** (na konci základního vzdělávání se předpokládá, že žák účinně spolupracuje ve skupině, podílí se na vytváření pravidel práce v týmu, pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce; podílí se na utváření dobré atmosféry v týmu, poskytuje pomoc nebo si o ni umí říct; nebojí se diskutovat, chápe potřebu spolupráce, oceňuje zkušenosti druhých, čerpá poučení z komunikace, myšlení a konání druhých; vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která

podporuje sebedůvěru a rozvoj, řídí svoje jednání tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty),

5. **kompetence občanské** (na konci základního vzdělávání se předpokládá, že žák respektuje přesvědčení druhých, váží si jejich hodnot, odmítá útlak a hrubé zacházení, cítí povinnost postavit se proti násilí; chápe základní principy, je si vědom svých povinností a práv, chová se zodpovědně v krizových situacích, respektuje tradice a kulturní a historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k umění, zapojuje se do kulturního a sportovního dění; chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, rozhoduje se v zájmu ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje),
6. **kompetence pracovní** (na konci základního vzdělávání se předpokládá, že žák používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, adaptuje se na aktuální pracovní podmínky; přistupuje k práci z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti, důležitosti, ochrany zdraví, životního prostředí a kulturních a společenských hodnot; využívá aktivně své znalosti a přeměňuje je v dovednosti v zájmu své přípravy na budoucnost; orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru, chápe rizika podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení).

Kompetence jako soubor vědomostí, dovedností a zkušeností v sobě spojují **teoretické předpoklady** (vím, znám - versus nevím, neznám) s **praktickou schopností konat** a činnostně se adaptovat (dovedu, umím - versus nedovedu, neumím) a rovněž s **životním postojem** (chci, zajímám se - versus nechci, nezajímám se). Z díkce RVP ZV vyplývá, že jde o vyváženost všech tří složek v návaznosti na uvedené oblasti vzdělávacích cílů (kognitivních, psychomotorických, afektivních). Praxe povinného vzdělávání se však této vyváženosti ne vždy snaží přiblížit, a i když snahu vyvíjí, není v jejích silách jí dosáhnout. Vnější faktory, které promínují do školního prostředí (např. názor: kdo nic nedělá, nic nezkazí, kdo nic nezkazí, nebývá kárán, ale chválen, kdo je chválen, je odměňován a oceňován, kdo je oceňován, stává se důvěryhodným a následování hodným, ...) zpochybňují věrohodnost výchovně vzdělávacího procesu, a to zejména ve složce psychomotorické a afektivní.

Zatímco škola se snaží zpravidla formovat osobnost žáka na **principu správnosti** „tak to má podle pravidel být“, rodina se již od tohoto modelu odklání a většinou má tendenci pravidla obcházet, tj. preferuje **princip schůdnosti** pro své dítě: „zařídím ti, abys nemusel...“.

Z hlediska uvedených devíti vzdělávacích oblastí vymezených v RVP ZV se dále budeme blíže zabývat jen těmi, které se objevily mezi nejčastějšími oblastmi nedostačivosti žáků v projektu Škola pro všechny. Jednalo se o dvě oblasti:

- Jazyk a jazyková komunikace

Tato oblast je zcela klíčová pro úspěšnost žáka ve výchovně vzdělávacím procesu, neboť mu umožňuje správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně se uplatňovat v životě. V praxi spolupracujících škol se jednalo jak o obor **Český jazyk a literatura** (složka Komunikační a slohová výchova, Jazyková výchova, Literární výchova), tak o obor **Cizí jazyk**. Důraz byl kladen zejména na osvojování jazyka a jeho užívání v rámci jeho pravidel a principů, dále na získávání sebedůvěry při mluvních projevech s cílem kultivovaného prosazování sebe sama, důraz na porozumění textu a jeho aktivní interpretaci.

- Matematika a její aplikace

Tato oblast předpokládá aktivní činnosti žáků, v nichž získají dovednost užití matematiky v reálném životě. Neobejde se bez porozumění myšlenkovým postupům, pojmům, algoritmům a symbolům. Je rozdělena do čtyř okruhů: Čísla a početní operace (na 2. st. ZŠ Čísla a proměnná), Závislosti, vztahy a práce s daty, Geometrie v rovině a v prostoru, Nestandardní aplikační úlohy a problémy. V praxi spolupracujících škol šlo zejména o osvojování základních matematických pojmů a postupů, o rozvoj logického a abstraktního myšlení s užitím základních vzorců a symbolů a rovněž o rozbor daných matematických problémů a plánů jejich řešení.

TAJEMSTVÍ A KOUZLO UČEBNÍCH ÚLOH

Oblasti vzdělávacích cílů by měly korespondovat s typy úloh, kterými k nim přibližují učitelé své žáky. Učitelé i žáci by přitom měli mít na paměti zejména³¹:

- učební úloha je jen malou částí celkové práce, kterou musí žáci vykonat, aby dosáhli stanoveného učebního cíle; učitel by měl vést žáky k tomu, aby si uvědomili, že nejde o řešení izolovaných učebních úloh, nýbrž o ucelený soubor, obrazně o jakési „schodiště“, po němž vystoupají až k požadované úrovni znalostí a dovedností;
- učební úloha může, ale nemusí končit jednoznačným výsledkem; podstatné pro žáka je, aby se naučil nad úlohou uvažovat, naučil se vhodným postupům jejího řešení (to by mělo zajímat učitele především, a to by měl i oceňovat a hodnotit).

Kognitivní doména vzdělávacích cílů (K) v současné vzdělávací praxi jednoznačně převažuje. Psychomotorická (PM) a afektivní (A) oblast zůstávají jakousi „popelkou“ ve výchovně vzdělávacím působení učitele. Je tomu tak z řady příčin a všechny souvisejí s procesem zavádění inkluze do školního prostředí v ČR. Ty hlavní jsme již uvedli ve výčtu bariér inkluze. Ty další korespondují např. s pojetím **profesionálního prostoru práce učitele**: jeho úkolem v jiných školských systémech totiž není vyplňovat jakési formuláře, ani dozorovat ve školní jídelně nebo řešit objednání autobusu na školní výlet (to je práce pro pedagogicko-psychologicky nekvalifikované síly působící ve vzdělávání), ale **rozvíjet potencionality žáků**. A za to je také hodnocen a následně placen, nikoli za to, zda jeho třída nasbírala nejvíce kilogramů papíru z celé školy! Pedagog v těchto systémech působí jako profesionál, nikoli jako „děvečka pro všechno“. Naznačený klíčový rozdíl v postavení učitele v povinném vzdělávání objasňuje, proč učitel má, nebo taky nemá, více času (ale i chuti, elánu, optimismu apod.) promýšlet nejen pedagogicko-didakticky, ale zejména psychologicky možnosti rozvoje a potřeby motivace každého žáka ve třídě při jeho

³¹ Mareš, J. (2013). *Pedagogická psychologie*. Praha: Portál

formování. Čas a spolu s ním priority jsou těmi fenomény, které vymezují důležitost zacílení práce učitele. Té práce, kterou za něj nikdo jiný nemůže vykonat: připravovat pro žáka nebo jejich skupinu práci v podobě učebních úloh, které mají zajistit dosažení stanoveného učebního cíle. K tomu musí úlohy naplňovat pět parametrů učení³²: **obsahový** (téma, vyučovací předmět, mezipředmětové souvislosti), **motivační** (emočně motivační potenciál problémové úlohy; zaangažování žáka: behaviorální, kognitivní, afektivní, metakognitivní), **operační** (náročnost na myšlení, typy myšlenkových operací potřebných k řešení úlohy), **formativní** (vztah úlohy k učebním cílům; posloupnost úloh; výchova vhodných vlastností žáka, sebehodnocení žáka) a **regulativní** (volba úloh; uzavřené-otevřené; úplně-neúplně zadané; prezentované jednorázově-sekvenčně; řešené bez pomoci-s pomocí). Taková úloha má rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, při jejím řešení je důležitý jak postup, tak výsledek.

Obsahový parametr učebních úloh rozhoduje o jejich podobě v rámci daného vyučovacího předmětu. Pokud vezmeme jako příklad matematiku, pak jsou rozdíly mezi úlohami z aritmetiky, algebry, analýzy, kombinatoriky, trigonometrie, planimetrie, stereometrie apod. To však nic nemění na tom, že úlohy mohou být bez ohledu na jejich obtížnost pro žáky formulovány zajímavě, např. jsou-li zasazeny do určitého příběhu³³, který se stává výzvou k aktivnímu zapojení žáka. Je tedy dobré, když učební úloha splňuje **emočně motivační parametr**, když vzbuzuje žákovu zvědavost, probouzí fantazii a navozuje jeho určité aspirace. Podoby motivačního parametru učebních úloh se zpravidla posuzují podle angažovanosti žáka ve školní práci³⁴:

- úloha ovlivňuje žákovo chování (*má behaviorální podobu*): žák má snahu zapojovat se do školních i mimoškolních aktivit,

³² Mareš, J. (2013). *Tamtéž*.

³³ Hábl, J. (2014). *Učit (se) příběhem. Komenského Labyrint a didaktické možnosti narativní alegorie*. Brno: Host s.r.o.

³⁴ Mitchell, I., Carbone, A.A. (2011). Typology of Task Characteristics and Their Effects on Student Engagement. *International Journal of Educational Research*, vol.50, s. 257-270

- úloha ovlivňuje žákovu myšlenku (*má kognitivní podobu*): žák je ochoten vynakládat úsilí při jejím řešení, používá náročnější strategie, hledá smysl,
- úloha ovlivňuje žákovy emoce (*má afektivní podobu*): žáka baví řešit úlohy v daném předmětu, projevuje kladné emoce,
- úloha ovlivňuje žákovu uvažování o jeho strategiích řešení úloh (*má metakognitivní podobu*³⁵): žák se snaží promýšlet, jak vlastně poznávat svět.

Způsob zadání učební úlohy tak podstatně ovlivňuje žáka v jeho přístupu ke školní práci. Přístup žáka je ovlivněn ale také jeho aspirační úrovní (na co si žák tróvá, co očekává). Tato očekávání žák porovává se svým reálným výkonem a prožívá výsledek srovnání buď jako úspěch (vítězství) nebo jako selhání (prohru). Nepřiměřenost jeho sebehodnocení pak může vést jak k neodůvodněné skepsi, tak neodůvodněné euforii.

Operační parametr učebních úloh vypovídá o jejich náročnosti ve smyslu činností, které bude muset žák vykonat, aby splnil zadání a dospěl k požadovanému cíli. Pokud se zaměříme na naukové předměty (a zatím ponecháme stranou tzv. výchovy – výtvarnou, hudební, tělesnou apod.), můžeme využít taxonomii učebních úloh Tollingerové³⁶, která je řadí vzestupně do pěti kategorií náročnosti:

K1. Úlohy vyžadující pamětní reprodukci poznatků

K1.1. úlohy na znovupoznání

K1.2. úlohy na reprodukci jednotlivých čísel, pojmů, fakt apod.

K1.3. úlohy na reprodukci definic, norem, pravidel apod.

K1.4. úlohy na reprodukci velkých celků, básní, textů, tabulek apod.

K2. Úlohy vyžadující jednoduché myšlenkové operace

K2.1. úlohy na zjišťování fakt (měření, vážení, jednoduché výpočty)

³⁵ Říčan, J. (2013). *Používané metakognitivní strategie žáků v kontextu autoregulovaného učení*. Ústí n. L.: UJEP; Říčan, J. (2016). *Metakognice a metakognitivní strategie jako teoretické a výzkumné konstrukty a jejich uplatnění v moderní pedagogické praxi*. Most: Hněvín.

³⁶ Tollingerová, D. (1976). K pedagogicko-psychologické teorii učebních úloh. *Socialistická škola*, no. 4

- K2.2. úlohy na a vyjmenování a popis fakt (výčet, soupis, atd.)
- K2.3. úlohy na vyjmenování a popis procesů a způsobů činností
- K2.4. úlohy na rozbor a skladbu (analýza, syntéza)
- K2.5. úlohy na porovnávání a rozlišování (komparace, diskriminace)
- K2.6. úlohy na třídění (kategorizace, klasifikace)
- K2.7. úlohy na zjišťování vztahů mezi fakty (příčina-následek, cíl-prostředek, vliv, funkce, užitek, nástroj, způsob apod.)
- K2.8. úlohy na abstrakci, konkretizaci, zobecňování
- K2.9. úlohy na řešení jednoduchých příkladů (s neznámými veličinami)

K3. Úlohy vyžadující složité myšlenkové operace s poznatky

- K3.1. úlohy na překlad (translaci, transformaci)
- K3.2. úlohy na výklad, vysvětlení smyslu, významu, zdůvodnění apod. (interpretace)
- K3.3. úlohy na vyvozování (indukce)
- K3.4. úlohy na odvozování (dedukce)
- K3.5. úlohy na dokazování a ověřování (verifikace)
- K3.6. úlohy na hodnocení

K4. Úlohy vyžadující sdělení poznatků

- K4.1. úlohy na vypracování přehledu, výtahu, obsahu apod.
- K4.2. úlohy na vypracování zprávy, pojednání, referátu apod.
- K4.3. úlohy na samostatnou písemnou práci, výkresy, projekty apod.

K5. Úlohy vyžadující tvořivé myšlení

- K5.1. úlohy na praktickou aplikaci
- K5.2. úlohy na řešení problémových situací
- K5.3. úlohy na kladení otázek a formulace úloh
- K5.4. úlohy na objevování na základě vlastního pozorování
- K5.5. úlohy na objevování na základě vlastních úvah

Tollingerová se inspirovala **Bloomovou taxonomií kognitivních cílů**. Pomocí její taxonomie je možné řadit úlohy do určité kategorie myšlenkové náročnosti. Učitel tak zjistí, které typy činností musí žák zpravidla použít při jejich řešení. Rovněž se ukáže, které dispozice u žáků úloha rozvíjí, a zda těžiště práce učitele spočívá opravdu v proklamovaném rozvoji tvořivého myšlení žáků nebo

v jejich degradaci na „cvičené opice“, využívající pouze první či druhou kategorii náročnosti úloh. Této **diagnostice učebních úloh** je věnována pracovní část předkládaného Sumáře. V ní uvádíme úlohy, které byly projektovými facilitátory, či přímo učiteli na ZŠ zapojených do projektu, zadávány žákům na podporu jejich rozvoje v šesti výše uvedených vytipovaných oblastech nedostačivosti.

Formativní parametr učebních úloh je dán jejich posloupností z hlediska náročnosti řešení pro každého žáka. Obecně by obtížnost úloh měla promyšleně gradovat a respektovat zónu nejbližšího vývoje³⁷ různě disponovaných žáků. Tj. efektivita totožné posloupnosti učebních úloh pro všechny žáky nemůže dosáhnout svého maxima, neboť každý žák vykazuje potíže v jiné oblasti a vyžaduje tudíž jiné řazení učebních úloh dle obtížnosti. V tom lze spatřovat i požadavek inkluze ve školním prostředí. Spolu s formováním znalostí a dovedností žáků přispívají učební úlohy též k formování osobnostních vlastností žáků (např. pečlivost a přesnost v geometrii, důslednost v aritmetice, tvořivost ve výtvarné výchově, vytrvalost v tělesné výchově, pohotovost ve verbálním zdůvodnění), stejně tak jako jejich sebepojetí.

Regulativní parametr učebních úloh vyplývá z jejich zadání, neboť podoba úlohy do jisté míry řídí žakovu činnost a ovlivňuje průběh řešení. Pro regulování žakovské činnosti lze vyčlenit pět přístupů k učebním úlohám:

- úlohy, které si žák vybírá z předložené nabídky, vs. úlohy, které jsou mu přiděleny,
- úlohy uzavřené, kde je vše potřebné zadáno a žák z nabídky vybírá jednu nebo více správných odpovědí vs. úlohy otevřené, kde je vše potřebné rovněž zadáno, ale žák musí odpověď samostatně vymyslet, např. vypočítat, zkonstruovat, napsat apod.,
- úlohy plně vymezené, kde je vše potřebné zadáno vs. úlohy neúplně vymezené, kde zadání otvírá žákovi prostor pro tvořivou aktivitu,

³⁷ Kolář, Z. (2012). *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada.

- úlohy prezentované jednorázově (zadání je definitivní, kompletní, neměnné) vs. úlohy prezentované sekvenčně (zadání je postupně modifikované dle úspěšnosti dílčích kroků žáka: např. úlohu lze rozdělit na několik dílčích úloh, ale nikdo mu neradí),
- úlohy, které žák musí řešit zcela sám (bez možnosti slovníku, tabulek, příručky, dotazu učiteli apod.) vs. úlohy, v nichž žák může využít pomoc (např. slovníku, tabulek, příručky, dotazu učiteli apod.).

Rovněž u předmětů výchovných je nutné sledovat výše uvedených pět parametrů učebních úloh. Na rozdíl od kognitivních cílů se zde vychází z cílů psychomotorických a afektivních. Z hlediska plnění psychomotorických cílů (PM) vycházíme dále z **taxonomie cílů dle Davea**:

1. imitace (nápodoba) úkonu

- 1.1. impulsivní nápodoba
- 1.2. vědomé opakování

2. manipulace (praktická cvičení)

- 2.1. manipulace podle výběru
- 2.2. manipulace za účelem zpevnování

3. zpřesňování úkonu

- 3.1. reprodukce
- 3.2. kontrola

4. koordinace

- 4.1. sekvence (přenesení jedné činnosti na druhou)
- 4.2. harmonie (plynulý soulad jednotlivých činností)

5. automatizace

- 5.1. částečné zautomatizování
- 5.2. úplné zautomatizování

Na jejím základě formulujeme tři úrovně učebních úloh rozřazených podle procvičování fáze zvládnutí úkonu:

PM 1. úlohy na imitaci dle vzoru

Žák pozoruje činnost a začíná ji napodobovat. Imitace probíhá na bázi vnějších podnětů a pozorování. Patří sem např.

obtahování předkreslených tvarů, napodobování směrů, pohybů.

PM 2. úlohy na praktické procvičování a zpřesňování jedné činnosti

Na této úrovni žák dokáže uskutečnit určitou činnost dle slovního návodu bez předloženého vzoru. Dokáže rovněž vybrat konkrétní činnost podle vhodnosti k řešení daného úkolu. Můžeme také pozorovat zlepšení manipulace s nástroji.

PM 3. úlohy na koordinaci více činností

Žák již vykonává izolovaný úkol/činnost relativně přesně a rychle, plynulému zřetězení činností se však teprve učí. V aktivitách žáka se činnosti postupně řadí do posloupností, po jejich zažití je žák harmonizuje až do úrovně pohybového automatismu. Na posloupnost činností vynakládá žák minimum energie a dosahuje maximum výkonu.

Z hlediska plnění afektivních cílů (A) vycházíme z **taxonomie cílů dle Kratwohla**³⁸:

1. vnímání (přijímání)

Žák sleduje výklad, naslouchá učiteli a spolužákům, věnuje pozornost řešení na tabuli, vyjadřuje ochotu přijímat a vnímat podněty

2. reagování

Žák projevuje vyšší stupeň angažovanosti v procesu výuky. Namísto pasivního vyčkávání přechází k aktivní činnosti, která mu přináší uspokojení (ve smyslu uměl jsem se sám rozhodnout a být činný). Emoční pozadí nemusí být patrné navenek.

3. hodnocení (oceňování hodnoty)

Žák je schopen oceňovat jevy, chování a procesy, které třídí na žádoucí, užitečné a nežádoucí. Od těchto úrovní se odvíjí jeho

³⁸ Vávra, J., *Proč a k čemu taxonomie vzdělávacích cílů?* Dostupné z <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/11113/proc-a-k-cemu-taxonomie-vzdelavacich-cilu-.html/> [14. 5. 2019]

motivace: pokud vyhodnotí určitý jev jako velice užitečný, cítí jistý závazek, který dále ovlivňuje jeho chování. Subkategorie této úrovně jsou:

- 3.1 akceptování hodnoty
- 3.2 preferování hodnoty
- 3.3 přesvědčení o hodnotě

4. integrace hodnot

Žák se postupným zvnitřňováním hodnot dostává do situace, k níž se vztahuje více než jedna hodnota. Tento spor řeší integrováním a strukturováním hodnot, čímž vytváří jakýsi žebříček hodnot. Zařazením hodnoty do tohoto žebříčku se stabilizuje chování, které by jinak bylo těžko předvídatelné.

5. zvnitřnění hodnot v charakteru

V hodnotové hierarchii žáka získávají hodnoty své pevné místo. Tato hierarchie řídí chování žáka. Hodnotový systém se integruje do jeho charakteru a vytváří se tak osobní životní filozofie. Patří sem i vybudování „fyzikálního obrazu světa“. Úroveň lze dále členit:

- 5.1 generalizovaná zaměřenost
- 5.2 charakterová vyhraněnost

Využitelnost této taxonomie v pedagogické praxi zastiňuje její zjednodušený model dle Niemierka³⁹, který rozdělil míru zvnitřnění do dvou úrovní a každou z nich do dvou subkategorií:

1. úroveň

1.1 účast na činnosti

Žák provádí vědomou selekci podnětů a činností. Tato selekce odpovídá přijaté roli. Žák není iniciativní, pouze se v dané situaci pokouší adaptovat a zorientovat. *Např. žák vstupuje do sborovny a je vyzván učitelem, aby při vstupu do místnosti zaplněné lidmi vždy pozdravil. Žák by tak sám neučinil.*

1.2 podjímání se činnosti

³⁹ Fišerová, I. a kol. (2009). *Pojetí cíle ve vyučování*. Dostupné z <http://www.cdmvt.zcu.cz/> [15. 6. 2019]

Žák již je zainteresován. Samostatně se pouští do činnosti a organizuje ji. Jednání je stále málo upevněné. *Např. žák i bez vyzvání zdraví při vstupu do sborovny, protože byl poučen, že se to tak má dělat.*

2. úroveň

2.1 naladění k činnosti

Na této úrovni je žák pozitivně naladěn k vykonávání dané činnosti. Naladění chápeme jako trvalou vnitřní potřebu a dodatečné kladné hodnocení výsledků činnosti. Žákovi však chybí širší zobecnění vlastního vztahu k činnosti. *Např. žák automaticky zdraví při vstupu do sborovny, protože to sám považuje za slušnost.*

2.2 systém činnosti

Žák si vytvořil harmonicky uspořádaný soubor zásad jednání a s těmito zásadami se identifikoval. Pomocí těchto zásad reguluje svoji činnost. Dosažení této fáze je otázkou zrání žáka. *Např. žák automaticky zdraví při vstupu do jakékoli místnosti s lidmi, neboť se ztotožňuje s tím, že je to slušné. Ví, že svým způsobem vyrušuje a chce získat pozornost přítomných a oční kontakt s nimi, aby věděl, co sdělí jako první/poslední a jakým způsobem to sdělí.*

Na jejím základě formulujeme dvě úrovně učebních úloh podle procvičování fáze zvládnutí úkonu:

A1. úlohy seznamující s normou chování a vyžadující imitaci dle vzoru

Žák je seznamován s jednáním a chováním např. pohádkových postav. Imituje jejich charakteristické rysy a jednání s argumentací, proč tak postava konala a jak mohla konat jinak.

A2. úlohy na samostatnou volbu chování s následným zdůvodněním

Žák je uváděn do situací, v nichž se očekává, že samostatně zareaguje. Výběr z variant možností je otázkou volby dle preferencí žáka.

Dále uvedené úlohy k jednotlivým oblastem vzdělávání obsahují zadání učebních úloh, zařazení jejich obtížnosti dle výše uvedených taxonomií (K = kognitivní, P = psychomotorické, A = afektivní), pomůcky k nim potřebné, třídu a věk žáků, s nimiž bylo pracováno. Pokud byly nutné instrukce žákům nad rámec zadání učební úlohy, jsou dále uvedeny samostatně, stejně tak jako poznámky autorek k získaným materiálům ze školní praxe zapojených škol (uvedeno v rámečku). Pokud se úlohy v rámci zapojených škol opakovaly, jsou v následujícím přehledu uvedeny pouze jednou.

ÚLOHY PODPORUJÍCÍ JAZYKOVOU ZDATNOST

Úloha: Slovní samoobsluha

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: krabice s písmeny abecedy

Obtížnost: K2.6 – úloha na třídění (kategorizaci a klasifikaci)

Hra je určena na začátek hodiny, je to dobrá jazyková rozcvička a ověření, jakou mají děti slovní zásobu. Učitel vybere jeden slovní druh, úkolem žáků je vytáhnout jednu kartičku z písmenem z krabice. Žáci postupně jeden za druhým říkají slova začínající na vytažené písmeno. Kdo neví, než se napočítá do 10, bere si „trestnou“ kartičku s písmenem, které nevěděl.

Úloha: Jednoslabičné odpovědi

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: sada připravených otázek pro učitele

Obtížnost: podle úrovně otázek od K1.2 – úloha na reprodukci jednotlivých faktů do K2.8 - úloha na abstrakci, konkretizaci

Učitel postupně čte otázky. Instrukce pro žáka: Odpověz na otázku pouze jednoslabičným slovem, za každou správnou odpověď získáš bod.

Úloha: Doplnování slov a písmen do textu na interaktivní tabuli

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: na interaktivní tabuli text s chybějící slovy nebo písmeny

Obtížnost: K2.9 – úloha na řešení jednoduchých příkladů s neznámými veličinami

Instrukce pro žáka: doplňuj celá slova, písmena, y/i, velká písmena.

Úloha: Jazykolamy 1

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: domácí úkol žáků – zapsaný jazykolam

Obtížnost: K1.3 – úloha na reprodukci

Žáci mají za úkol přinést si napsaný jazykolam a ten co nejlépe přednést. Ostatní žáci pak zkoušejí také správně jazykolam říci. Postupně si všichni zapisují jazykolamy do sešitu.

Úloha: Jazykolamy 2

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: příprava na interaktivní tabuli

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání

Artikulační cvičení zaměřené pro rozcvičení mluvidel. Žáci pracují s interaktivní tabulí, vyberou si jakýkoliv jazykolam a snaží se ho správně přečíst 3krát nahlas, poté všichni 1krát společně.

Úloha: „Šachy“ – nalezení slova splňující podmínky

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: šachovnice s popsány okraji nebo připravený seznam učitele s pozicemi figury

Obtížnost: K2.1 – úlohy na zjišťování faktů

Na tabuli jsou zapsány pozice šachové figurky, žáci mají za úkol vymyslet slovo. Např. je-li zadáno B7 – musí žáci vymyslet slovo, které začíná na písmeno B a má 7 písmen.

Úloha: Samohlásková soutěž

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: psací potřeby žáka

Obtížnost: K2.2 – úloha na vyjmenování a popis faktů

Instrukce pro žáka: Napiš co nejvíce slov se stejnými samohláskami.

Úloha: Dvojice postav

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: listy s dvěma sloupci slov (literární postavy), umyvateľné dvojité fólie

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání

Instrukce pro žáka: spoj čarou dvojice postav. (Postavy žáci znají ze školní četby.)

Úloha: Literární postavy – jejich vlastnosti

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: seznam literárních postav (může být z předchozí úlohy)

Obtížnost: K2.7 – úloha na zjišťování vztahů

Instrukce pro žáka: Popiš postavy, přiřaď jim vlastnosti a popiš, co tyto vlastnosti znamenají.

Úloha: Oblíbená kniha

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: žáci si přinesou oblíbenou knihu

Obtížnost: K2.8 – úlohy na abstrakci, konkretizaci a zobecňování

Instrukce pro žáka: Představ spolužákům svou oblíbenou knihu. Jaký je její děj? Jaké postavy tam vystupují? Přečti nám z ní krátký úryvek.

Úloha: Popis literární postavy nebo knihy

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: K2.2 – úlohy na vyjmenování a popis faktů, 3.6

Instrukce pro žáka: Popiš literární postavu nebo knihu co nejbarvitěji. Spolužáci budou hádat, o jaké postavě nebo knize hovoříš.

Úloha: Interpunkční znaménka

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: hrací kostka, na jejíchž stěnách jsou interpunkční znaménka

Obtížnost: K4.1 – úlohy na vypracování přehledů, výtahů, obsahu ...

Instrukce pro žáka: Vytvoř větu, ve které se vyskytuje vylosované znaménko.

Úloha: Které slovo chybí?

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: sada lístků s vyjmenovanými slovy a slovy s mně/mě.

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání

Na tabuli jsou lístky se slovy. Žáci si jednu minutu prohlížejí lístky. Pak se tabule zavře a jeden lístek se odstraní. Úkolem žáků je objevit, které slovo chybí. To si zapíší do sešitu a snaží se k němu najít příbuzné slovo.

Úloha: Pexeso s vyjmenovanými slovy

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: 20 karet s vyjmenovanými slovy, která tvoří logické dvojice

Obtížnost: K2.7 – úlohy na zjišťování vztahů

Instrukce pro dvojici žáků: Rozložte na stůl 20 karet textem dolů. Hrajte jako pexeso, snažte se najít dvojice slov, která k sobě patří.

Úloha: Jaké vyjmenované slovo si myslím?

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: K2.2 – úlohy na vyjmenování a popis faktů

Žák stojí před skupinou spolužáků a myslí si vyjmenované slovo. Slovo nesmí vyslovit, ale snaží se jej co nejlépe popsat. Může využívat i příbuzná slova, přídavná jména, ... Ostatní žáci se snaží slovo uhodnout.

Úloha: Věta

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: pruhy papíru

Obtížnost: K2.2 – úlohy na vyjmenování a popis faktů

Žáci dostanou pruh papíru, na který si každý žák napíše slova, která učitel diktuje. Po napsání slova žák dvakrát papír přehne a posílá papír dalšímu spolužákovi. Při předčítání nově vzniklých vět musí žáci přizpůsobovat tvary slov větnému celku.

Úloha: Čtení z knihy

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: žák si přinese svou knihu

Obtížnost: K2.2 – úlohy na vyjmenování a popis faktů

Žák přečte vybranou část ze své knihy, soustředí se na výslovnost, plynulý projev, řádně artikuluje. Jestliže nezná význam slova, zapíše jej na tabuli. Na závěr si slova na tabuli vysvětlíme společně.

Úloha: Dokonči slovo

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání

Úloha zaměřená na rychlé vybavování slov a rozvoj slovní zásoby. Hrajeme v kruhu, žák vysloví slabiku na souseda a ten dokončí slovo, vysloví na svého souseda novou slabiku a tak se pokračuje dál. Slabiky by se neměly hláskovat.

Úloha: Slovosled – pohádkové a historické postavy

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: kartičky se jmény pohádkových nebo historických postav

Obtížnost: K4.1 – úlohy na vypracování přehledů, výtahů, obsahu

...

Žák si vylosuje kartičku, ke jménu postavy přidá vhodné přídavné jméno, pak se snaží sestavit celou větu.

Úloha: Poznej přídavné jméno

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: K2.8 – na abstrakci, zobecňování a konkretizaci

Žáci stojí v kruhu a postupně pantomimicky předvádějí určité přídavné jméno – např. usměvavý, smělý atd.

Úloha: Najdi spojitost

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: Obrázky

Obtížnost: K2.7 – úlohy na zjišťování vztahů

Žákům jsou předloženy obrázky, mezi kterými je spojitost, kterou mají žáci objevit. Lze se zaměřit na přídavná jména, vyjmenovaná slova, pomnožná podstatná jména.

Úloha: Doplnovací cvičení na mně/mě

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: příprava na interaktivní tabuli

Obtížnost: K2.9 – úloha na řešení jednoduchých příkladů s neznámými veličinami

Žáci střídavě chodí k tabuli doplňovat a zdůvodňují svou volbu. Jestliže se spletou, napíší si správné znění do cvičných sešitů.

Úloha: Hledání ve slovníku

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: slovník spisovné češtiny

Obtížnost: K2.1 – úlohy na zjišťování faktů

Žák hledá zadané slovo ve slovníku.

Úloha: Příběh se slovy začínajícími stejným písmenem

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: slovník spisovné češtiny, krabice s 36 písmeny abecedy.

Obtížnost: K4.1 – úlohy na vypracování přehledů, výtahů, obsahu

...

Žák si vylosuje z krabice jedno písmeno. Úkolem je vymyslet příběh, ve kterém budou slova začínat na vybrané písmeno. Žák může využít slovník spisovné češtiny.

Úloha: Slova, která začínají i končí stejným písmenem

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: slovník

Obtížnost: K2.9 – úloha na řešení jednoduchých příkladů s neznámými veličinami

Instrukce pro žáka: Zapiš co nejvíce slov, která začínají a končí na stejné písmeno, můžeš použít slovník.

Úloha: Rýmy

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: K2.9 – úloha na řešení jednoduchých příkladů s neznámými veličinami

Učitel na tabuli zapíše slovo, které se vztahuje k výuce českého jazyka - podstatné jméno, vyjmenované slovo, ... Na dané slovo se snaží žáci vymyslet rým.

Úloha: Křížovka

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: papír s vytištěnou křížovkou

Obtížnost: K2.9 – úloha na řešení jednoduchých příkladů s neznámými veličinami

Žáci dostávají křížovku, kterou musí vyplnit. Zadané otázky směřují k vyjmenovaným slovům, pádům. Žák, který zjistí tajenku, běží napsat slovo na tabuli a zapíše k němu další slova příbuzná.

Úloha: Strom s otázkami z učiva z českého jazyka

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: Na tabuli nakreslený strom s připevněnými papírovými jablky s otázkami

Obtížnost: K2.9 – úloha na řešení jednoduchých příkladů s neznámými veličinami

Úloha zaměřená na procvičování učiva z českého jazyka, procvičování komunikačních a sociálních kompetencí. Na tabuli je strom, na kterém jsou papírová jablka, na jejich zadní straně jsou zapsané otázky. Žáci se střídají a vybírají si otázku, vědí, že v dolní části stromu jsou otázky jednodušší a v horní části koruny jsou otázky obtížnější.

Úloha: Vyprávění s využitím karet z hry Dixit

Třída/věk: 3. třída, 8 a 9 let

Pomůcky: karty ze stolní hry Dixit.

Obtížnost: K2.2 – úlohy na vyjmenování a popis faktů, 3.2 – úlohy na zdůvodnění

Instrukce pro žáka: Prohlédni si obrázky na několika kartách, vyber jeden, podle toho, jak se teď cítíš. Popiš, proč sis vybral/a právě tento obrázek, co se ti na něm líbí anebo naopak nelíbí, promluv o barvách, obrázek popiš.

Úloha: Vyjmenovaná slova – zpevnování

Třída/věk: 3. třída, 8 a 9 let

Pomůcky: kartičky se všemi vyjmenovanými slovy (od daných souhlásek) a s pomocnými obrázky

Obtížnost: K1.3 – úlohy na reprodukci

Úkolem žáka je fixovat nenásilně vyjmenovaná slova, která mají i svou obrazovou podobu; žák obdrží kartičky, na kterých jsou z jedné strany napsaná vyjmenovaná slova - všechna po vybraných souhláskách, např. všechna po B, po L a po S – a z druhé strany je jejich obrazová podoba

Instrukce pro žáka: Roztříd' kartičky na základě obrázku vyjmenovaného slova do skupin podle toho, zda jde o vyjmenovaná slova po B, po L nebo po S. Kartičky z každé skupiny seřaď tak, aby vyjmenovaná slova byla v pořadí, jak jsme se je učili. Otočením kartiček obrázkem dolů proved' kontrolu správnosti. Po případné opravě, vyjmenovaná slova nahlas přečti.

Poznámka: Původní text učitele: „žáci je (kartičky) mají roztrždit do skupin a srovnat je tak, jak jdou za sebou a odříkat je /každý má svou obálku/, mají též najít chyby“. Slovo „srovnat“ v zadání není vhodné, používáme jej v situacích, kdy jde o porovnání (srovnání), avšak v zadané úloze jde o uspořádání. Pro vyhledávání chyb je vhodné zadat jinou úlohu, aby si zbytečně neukládali chyby do paměti.

Úloha: Tvorba vět s vyjmenovanými slovy (1)

Třída/věk: 3. třída, 8 a 9 let

Pomůcky: kartičky se všemi vyjmenovanými slovy a pomocnými obrázky

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, 4.1 – úlohy na vypracování přehledů

Úkolem žáka je fixovat nenásilně vyjmenovaná slova, která mají i svou obrazovou podobu; žák obdrží kartičky, na kterých jsou napsaná vyjmenovaná slova - všechna po vybraných souhláskách, např. všechna po M, po P a po V – a současně je přiloženo jejich zobrazení

Instrukce pro žáka: Použij kartičky, vyber ze všech vyjmenovaných slov ta, která zobrazují zvířata. Vymysli a zapiš tři věty s alespoň pěti slovy, ve kterých bude pokaždé jiný název zobrazeného zvířete. Věty nahlas přečti.

Úloha: Tvorba vět s vyjmenovanými slovy (2)

Třída/věk: 3. třída, 8 a 9 let

Pomůcky: kartičky s vyjmenovanými slovy ze tří skupin (např. po L, M a Z)

Obtížnost: K2.2 – úlohy na vyjmenování a popis faktů, K4.1 – úlohy na vypracování přehledů

Úkolem žáka je fixovat nenásilně vyjmenovaná slova, která mají i svou obrazovou podobu; žák obdrží kartičky, na kterých jsou

napsaná vyjmenovaná slova - všechna po vybraných souhláskách, např. všechna po L, po M a po Z - a současně je přiloženo jejich zobrazení. Karty již mohou být roztrženy a uspořádané z jiné úlohy

Instrukce pro žáka: Vyber všechny karty s podstatnými jmény. Na každé vybrané podstatné jméno vytvoř oznamovací, tázací a rozkazovací větu. Přečti větu, která se ti nejvíce povedla.

Úloha: Vysvětlení významu vyjmenovaného slova

Třída/věk: 3. třída, 8 a 9 let

Pomůcky: kartičky se všemi vyjmenovanými slovy a pomocnými obrázky

Obtížnost: K3.2 - úlohy na výklad, vysvětlení

Žák losuje z hromádky kartiček, na kterých jsou napsaná veškerá vyjmenovaná slova s přiloženým vyobrazením každého slova, po jedné kartičce, vysvětlí význam vylosovaného vyjmenovaného slova na příkladu.

Úloha: Určení i/í nebo y/ý ve slově

Třída/věk: 3. třída, 8 a 9 let

Pomůcky: Kartičky s i/í a y/ý (které si žák může vyrobit sám)

Obtížnost: K1.1 - úloha na znovupoznání, K2.7 - úloha na zjišťování příčiny a důsledku

Úkolem žáka je reagovat zvednutím kartičky se správným i/y na slova, která říká facilitátor; žák na vyvolání zdůvodní, proč určil, že se ve slově píše právě i/y

Úloha: Písemné pravopisné cvičení

Třída/věk: 3. třída, 8 a 9 let

Pomůcky: vytištěný text s vynechanými písmeny i, í, y, ý

Obtížnost: K1.1 - úloha na znovupoznání

Žáci vyplňují pravopisné cvičení - vyjmenovaná slova, příbuzná slova, společně opravují a odůvodňují.

Úloha: Slova příbuzná k vyjmenovanému slovu 1

Třída/věk: 3. třída, 8 a 9 let

Pomůcky: list papíru, psací potřeby

Obtížnost: K1.2 - úlohy na reprodukci jednotlivých faktů

Žák na čistý papír píše k danému vyjmenovanému slovu slova příbuzná.

Úloha: Hledání chyb ve vyjmenovaných slovech

Třída/věk: 3. třída, 8 a 9 let

Pomůcky: list papíru, na kterém je obrázek hradu a na něm v různých částech napsaná slova vyjmenovaná slova nebo slova příbuzná nebo odvozená, některá napsaná chybně.

Obtížnost: K2.7 – úlohy na zjišťování vztahů

Žák má za úkol nalézt chyby, opravit je a správně vybarvit příslušnou část obrázku (30 slov).

Úloha: Slova příbuzná k vyjmenovanému slovu 2

Třída/věk: 3. třída, 8 a 9 let

Pomůcky: kartičky se slovy, 20 slov ke každému vybranému vyjmenovanému slovu

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání

V místnosti jsou schované kartičky se slovy příbuznými (k danému vyjmenovanému slovu). Úkolem žáka je najít karty se slovy příbuznými ke slovu, jež mají zadáno. Poté slova roztrídí podle počtu slabik (20 slov).

Úloha: Tvorba vět s vyjmenovanými slovy a slovy příbuznými

Třída/věk: 3. třída, 8 a 9 let

Pomůcky: papír s 5 slovy, která jsou vyjmenovaná, odvozená nebo příbuzná

Obtížnost: K4.1 – úlohy na vypracování přehledů, výtahů, obsahu ...

Instrukce pro žáka: Vymysli a zapiš 4 věty s nejméně pěti slovy, použij slova: bystrina, myšina, býkovec, pelyněk, býložravec. Věty přečti a vyber tu, která se ti líbí nejvíce.

Úloha: Podstatná jména ve vyjmenovaných slovech

Třída/věk: 3. třída, 8 a 9 let

Pomůcky: karta nebo jiná pomůcka se všemi vyjmenovanými slovy (není nutno použít)

Obtížnost: K 2.2, - úloha na vyjmenování a popis fakt, K2.6 – úloha na třídění

Instrukce pro žáka: Vysvětli, co jsou podstatná jména. Řekni, jak je dělíme podle rodu. Vyber 20 podstatných jmen z vyjmenovaných slov a roztříd je podle rodu. Slova zapiš do sloupců/kartičky rozděl do skupin.

Úloha: Skládání slov

Třída/věk: 3. třída, 8 a 9 let

Pomůcky: malé kartičky s písmeny

Obtížnost: K2.4 – úlohy na rozbor a skladbu

Instrukce pro žáka: Na kartičkách jsou samohlásky a souhlásky. Skládej z nich slova, jednoslabičná i víceslabičná. (Slova zapiš na papír.)

Úloha: Sestavení slov z písmen

Třída/věk: 3. třída, 8 a 9 let

Pomůcky: krabice s 36 kartičkami, na kterých jsou písmena abecedy

Obtížnost: K2.4 – úlohy na rozbor a skladbu

Instrukce pro žáka: Vylosuj z krabice 12 písmen. Sestav z nich co nejvíce slov, sestav co nejdelší slovo.

Úloha: Vzory podstatných jmen

Třída/věk: 3. třída, 8 a 9 let

Pomůcky: kartičky se slovy, čisté kartičky

Obtížnost: K2.6 – úlohy na třídění

Společně s žákem zopakujeme vzory podstatných jmen, napíšeme vzory na kartičky.

Instrukce pro žáka: Na hromádce jsou kartičky se slovy. Vybírej z nich kartičky s podstatnými jmény a přiřazuj je ke kartičkám se vzory.

Úloha: Určování vzoru podstatného jména

Třída/věk: 3. třída, 8 a 9 let

Pomůcky: list A4 s obrázkem

Obtížnost: K2.7 – úlohy na zjišťování vztahů

Na obrázku jsou zakresleny různé objekty (např. slunce, květina, dům, dítě, pes, ...), v záhlaví stránky jsou ke vzorům podstatných jmen přiřazeny barvy.

Instrukce pro žáka: Na stránce jsou obrázky, pojmenuj, co je na nich a zapiš k obrázku. Např. k obrázku domu napiš „dům“ nebo „domeček“, urči vzor podstatného jména a obrázek vybarvi správnou barvou.

Poznámka: Z původního textu facilitátora nelze přesně určit, co je úkolem žáka: „na listu papíru A4 mají obrázek, který vybarví podle zadání – každý vzor jinou barvou“.

Úloha: Abecední pořádek

Třída/věk: 5. třída, 11 let

Pomůcky: karty s vlastními jmény žáků

Obtížnost: K2.6 – úloha na třídění

Úkolem žáka je vytvořit abecední pořadí kartiček se jmény žáků ve třídě, nejprve podle křestních jmen, poté podle jejich příjmení.

Úloha: DIPO

Třída/věk: 5. třída, 11 let

Pomůcky: deska se dvěma čtverci s označením **y/i**

Obtížnost: K2.5 – úloha na porovnání a rozlišování

Úkolem žáka je pokládat karty s vyjmenovanými a odvozenými slovy, kde chybí **y/i**, na čtverec DIPO podle toho, jaké **y/i** se ve slově píše; rubová strana má na kartě doplněné **y/i**; po ukončení hry žák karty otočí a u špatně položených karet zdůvodní význam slova; ostatní kontrolují správnost zdůvodnění.

Úloha: Hledání tajenky

Třída/věk: 5. třída, 11 let

Pomůcky: karta s mřížkou a s písmeny, pod ní jsou uvedena slova, kde chybí **y/i**

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, 2.5 – úloha na porovnání a rozlišování

Úkolem žáka je doplnit **y/i** ve slovech pod mřížkou, po doplnění žák najde daný výraz v mřížce a přeškrtně ho; tak postupuje, dokud nejsou všechna slova pod mřížkou doplněna a jejich výrazy

v mřížce přeškrtnuty; z volných nepřeškrtnutých písmen v mřížce má žák za úkol složit znění tajenky.

Úloha: Logico Piccolo

Třída/věk: 5. třída, 11 let

Pomůcky: Logico Piccolo rámeček + volné karty s úkoly

Obtížnost: nelze určit

Logico Piccolo se skládá z desky a posunovacích kroužků; vloží se karta s obrázkem a barevnými puntíky do desky; na pravé straně karty jsou pojmy k obrázkům; žák přisouvá barevné puntíky k pojmům; kontrola se provádí otočením karty; barevné puntíky musí souhlasit; zároveň si přečte vysvětlivky o významu slova.

*Poznámka: učitel vůbec nepopisuje učební úlohu, pouze techniku práce s výukovou hrou Logico Piccolo. Z kontextu není patrný ani obsah zadání ani obtížnost zadané učební úlohy. V rámci procvičování české gramatiky by mělo být uvedeno např. Úkolem žáka je na základě zobrazení karty č. 13 Lovíme slova doplnit do předpřipravených slov **y/i** či **ý/í**, spočítat jejich množství a dle vyznačených barev přiřadit pohyblivými knoflíky stejnbarvy k číslicím v rámečku vpravo.*

Úloha: Osmisměrka vyjmenovaná slova

Třída/věk: 5. třída, 11 let

Pomůcky: mřížka osmisměrky s písmeny

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.5 – úloha na porovnání a rozlišování

Úkolem žáka je doplnit správné **y/i** do slov vypsanych pod mřížkou osmisměrky s písmeny; takto doplněné slovo následně hledá vodorovně, svisle či úhlopříčně (zprava i zleva) v mřížce osmisměrky nad ním, které po nalezení označí zvýrazňovačem; žák zkontroluje nalezené slovo z hlediska gramatiky - vyjmenovaná slova po L, M - se svým doplněným slovem.

Úloha: Had

Třída/věk: 5. třída, 11 let

Pomůcky: pracovní list s různými vyjmenovanými slovy, přeházenými a spojenými v jednoho dlouhého „hada“

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, 2.5 – úloha na porovnání a rozlišování

Úkolem žáka je vyhledat ve spojených řetězcích na pracovním listu vyjmenovaná slova, která následně oddělují a pak zapisují na lístečky, které řadí tak, jak jdou správně za sebou.

Úloha: Dvojice významově odlišných slov

Třída/věk: 5. třída, 11 let

Pomůcky: pracovní list s dvojicemi obdobně či stejně znějících slov, výukové CD

Obtížnost: PM3 – úloha na koordinaci více činností, K4.1 – úloha na vypracování přehledů, obsahu, výtahů, ...

Žák má za úkol vytvořit větu na každé slovo z uvedené dvojice na pracovním listu, např. lysá, Lysá, - lísá se, líska-lyska, mýval-míval, vymýtí-vymítat, líčit-lýčí, lyže-líže, mlít-mlýnice atd.; následným úkolem je na základě poslechu CD rozpoznat vyjmenovaná slova z vět s dvojicemi slov typu být, byt-bít, síra-sýr, sype-sípe, pých-píchá, lyčí-líčí atp.; potvrzení či korekce žákova výroku o správnosti y/i je součástí následného CD zdůvodnění.

Úloha: Tajenka

Třída/věk: 5. třída, 11 let

Pomůcky: pracovní list A4 s tabulkou vyplněnou písmeny, pod níž jsou slova s vynechanými y/i

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.5 – úloha na porovnání a rozlišování

Úkolem žáka je doplnit „i/y“ ve slově pod tabulkou na pracovním listu, následně toto slovo najít v tabulce a přeškrtnout ho; žák hledá v tabulce ve všech směrech – svisle, vodorovně, šikmo, zleva i zprava; písmena, která zbydou v tabulce pracovního listu, tvoří tajenku, kterou žák přepíše na konec pracovního listu.

Úloha: Beruško, nezlob se

Třída/věk: 5. třída, 11 let

Pomůcky: hra Člověče nezlob se, klikající beruška místo kostky

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.5 – úloha na porovnání a rozlišování

Žák má za úkol kliknutím na berušku odposlouchat slovo, které řekla a určit jaké **y/i** se v něm píše a zdůvodnit proč; po správné odpovědi určí počet hlásek ve slově a o tento počet políček se posouvá vpřed; v případě chybné odpovědi stojí a čeká, až na něj znovu vyjde řada.

Úloha: Souboj pirátů

Třída/věk: 5. třída, 11 let

Pomůcky: CD hra Souboj pirátů na procvičení **y/i** po všech obojetných souhláskách

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.5 – úloha na porovnání a rozlišování

Úkolem žáka je po spuštění hry Souboj pirátů na CD, kdy na pirátskou loď létají koule s krátkými větami, doplnit **y/i** ve slovech ve větě; vizualizace vět je ještě podpořena hlasitým audio sdělením; žák pouze kliká na správné **y/i**; po jeho určení papoušek zdůvodňuje správnost **y/i**.

Úloha: Čeština hrou

Třída/věk: 5. třída, 11 let

Pomůcky: CD čeština hrou

Obtížnost: K2.5 – úloha na porovnání a rozlišování, K2.6 – úloha na třídění

Úkolem žáka je na základě zobrazení vyjmenovaného slova přiřadit příbuzné slovo z rámečku nabízených slov; program sleduje chybovost a čas.

Úloha: Přiřazovací úlohy dle věcného obsahu

Třída/věk: 5. třída, 11 let

Pomůcky: Logico Piccolo rámeček + volné karty s úkoly

Obtížnost: K2.7 – úloha na zjišťování vztahů

Úkolem žáka je správně přiřadit slovně popsanou profesi k vyjmenovanému slovu v rámečku vpravo, např. myslitel, plynař, bylinkářka; činí tak pomocí rámečku, jehož pohyblivá kolečka mají stejnou barvu, jako kolečka u slovního popisu; správnost kontroluje žák sám, otočením rámečku s úlohou, kde jsou profese označeny

barevnými puntíky, které by se měly shodovat s barvou pohyblivého kolečka umístěného žákem.

Úloha: Slovní pexeso

Třída/věk: 5. třída, 11 let

Pomůcky: slovní pexeso (36 karet)

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.7 – úloha na zjišťování vztahů

Úkolem minimálně dvou žáků je postupným obracením dvou karet najít kartu se slovem a kartu s obrázkem, k němu náležejícím; pokud dvě k sobě náležející karty žák najde, pokračuje otočením dalších dvou karet; v opačném případě vybírá dvě karty spoluhráč.

Úloha: Co je podmět?

Třída/věk: 5. třída, 11 let

Pomůcky: pracovní sešit k učebnici Čj Alter

Obtížnost: K3.4 – úloha na odvozování

Úkolem žáka je najít v zadaných větách podmět, určit jeho rod a životnost a doplnit **y/i** v příčestí minulém; žák přitom v identifikační otázce používá co nejvíce slov z dané věty.

Úloha: Příčestí minulé

Třída/věk: 5. třída, 11 let

Pomůcky: CD program

Obtížnost: K3.4 – úloha na odvozování

Žák má za úkol doplnit koncovky v příčestí minulém v zobrazovaných větách; koncovka příčestí je vždy barevně označená, žák se může během doplňování vracet; po dokončení doplňování žákem, vyhodnocuje úspěšnost.

Úloha: Tvorba anglických vět

Třída/věk: 5. třída, 10 a 11 let

Pomůcky: obálka se slovy (podmět, sloveso to be, plnovýznamové sloveso s ing, příslovečné určení nebo předmět = větné členy), volný lístek

Obtížnost: K2.4 - úloha na rozbor a skladbu

Úkolem žáka je seskládat samostatně z obsahu obálky sedm oznamovacích vět a na volný lísteček připsat formu v nich uvedeného slovesa s -ing, např.: I am reading a book; následuje společná kontrola a překlad vět do ČJ.

Úloha: Tvorba anglických otázek

Třída/věk: 5. třída, 10 a11 let

Pomůcky: obálka se slovy (podmět, sloveso to be, plnovýznamové sloveso s ing, příslovečné určení nebo předmět = větné členy, otazník).

Obtížnost: K 2.4 - úloha na rozbor a skladbu

Úkolem žáka je seskládat samostatně z obsahu obálky pět oznamovacích vět, např.: **He is clothing the door**, z níž následně vytvoří otázku přesunutím slovesa „to be“ na 1. místo a osobu na 2. místo, zbytek věty je totožný: **Is he clothing the door?** Následně každý žák přečte svou oznamovací větu, přesune členy, přečte a přeloží otázku.

Úloha: I'm.... Who is?

Třída/věk: 5. třída, 10 a11 let

Pomůcky: kartičky s anglickým začátkem věty a obrázkem činnosti k doplnění věty + anglickou otázkou na jinou činnost

Obtížnost: K3.1 – úloha na překlad

Úkolem žáka je v rámci didaktické hry na procvičování přítomného času průběhového a slovní zásoby sloves vytvořit postupně pět anglických vět a položit pět otázek; věty tvoří podle zadání na vylosovaných kartičkách jeden po druhém tak dlouho, dokud všichni zapojení žáci nesplní své úkoly a neodloží všechny kartičky.

Instrukce pro žáka: Každý žák dostane 5 kartiček, na nichž je napsáno např.: I'm... + obrázek aktivity, např.: sing a otázka: Who is drinking? Úkolem je říci podle ilustrace, co právě dělá (I'm singing) a dále se zeptat neznámého žáka: Kdo pije? Ostatní hledají ve svých kartičkách, kdo má obrázek pijícího člověka. Ten, kdo ho najde, řekne: I'm drinking a pokračuje otázkou napsanou na své kartičce, např. Who is watching TV?

Úloha: Pohybová chvilka s anglickými písničkami

Třída/věk: 5. třída, 10 a11 let

Pomůcky: CD s nahrávkou The English Alphabet Song, Head Shoulders Knees and Toes (části těla) s ukazováním

Obtížnost: K1.4 - úloha na reprodukci, P3 - úloha na koordinaci více činností

Úkolem žáků je zazpívat v rytmu a se správnou výslovností vybrané anglické písničky, např. The English Alphabet Song, Head Shoulders Knees and Toes s ukazováním příp. dotýkáním se příslušných částí těla.

Úloha: Pantomima

Třída/věk: 5. třída, 10 a11 let

Pomůcky: kartičky s obrázky sloves

Obtížnost: K3.1 - úloha na překlad, P3 - úloha na koordinaci více činností

Úkolem žáka je předvést pantomimicky sloveso zobrazené na vylosované kartičce; ostatní žáci hádají, o jakou jde činnost kladením jednoduchých otázek v angličtině, např.: Are you sleeping? Předvádějící žák odpovídá podle pravdy buď: Yes, I'm. nebo No, I'm not. (Napsáno na tabuli, jako opora.)

Úloha: What I doing?

Třída/věk: 5. třída, 10 a11 let

Pomůcky: kartičky s obrázkem slovesa, tabule, kde jsou jako opory napsány zdvořilostní fráze

Obtížnost: K1.4 - úloha na reprodukci, K3.1 - úloha na překlad

úkolem žáka je vytvořit anglickou větu v přítomném čase dle činnosti vyobrazené na vylosované kartičce; současně fixuje fráze Here you are. (Tady máš.) Not at all/ You're welcome. (Není zač.) Např.: **(1 žák): Hello! (2. žák): Hello! I'm watching TV. I'm riding a horse. Here you are. Thank you! Not at all. Here you are. Thanks. You're welcome. By! By!**

Instrukce pro žáka: Žáci vytvoří před tabulí kruh, každý si vylosuje kartičku s obrázkem činnosti; svého souseda po levé ruce nejprve pozdraví a pak mu sdělí, co podle obrázku aktuálně dělá za činnost a kartičku mu předá; soused učiní to samé; kartičky si předávají s

frází: Here you are. (Tady máš.) Druhý si kartičku vezme, poděkuje a podávající řekne: Not at all. nebo You're welcome. (Není zač.) Nakonec se rozloučí a otočí se k dalšímu spolužákovi. Vše se opakuje do doby, než bude mít žák svou původní kartičku zpět.

Úloha: What are you doing?

Třída/věk: 5. třída, 10 a11 let

Pomůcky: kartičky s obrázkem činnosti

Obtížnost: K1.4 - úloha na reprodukci, K3.1 - úloha na překlad

Úkolem žáka je vytvořit čtyři anglické věty v přítomném čase dle činnosti vyobrazené na čtyřech vylosovaných kartičkách; první žák klade otázku: What are you doing? (Co děláš?), druhý odpovídá podle obrázku např.: I'm cooking a diner; postupně se druhý ptá a třetí odpovídá, třetí se ptá a čtvrtý odpovídá a stále dokola, dokud se nevyčerpají kartičky všech žáků; např.: **What are you doing?** I'm singing a song. What are you doing? *I'm playing a football.*

Úloha: Yes, I'm. No, I'm not.

Třída/věk: 5. třída, 10 a11 let

Pomůcky: 5 kartiček s obrázkem činnosti pro každého žáka, tabule s napsanými odpověďmi

Obtížnost: K1.4 - úloha na reprodukci, K3.1 - úloha na překlad

úkolem žáka je klást sousedovi otázku na činnost, kterou vykonává/nevykonává, např.: Are you sleeping? soused odpovídá podle činnosti zobrazené na své kartičce: Yes, I'm nebo No, I'm not. Pokud odpoví No, musí říci, co skutečně podle obrázku dělá. Činnost se opakuje až do vyčerpání všech kartiček, např.: **Are you sleeping?** Yes, I am. Are you singing? *No, I'm not. I'm saying.*

Instrukce pro žáka: v 1. kole se žáci ptají na kladnou odpověď, 2. kole se žáci ptají na zápornou odpověď, ve 3. kole se žáci ptají na kladnou odpověď, ve 4. kole se žáci ptají na zápornou odpověď a v 5. kole rozhodují o typu odpovědi sami

Úloha: anglické domino

Třída/věk: 5. třída, 10 a11 let

Pomůcky: 32 karet domina s obrázkem činnosti a odlišným slovesem

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání

Úkolem žáka je vytvářet významově identické dvojice obrázku a jemu odpovídajícího slovesa příkládáním kartiček z obou stran.

Úloha: Rozhovor v kruhu

Opora zdvořilostních frází byla napsaná na tabuli.

Třída/věk: 5. třída, 10 a11 let

Pomůcky: kartičky s obrázkem zvířete, tabule s napsanými zdvořilostními frázemi

Obtížnost: K1.4 - úloha na reprodukci, K3.1 – úloha na překlad

Žák má za úkol zvládnout dříve naučené fráze poděkování a sdělení o předání kartičky; souběžně se představuje anglicky jako zvíře, které si vylosoval na kartičce a stručně ho charakterizuje (barva, čím se živí) např.: **(1 žák): Hello! (2. žák): Hello! I´m a zebra. I´m a giraffe. I´m black and white. I´m orange. I eat grass. I eat leaves. Here you are. Thank you! Not at all. Here you are. Thanks. You´re welcome. By! By!**

Instrukce pro žáka: Žáci se seskupí před tabulí do kolečka. Každý dostane kartičku s obrázkem zvířete. Úkolem je ve dvojici se pozdravit a říci, jakým zvířetem podle obrázku dotyčný je, jakou má barvu, co jí. Druhý žák z dvojice se také představí. Poté si předají kartičku s frází: Here you are. (Tady máš.) Druhý si kartičku vezme, poděkuje a podávající řekne: Not at all nebo You´re welcome (Není zač.) Nakonec se rozloučí a otočí se k dalšímu spolužákovi. Vše se opakuje do doby, než bude mít žák svou původní kartičku zpět.

Úloha: Kreslení dle popisu I have got

Třída/věk: 5. třída, 10 a11 let

Pomůcky: papír, pastelky

Obtížnost: K3.1 – úloha na překlad, P3 – úloha na koordinaci více činností

Úkolem žáků je nakreslit pastelkami dle anglického popisu sebe jako „příšerku“; každý žák po vzoru facilitátora vytváří jednu větu charakterizující „příšerku, např. I have got a big green head. I have got two black eyes.

Instrukce pro žáka: po každém sdělení charakteristického znaku „příšerky“ žáci graficky ztvárňují tento znak, facilitátor čeká, až jsou všichni hotovi.

Úloha: What is he/she/it doing?

Otázka je napsaná na tabuli.

Třída/věk: 5. třída, 10 a 11 let

Pomůcky: 5 kartiček zobrazujících činnost pro každého žáka, tabule, křídly

Obtížnost: K3.1 – úloha na překlad

Úkolem žáka je tvořit anglické věty ve 3. osobě jednotného čísla na základě kartiček s obrázkem činnosti; činí tak v interakci se spolužákem, např. What is he/she/it doing? (Co dělá?), který odpovídá podle svého obrázku např: He is playing with ball. Podle počtu žáků se následně druhý ptá a třetí odpovídá atd. až do vyčerpání kartiček.

Úloha: Práce na interaktivní tabuli

Třída/věk: 5. třída, 10 a 11 let

Pomůcky: interaktivní tabule, cvičení s obrázky a neúplnými větami

Obtížnost: K1.4 - úloha na reprodukci, K3.1 – úloha na překlad

Úkolem žáka je zapsat správné slovo (osoba, sloveso To be, plnovýznamové sloveso nebo příslovečné určení či předmět) do věty; oporou je přiložený obrázek).

Např.:

_____ is building a tower. (He)

He _____ building a tower. (is)

He is _____ a tower. (building)

He is building _____.

Instrukce pro žáka: Křížek u obrázku znamená větu zápornou, fajfka označuje větu oznamovací nebo otázku (je zakončena otazníkem).

Úloha: Přiřaď popis ke správnému obrázku – zvířata

Třída/věk: 5. třída, 10 a 11 let

Pomůcky: kartičky s anglickým popisem nějakého zvířete, tabule, obrázky zvířat

Obtížnost: K3.1 – úloha na překlad, K3.2 – úloha na interpretaci

Úkolem žáka je na základě rozpočítání získat kartičku s popisem nějakého zvířete, které jsou rozloženy na koberci; získaný popis si žák potichu přečte a z tabule sundá obrázek zvířete, na které sedí přečtený popis; rozpočítávání se opakuje, dokud nejsou všechny kartičky rozebrány; poté žáci postupně nahlas čtou své popisy, překládají s aktivním zapojením ostatních žáků a kontrolují správnost spárování textu a obrázku.

Úloha: Otázky se správným přiřazením slovesa to be

Třída/věk: 5. třída, 10 a 11 let

Pomůcky: 5 kartiček zobrazujících činnost pro každého žáka, tabule, křídly

Obtížnost: K3.1 – úloha na překlad

Žák má za úkol z pěti vylosovaných kartiček s obrázkem určité činnosti vytvořit otázku **ve 3. osobě j. č. či mn. č.**, kterou klade svému sousedovi; ten na ni podle obrázku odpovídá; položené otázky a odpovědi jsou ve správné podobě zapisovány žáky na tabuli. Např.: **Is she dancing?** Yes, she is. / **Are they singing?** **Yes, they are.** / **Is it climbing?** No, it isn't. It is jumping. / **Is he flying?** **No, he isn't. He is climbing.**

Instrukce pro žáka: první žák se např. zeptá: Is he/she/it nebo Are theyvybere si nějaké sloveso nebo to, co vidí na obrázku. Druhý odpoví podle obrázku např: Yes, he/she/it is. Yes, they are. nebo No, he/she/it isn't. No, they aren't. Pokud žák odpoví No, řekne, co dotyčný správně na obrázku dělá. Poté se ptá druhý žák a třetí odpovídá. Jde to pořád dokola, až se vyčerpají kartičky.

Úloha: Čtenářská gramotnost - čtecí karty

Třída/věk: 5. třída, 10/11 let

Pomůcky: 20 obrázků odpovídajících textu, kartičky s krátkým textem, tabule

Obtížnost: K3.1 – úloha na překlad, K3.2 – úloha na interpretaci

Úkolem žáka je na základě přečtení krátkého textu 7-10ti vět vytvořit zcela samostatně pět vět o obsahu čteného; rozvíjí se slovní zásoba z oblasti zvířecí říše.

Instrukce pro žáka: po přečtení kartičky, sundej z tabule obrázky, který nejlépe vystihuje přečtené a konstruuj samostatně pět vět.

Úloha: The story of Dr. Monkey - dramatizace příběhu

Třída/věk: 5. třída, 10 a 11 let

Pomůcky: kartičky s textem jednotlivých zvířecích rolí

Obtížnost: K3.1 – úloha na překlad, P3 – úloha na koordinaci více činností

Úkolem žáků je vypočlechnout příběh z přehrávače a shlédnout jeho předvedení lektorem za pomoci rekvizit plyšových zvířat; následně obdrží každý žák z příběhu nějakou dvojroli a všichni sehraji příběh sami – jako opora jim jsou rozdány kartičky s textem, lektor hraje roli vypravěče.

Instrukce pro žáka: každý žák drží v obou rukou po jedné kartičce a svým textem vstupuje do příběhu podle předchozího naposlouchání děje; inscenace je sehraja dvakrát; do příštího setkání se každý naučí své role nazpaměť.

Úloha: Mr. Bean

Třída/věk: 5. třída, 10 a 11 let

Pomůcky: psací potřeby, školní slovníčky, PC s připojením na síť

Obtížnost: K3.1 – úloha na překlad až K3.4 – úloha na odvozování

Žáci zhlédli prezentaci přítomného času průběhového ve stylu kresleného seriálu: <https://www.youtube.com/watch?v=pDGcOBuHgYo>; jejich úkolem bylo zapisovat si neznámá slovíčka do školního slovníčku; prezentace byla stopována a překládána; docházelo k rozšiřování slovní zásoby.

Úloha: Skládání vět

Třída/věk: 5. třída, 10 a 11 let

Pomůcky: papíry s rozstříhanými větami, obrázky, tabule

Obtížnost: K2.6 – úloha na třídění, K3.1 – úloha na překlad

Úkolem žáků je složit 5 sad vět rozstříhaných na jednotlivá slova ve správném slovosledu a na tabuli najít příslušný obrázek ke každé větě; správně složené věty žáci přečtou a přeloží.

Úloha: Hra ve dvojicích

Třída/věk: 5. třída, 10 a 11 let

Pomůcky: dvě sady kartiček s českými a anglickými slovy

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání

Úkolem žáka z jedné dvojice je podle kartiček zadávat druhé dvojici k překladu do angličtiny česká slovíčka a úkolem druhého žáka z dvojice je kontrolovat správnost překladu druhé dvojice podle nápovědy na druhé straně kartičky; případné chyby si zadávající zapisují; po třech zadáních si žáci ve dvojici své role zadavatele a kontrolora vymění; po třech výměnách žáci sečtou a analyzují chyby druhé dvojice.

Instrukce pro žáka: žáci pracují ve dvojicích, každá dvojice dostane sadu deseti kartiček se slovy na téma zvířata a slovesa. Z jedné strany kartičky je slovo napsané česky, z druhé strany je slovo napsané pro kontrolu anglicky. Každý žák z dvojice 3x zadává, 3x kontroluje a 3x překládá. Celkem proběhnou 3 výměny.

Úloha: Kdo co právě dělá?

Třída/věk: 5. třída, 10 a 11 let

Pomůcky: 36 obrázků zobrazujících osoby v různých činnostech

Obtížnost: K3.1 – úloha na překlad, K3.2 – úloha na interpretaci

Úkolem žáka je na základě slíznutého obrázku, který vidí pouze on, vyjádřit anglickou větou v přítomném času průběhovém, co kdo právě dělá; sdělené ostatní žáci přeloží do češtiny.

Úloha: Mysli rychle: Think quickly

Třída/věk: 5. třída, 10 a 11 let

Pomůcky: papír, psací potřeby, identické obrázky na dvou kartičkách

Obtížnost: K3.1 – úloha na překlad až K3.2 – úloha na interpretaci

Úkolem žáků ve dvojicích je v časovém limitu, např. 3 min. napsat na papír co nejvíce jednoduchých vět činností, které vidí na totožném obrázku; žáci mají za úkol ve dvojici kooperovat a

pomáhat si; po uplynutí limitu každá dvojice přečte své věty a přeloží je.

Poznámka: doporučujeme klást důraz spíše na kooperaci ve dvojici než na soutěžení mezi dvojicemi.

Úloha: Hádej, kdo jsem? Guess, Who am I?

Třída/věk: 5. třída, 10 a11 let

Pomůcky: papír, psací potřeby

Obtížnost: K2.4 – úloha na skladbu, K3.1 – úloha na překlad

Žák má za úkol během 2 minut si vymyslet a napsat jednoduchý popis zvířete, které ostatní žáci budou hádat; popis píše, jako kdyby zvířetem byli oni čili Já; na další setkání si žáci připraví popis tří dalších zvířat, která nebyla na tomto setkání zmíněná (na každé minimálně pět vět).

Úloha: Chyť a řekni: Catch and say

Třída/věk: 5. třída, 10 a11 let

Pomůcky: míč

Obtížnost: PM3 – úloha na koordinaci více činností, K1.1 – úloha na překlad

Žáci mají za úkol na základě zadání spolužáka přeložit dané slovíčko do angličtiny; činí tak na základě chycení míče od spolužáka; vychází z dosud probírané slovní zásoby.

Instrukce pro žáka: žáci si stoupnou do kruhu. První hráč hodí někomu v kruhu míček a zároveň mu určí české slovo (sloveso) na překlad do AJ. Pokud někdo slovíčko nezná, ostatní mu poradí a dotyčný slovo zopakuje.

Poznámka: je vhodné, aby žáci sdělovali i své strategie, podle čeho si slůvko pamatují, zda ho lze odvodit.

Úloha: Co vidíš na obrázku? What can you see in the picture?

Třída/věk: 5. třída, 10 a11 let

Pomůcky: kopie totožného obrázku s očíslovanými činnostmi lidí

Obtížnost: K3.1 – úloha na překlad až K3.2 – úloha na interpretaci

Úkolem žáka je vybrat si z předloženého obrázku číslo činnosti a anglicky říci, co tam člověk nebo lidé z obrázku dělají a užít správně

osobu, sloveso být a sloveso ve tvaru ing, např.: Number 1: He is catching a ball.

Instrukce pro žáka: žáci obdrží stejný obrázek s činnostmi lidí. (Je tam 20 činností). Jednotlivé činnosti jsou na obrázku očíslované.

Úloha: Najdi chybu

Třída/věk: 6. třída, 11-13 let

Pomůcky: jednoduchý anglický text se záměrnými chybami

Obtížnost: K3.5 – úloha na dokazování a ověřování

Úkolem žáků rozřazených do skupin je, v předaných jednoduchých anglických větách, najít záměrně udělané chyby; žáci mají ve skupinách argumentovat, proč jde o chybu, tuto opravit a větu zapsat správně; skupiny soutěží, která objeví více chyb a která napíše více anglických vět gramaticky správně. Cílem je zautomatizovat základní gramatické jevy.

Úloha: Vyprávěj a diskutuj

Třída/věk: 6. třída, 11-13 let

Pomůcky: kartičky s probranými tématy

Obtížnost: K3.1 – úloha na překlad, K3.2 – úloha na interpretaci

Úkolem žáka je připravit si krátké vyprávění v angličtině dle vylosovaného tématu a následně ho sdělit ostatním žákům; ti mají za úkol zapsat, co pochytili; na základě zapsaného probíhá diskuse mezi referujícím žákem a posluchači; všichni žáci se vystřídají jako referující o vylosovaném tématu.

Úloha: Ani slovo česky

Třída/věk: 6. třída, 11-13 let

Pomůcky: papír s deseti českými otázkami

Obtížnost: K3.1 – úloha na překlad

Úkolem žáka je dotázat se anglicky spolužáka ve dvojici na cosi podle českých otázek, které obdrží; úkolem druhého žáka je anglicky smysluplně zareagovat a následně položit spolužákovi anglicky svou otázku ze zadaného výčtu.

Instrukce pro žáka: žáci se rozdělí do dvojic, každý žák obdrží otázky v češtině, které klade anglicky svému partnerovi ve dvojici,

který anglicky reaguje. Postup se opakuje do vyčerpání otázek. Čeština je zakázaná.

Úloha: Anglická křížovka

Třída/věk: 6. třída, 11-13 let

Pomůcky: vytištěné křížovky s požadovanými slovíčky k tématu, na PC vygenerovaná anglická křížovka

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání

Žáci mají za úkol aplikovat novou slovní zásobou z probraného tematického celku At school do předaného rastru křížovky; před samostatným luštěním je společně osvěžena slovní zásoba.

Úloha: Konverzace na téma My family

Třída/věk: 6. třída, 11-13 let

Pomůcky: psací potřeby, papír

Obtížnost: K3.1 – úloha na překlad, K3.2 – úloha na interpretaci

Úkolem žáka je v pěti jednoduchých větách popsat někoho ze své rodiny; úkolem ostatních žáků je dělat si při poslechu poznámky; všichni žáci se vystřídají a poté diskutují anglicky dle svých poznámek o dané rodině.

Úloha: Video na téma My family

Třída/věk: 6. třída, 11-13 let

Pomůcky: videozáznam, pracovní listy s otázkami k videu

Obtížnost: K3.1 – úloha na překlad, K3.2 – úloha na interpretaci

Žák má za úkol po trojím shlédnutí pětiminutového videa formulovat anglické odpovědi na předané anglické otázky k videu na pracovním listu; tento úkol plní po kolektivním zopakování slovní zásoby k tématu rodina a souvisejících slovíček a po kolektivním překladu otázek z pracovního listu.

Úloha: Anglické pexeso

Třída/věk: 6. třída, 11-13 let

Pomůcky: pexeso z anglických slůvek a k nim příslušejících obrázků

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání

Žáci dostávají nastříhané kartičky, tip pexeso. Na jedné kartičce je obrázek a na druhé potom anglické slovo, se kterým ho mají spojit. Ve dvojicích hrají tuto známou hru a snaží se slova zapamatovat. Po dohrání hry si slovíčka vypisujeme na tabuli a žáci si je potom zapisují i do svých sešitů. Závěrem se navzájem v kruhu zkoušíme a nová slovíčka se snažíme zapamatovat.

Úloha: Poznej kamaráda

Třída/věk: 6. třída, 11-13 let

Pomůcky: psací potřeby, papír

Obtížnost: K3.1 – úloha na překlad, K3.2 – úloha na interpretaci

Každý žák v cca pěti anglických větách popíše jednoho spolužáka ze třídy, aniž by ostatní věděli, o koho se jedná. Na přípravu je vymezen čas, během přípravy se každý může poradit ve věcech, kde si není jistý se svým lektorem. Poté každý řekne svou charakteristiku. Ostatní dle jím zadaných indicií tipují, o koho se jedná a své tipy píší na papír. Po prezentaci všech žáků následuje zdůvodněné odtajňování jednotlivými žáky.

Úloha: Přiřaď text k předmětům

Třída/věk: 6. třída, 11-13 let

Pomůcky: lístečky s popisem předmětů

Obtížnost: PM3 – úloha na koordinaci více činností, K3.2 – úloha na interpretaci

Žáci mají různě po třídě ukryté lístečky, na kterých jsou popsány jednotlivé věci, které mohou vidět ve třídě. Snaží se kartičky najít a poté je připnout ke konkrétním předmětům, kterých se týkají. Po splnění úkolu si zapisují nová slovíčka.

Úloha: Paměťové řetězení

Třída/věk: 6. třída, 11-13 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: K1.2 – úloha na reprodukci

Jeden žák začne říkat, co má I have got a řekne svoji libovolnou věc, druhý pokračuje tak, že zapakuje předchozí větu a přidá svojí libovolnou věc. Stejně pokračují i další žáci ve skupině. Pokud je

skupina malá, mohou následovat dvě kola za sebou. Žáci procvičují paměť i sloveso have got.

Úloha: Hledání a popis kartiček

Třída/věk: 6. třída, 11-13 let

Pomůcky: kartičky s obrázky – téma rodina/školní třída/příroda; kartičky s písmeny; kartičky se zpřeházenými písmeny

Obtížnost: PM3 – úloha na koordinaci více činností, K1.1 úloha na paměť, K3.2 – úloha na interpretaci

Ve třídě jsou různě rozmístěné kartičky s obrázky tak, aby byly částečně viditelné. Úkolem žáků je postřehnout, kde se nacházejí a nasbírat, co nejvíce kartiček. Poté každý žák dostane bod za správné anglické pojmenování předmětu zobrazeného na kartičce a druhý bod za dvě jednoduché věty o něm. U kartiček s písmeny dostane žák bod za každé anglické slovo, začínající na toto písmeno. Poslední skupina kartiček má na sobě přeházená písmena a žáci z nich dávají dohromady anglická slova. Za každé správně složené a přeložené slovo získává žák další bod. Bod dostanou, když slovo správně přeloží. Na závěr si žák všechna pro něj neznámá slova zapíše do sešitu.

Úloha: Co děláš v tento den

Třída/věk: 6. třída, 11-13 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: K3.1 – úloha na překlad

Aktivita navazuje na vysvětlení dnů v týdnu a každý z žáků si připraví pět jednoduchých vět k těmto dnům. Děti se snaží použít slovesa, která znají a zároveň používají s dopomocí nová slovíčka. Po prezentaci připravených vět, utvoří žáci dvojice a v nich realizují krátké seznamovací rozhovory s dotazováním, co kdo dělá v konkrétním dnu týdnu. Pracují přitom na odstranění strachu z konverzace.

Úloha: Konverzační cvičení

Třída/věk: 6. třída, 11-13 let

Pomůcky: seznam probraných témat

Obtížnost: K3.1 – úloha na překlad

Každý z žáků si vybere své téma (my family/my friend/my animal) a snaží se minimálně pěti větami popsat co nejlépe vybrané téma. Ostatní poslouchají a snaží se napsat si poznámky a případně i najít chyby ve vyprávění. Po prezentaci všech žáků následuje interpretace poznámek a rozbor případných chyb (žáci si zapisují opravené formulace).

ÚLOHY PODPORUJÍCÍ MATEMATICKÉ DOVEDNOSTI

Úloha: Logické dvojice - pexeso

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: pexeso s logickými dvojicemi

Obtížnost: K2.9 – řešení jednoduchých příkladů

Žáci pracují ve dvojici, každý dostane 20 kartiček, na kterých je napsaná pohádková bytost a název pohádky. Snaží se přiřazovat správné dvojice. Aktivita zaměřená na logické přemýšlení.

Úloha: Zápis čísla

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: psací potřeby, sešit

Obtížnost: K1.2 – úlohy na reprodukci jednotlivých faktů

Žák zapisuje čísla podle slovního diktátu. Žák zapisuje výsledky slovně zadaných početních příkladů.

Úloha: Číselná řada – hra „Šly tři opice“

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: K 1.1 – úloha na znovupoznání

K zjištění znalostí číselné řady využijeme hru *Šly tři opice*. Všichni účastníci sedí v malém kroužku, každý se pravou dlaní dotýká levé dlaně svého souseda. Žáci odříkávají v rytmu říkanku: „Šly tři opice do porodnice. Do jakého patra šly? To nám povíš právě ty!“ a do rytmu postupně každý pravou dlaní tleskne do dlaně nad svou levou rukou. Ten, koho určí rozpočítadlo, řekne číslo, např. sedm. Žáci pokračují v tleskání, dokud nenapočítají do sedmi. Ten, na koho vyjde číslo sedm, prohraje, pokud se nechá plácnout. Nebo může rukou uhnout a do dlaně pleskne sám sebe předchozí hráč. Při zjištění nedostatků je cílem naučit žáky číselnou řadu od jedné do deseti zpaměti.

Úloha: Číselná řada – psaní číslic

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: tabule.

Obtížnost: K 2.9 – řešení jednoduchých příkladů

Na tabuli žákům napíšeme vzestupné řady čísel, jejich úkolem je určit a doplnit chybějící čísla v číselné řadě. Příklad zadání: 1, 3, 5, 7.

Úloha: Psaní číslic

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: tabule, štětec namočený ve vodě

Obtížnost: K 1.1 – úloha na znovupoznání

Úkolem žáka je na přidělenou část tabule nakreslit zadanou velkou číslici štětcem namočeným ve vodě.

Úloha: Procvičování početních spojů spojené s pohybem

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: K 2.9 – řešení jednoduchých příkladů

Žáci se rozdělí do dvojic a postaví se na konec učebny. Učitel říká početní příklady; žák, který ví výsledek, jej může vykřiknout. Pokud je odpověď správná, celá dvojice pak udělá krok vpřed, pokud je výsledek nesprávný, musí udělat krok vzad. Cílem dvojice je dostat se jako první k tabuli.

Úloha: Čtení čísel

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: kartičky s napsanými čísly

Obtížnost: K2.9 – řešení jednoduchých příkladů

Učitel postupně ukazuje karty s čísly, žák se snaží číslo přečíst nahlas.

Úloha: Modelování číslic

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: modelovací hmota

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, PM2 – úloha na praktické procvičování

Žák vymodeluje z hmoty, která tvrdne na vzduchu, číslice od jedné do sedmi bez předlohy, tj. po paměti.

Poznámka: Číslice lze tvořit také z plastelíny, skládat tvary číslic

z kamínků, nalepovat drobné útržky barevného papíru nebo papírová kolečka na bílý papír a vytvářet číslici.

Úloha: Modely čísel

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: manipulační materiál, např. knoflíky, číslice na kartách nebo v jiném znázornění

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání

Žák má 10 knoflíků a jeho úkolem je vymodelovat model čísla k dané číslici. Např. k 3 přiřadí tři knoflíky.

Úloha: Procvičování početních operací a modelování čísla

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: modelína

Obtížnost: K2.9 – řešení jednoduchých příkladů

Žákovi učitel řekne početní příklad, žák vypočítá a také vymodeluje počet kuliček, znázorňující výsledek. Např. $1 + 2 = 3$ a k tomu tři vymodelované kuličky.

Úloha: Tvoření početních příkladů

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: kartičky s čísly

Obtížnost: K2.9 – řešení jednoduchých příkladů

Žák dostane kartičku s číslem. Úkolem žáka je číslo přečíst a vytvořit k číslu početní příklad. Např. na kartičce je číslo 3 a žák uvede příklad $4 - 1 = 3$ atd.

Úloha: Procvičování čísel – obměna hry „Honzo vstávej“

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání

Žáci jsou rozděleni do dvojic, kdy jeden z dvojice se postaví na konec třídy a druhý stojí u tabule. Žák u tabule, zavolá větu: „Honzo vstávej!“ a druhý žák se ptá: „Kolik je hodin?“ Žák u tabule vysloví číslo, například, 5 a žák, který stojí na konci třídy, musí udělat 5 kroků. Takto se dvojice průběžně střídají. Cílem hry je, aby

se žák, který byl na druhé straně, dostal k tabuli jako první. Úloha: Poznávání základních rovinných geometrických útvarů.

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: modely kruhů, trojúhelníků, čtverců, ...

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání

Modely geometrických útvarů jsou rozmístěny po místnosti. Žák dostane nebo si vylosuje např. obdélník, pojmenuje jej a pak se snaží ve třídě najít co nejvíce modelů obdélníku (bez ohledu na velikost, poměr délek stran, barvu modelu apod.).

Úloha: Počítání s hrací kostkou

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: hrací kostka

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání

Žáci dostanou do ruky hrací kostku používanou při hrách „Člověče, nezlob se“ a postupně se střídají v házení. Žák hodí kostkou a podle počtu teček na kostce žák v prvním kole zapíše číslicí na papír číslo, které hrací kostka zobrazuje. Ve druhém kole číslo vytleská a u toho bude nahlas odpočítávat tlesknutí, ve třetím kole vyskočí snožmo tolikrát, kolikrát udává dané číslo a nahlas odpočítává, ve čtvrtém kole zabučí jako kráva podle čísla na kostce (případně napodobí zvuk jiného zvířátka), v pátém kole jednou nohou vydupá dané číslo, v dalších kolech následuje vyjadřování čísel opět od zakreslení na papír až po vydupání. Ostatní žáci, kteří zrovna nebudou vyjadřovat dané číslo, dávají pozor a hlídají, jestli to jejich spolužák dělá správně. V každém kole žák hází nově s kostkou.

Úloha: Vyjádření čísla - kolik je ti let?

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: pastelky, pracovní list s obrázkem

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání (vyjádření čísla, dodržení jednoduchého pravidla – použití správné barvy)

Úkolem žáka je vybarvit na vytištěném obrázku tolik jablíček, kolik je mu let. Barvy jablíček mají být stejné, jako jejich předtištěné obrysy. Ještě než začne vybarvovat, tak na prstech ukáže, kolik mu je let a také to vysloví.

Úloha: Uspořádání čísel podle velikosti**Třída/věk:** 1. třída, 7 let**Pomůcky:** kartičky s čísly**Obtížnost:** K2.5 – úloha na porovnávání a rozlišování

Žák dostane kartičky s přirozenými čísly, jeho úkolem je seřadit čísla od nejmenšího k největšímu. Poté lze obměnit – kartičky zamícháme a žák seřadí čísla od největšího k nejmenšímu. Sada kartiček může obsahovat např. všechna čísla od 1 do 10 nebo lze pro úlohu použít jen některá čísla, např. 2, 4, 5, 8, 10.

Úloha: Počítání s kamínky**Třída/věk:** 1. třída, 7 let**Pomůcky:** dva kamínky**Obtížnost:** K1.1 – úloha na znovupoznání

Žáci sedí na židlích v kruhu a postupně se střídají. Učitel (nebo žák) má dva kamínky, kterými vyklepává čísla (1 – jedno ťuknutí, 2 – dvě ťuknutí, ...). Žák vždy po doťukání vysloví číslo, které z vyťukávání slyšel a oběhne kruh z židlí tolikrát, jaké slyšel číslo.

Úloha: Dělení s míčky**Třída/věk:** 1. třída, 7 let**Pomůcky:** míčky**Obtížnost:** K2.9 – úloha na řešení jednoduchých příkladů

Skupina žáků obdrží míčky (počet míčků musí být dělitelný počtem žáků skupiny). Např. 5 žáků obdrží 25 míčků. Žáci mají za úkol rozdělit si míčky mezi sebou rovným dílem. Necháme žáky pracovat samostatně.

Úloha: Skládání geometrického útvaru**Třída/věk:** 1. třída, 7 let

Pomůcky: sady – 1 sada obsahuje rozstříhaný papírový model geometrického útvaru a papír s jeho obrázkem (pokud je obrázek ve stejné velikosti jako rozstříhaný model, je úloha jednodušší než pokud je obrázek v jiné velikosti)

Obtížnost: K2.4 – úloha na rozbor a skladbu

Žák obdrží sadu – papír s obrázkem geometrického útvaru a rozstříhaný model útvaru, úkolem žáka je složit geometrický útvar a pojmenovat jej.

Úloha: Cesty v síti – šipkovaná s kočičkou

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: pracovní list

Obtížnost: K2.9 – úloha na řešení jednoduchých příkladů

Žáci dostanou čtverečkovaný papír, vlevo dole v tomto pracovním listě bude nakreslená kočička, která se musí dostat do pravého horního rohu ke svému klubíčku. Popis cesty od kočičky se skládá z číslic a šipek. U kočičky je vyznačen barevný puntík, a od něj žáci zakreslují cestu, postupují např.: 3 →, 4↑, 1→ atd. až se dostanou k dalšímu barevnému puntíku, který značí cíl (klubíčko).

Úloha: Nakupování – hra na prodavače a zákazníky

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: Kartičky s nákupními seznamy, herními penězi a zbožím

Obtížnost: K2.9 – úloha na řešení jednoduchých příkladů

Žáci se rozdělí na prodavače a zákazníky, obdrží herní peníze - kartičky, nákupní seznamy dostanou zákazníci, jejich úkolem je nákup provést. Nákupní seznam tvoří obrázky např. pomerančů, banánů, kaka, jogurty aj. a u každého obrázku je číslo, které určuje počet kusů zboží, jež má žák nakoupit. Prodavači mají k dispozici vytištěné kartičky se zbožím (pomeranče, banány, jogurty, kakao, džus). Žáci si v průběhu hry mohou své role prostřídat.

Možná obměna: Zákazník dostane příslušný počet peněz – vytištěné bankovky - (např. 10 Kč), na seznamu bude mít např. nákup jednoho jablka (za 2 Kč) + nákup jednoho bonbonu (za 1 Kč) - bude zákazníkovi 10 Kč stačit? Kolik Kč mu ještě zbyde?

Úloha: Práce s čísly podle pokynů – sluníčko

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: kartonové kruhy, barevné kolíčky na prádlo

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání

„Sluníčko se probouzí z nočního spánku a žáci mají za úkol ho rozzářit a probudit.“ Každý žák dostane vyrobené sluníčko

z kartonu (kruh) a kolíčky na prádlo. Úkolem žáka je připínat dle pokynů učitele vždy určený počet kolíčků jedné barvy na sluníčko ve směru hodinových ručiček. Vytvoří tak sluníčku paprsky.

Úloha: Počítání předmětů – „Co je uvnitř kouzelného pytlíčku?“

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: textilní neprůhledný sáček s drobnými předměty

Obtížnost: K2.9 – úloha na řešení jednoduchých příkladů

Žák má za úkol pomocí hmatu rozeznat předměty v pytlíčku a spočítat je, nahlas vyslovit, jaký předmět cítí a kolik předmětů je v pytlíčku stejných.

Úloha: Počítání na prstech

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: barevné papíry, tužka, nůžky

Obtížnost: PM2 – úloha na praktické procvičování, K2.1 – úloha na zjišťování fakt

Každý žák dostane barevný papír podle svého výběru, přeloží jej na polovinu a obkreslí si na něj ruku. Ruku žák vystříhne (má 2 kusy) a nalepí obě ruce (pouze dlaněmi) na čtvrtku, prsty zůstanou volné a na nich žák počítá 10 příkladů na sčítání a odčítání do 10.

Úloha: Porovnávání počtu prvků dvou množin

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: pracovní list

Obtížnost: K2.1 – úloha na zjištění faktů (jednoduché výpočty)

Na papíru jsou obrázky šesti různých skupin zvířátek. Žák vždy u dvou skupin porovná počet zvířátek, porovnání zapíše formou rovnosti.

Úloha: Matematické bingo

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: psací potřeby, papíry s předkreslenými čtverci o 9 polích

Obtížnost: K2.1 - úlohy na zjišťování faktů

Každý žák obdrží hrací kartu s devíti políčky a do každého políčka napíše jakékoli číslo od 0 do 20 s tím, že čísla se nesmějí opakovat a žádné pole nesmí zůstat prázdné. Lektor má balíček s kartičkami

příkladů, které před každým kolem promíchá. Potom vždy sejme vrchní kartičku a hráčům oznámí příklad. Žáci si ho z paměti vypočítají, a pokud toto číslo mají na své kartě, zaškrtnou si ho. Žák, který si již zaškrtnl všechna tažená čísla, zvolá „bingo“ a získává tolik bodů, kolik zůstalo lektorovi netažených čísel v ruce.

Úloha: Indické násobení (násobení per gelosia)

Třída/věk: 5. třída, 10 a 11 let

Pomůcky: pracovní listy (nebo si žáci opíší zadání z tabule)

Obtížnost: K2.1 – úloha na zjištění faktů (jednoduché výpočty)

Žáci násobí víceciferná čísla s využitím tabulky pro „indické násobení“.

Úloha: Procvičení dělení se zbytkem

Třída/věk: 5. třída, 10 a 11 let

Pomůcky: : bez pomůcek

Obtížnost: K2.1 – úloha na zjištění faktů (jednoduché výpočty)

Žák řeší početní příklady na dělení se zbytkem. Dbá na správný zápis číslic při provádění algoritmu dělení. Pokud má žák obtíže, vytvoří si tabulku násobků čísla (dělitele) a podle ní určuje dělitelné číslo.

Úloha: Vizualizace zlomků

Třída/věk: 5. třída, 10 a 11 let

Pomůcky: papír, kostky stavebnice (např. Lego)

Obtížnost: K2.8 – úloha na abstrakci, konkretizaci

Žák podle pokynů učitele skládá a stříhá papír, modeluje zlomky. Modeluje zadané zlomky také s využitím kostek stavebnice. Žák pojmenovává vytvořený zlomek nebo modeluje zadaný zlomek.

Úloha: Krychlové stavby

Třída/věk: 5. třída, 10 a 11 let

Pomůcky: plánky nebo obrázky krychlových staveb, sada krychlí

Obtížnost: K2.8 – úloha na abstrakci, konkretizaci

Žák modeluje krychlovou stavbu podle plánu nebo obrázku (volné rovnoběžné promítání nebo perspektiva).

Úloha: Modely rovinných útvarů

Třída/věk: 5. třída, 10 a 11 let

Pomůcky: špejle a plastelína na modelování

Obtížnost: K2.8 – úloha na abstrakci, konkretizaci

Žák modeluje ze špejlí trojúhelníky, čtyřúhelníky a mnohoúhelníky dle zadání učitele.

Úloha: Poznávání rovinných geometrických útvarů

Třída/věk: 6. třída, 12 - 14 let

Pomůcky: pracovní list s očíslovanými obrázky rovinných geometrických útvarů (trojúhelníky, pravidelné i nepravidelné mnohoúhelníky)

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání

Učitel řekne název útvaru a žák má za úkol geometrickou interpretaci útvaru na pracovním listu najít a říci její číslo.

Úloha: Črtání geometrických útvarů

Třída/věk: 6. třída, 12 - 14 let

Pomůcky: kartičky s názvy geometrických útvarů

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání

Učitel ukazuje kartičky nebo rovnou říká názvy rovinných geometrických útvarů, žák črtá jejich tvar.

Úloha: Vlastnosti trojúhelníků

Třída/věk: 6. třída, 12 - 14 let

Pomůcky: papír s klasifikací trojúhelníků (názvy typů trojúhelníků a jejich geometrické interpretace), papírové modely trojúhelníků

Obtížnost: K2.6 – úloha na třídění (klasifikaci)

Žáci dostanou přehled názvů typů trojúhelníků a jejich geometrickou interpretaci, najdou všechny vlastnosti každého zobrazeného typu. Žáci dostanou před sebe několik nastříhaných trojúhelníků. Úkolem je u každého trojúhelníku najít všechny vlastnosti, které platí pro úhly a strany, a přiřadit jej k typu. Žáci by si měli uvědomit, že trojúhelníky se **třídí** buď podle velikosti vnitřních úhlů na ostroúhlé, pravoúhlé a tupoúhlé anebo podle velikosti stran na rovnostranné, rovnoramenné a různostranné. Žák umí určit trojúhelník, který je např. rovnoramenný a pravoúhlý.

Úloha: Výška trojúhelníka – papírový model

Třída/věk: 6. třída, 12 - 14 let

Pomůcky: papír, rýsovací potřeby, nůžky

Obtížnost: K2.9 - úloha na řešení jednoduchých příkladů

Žák sestrojí na papír několik různých ostroúhlých trojúhelníků. Ty si vystřihne. Nyní je úkolem přehnout každý papírový trojúhelník tak, aby přehyb začínal ve vrcholu a aby se protější strana rozdělila na dvě části tak, aby se část strany překrývala (aby okraje papíru lícovaly). Tento přehyb obtáhne tužkou a seznámí se s pojmem výška trojúhelníku.

Úloha: Výšky trojúhelníka

Třída/věk: 6. třída, 12 - 14 let

Pomůcky: papíry, rýsovací pomůcky

Obtížnost: K2.9 – úloha na řešení jednoduchých příkladů

Žáci sestrojí trojúhelníky, každý samostatný typ na zvláštní list papíru. U každého trojúhelníka sestrojí všechny jeho výšky. Hledají vlastnosti výšek, určí, které vlastnosti jsou pro dané typy trojúhelníků společné a které specifické.

Úloha: Těžnice trojúhelníka

Třída/věk: 6. třída, 12 - 14 let

Pomůcky: papíry, rýsovací pomůcky, nůžky

Obtížnost: K2.9 – úloha na řešení jednoduchých příkladů, K4.4 – úloha na objevování na základě vlastního pozorování

Žáci sestrojí trojúhelníky, každý samostatný typ na zvláštní list papíru a vystřihnou. Jejich úkolem je pomocí přehýbání najít střed jednotlivých stran v trojúhelnících, tento střed spojit s protějším vrcholem. Seznámí se s pojmem těžnice. V průsečíku těžnic – těžišti – podepřou hrotem tužky a pozorují, co se děje s tělesem (modelem trojúhelníku). Vysloví závěr.

Úloha: Vztahy mezi jednotkami délky

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: nejrůznější typy měřidel (digitální váha, úhloměr, svinovací metr, různé typy odměrných válců, stopky, skládací metr, jazýčkové váhy, pásma a posuvné měřítko)

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.5 – úloha na porovnávání a rozlišování, K2.6 – úloha na třídění

Na pracovní desce jsou umístěna měřidla: digitální váha, úhloměr, svinovací metr, různé typy odměrných válců, stopky, skládací metr, jazýčkové váhy, pásma a posuvné měřítko. Z tohoto výběru mají žáci vybrat vhodná měřidla pro měření délky; žáci na vhodném měřidle délky mají za úkol najít nejmenší jednotku délky a posléze nacházet a pojmenovávat i větší jednotky délky (mm, cm, dm, m) a doplnit chybějící největší zbývajících jednotku (km). Žáci mají správně sestupně vypsat jednotky délky a přiřadit k nim zkratky. Poté mají určit násobky mezi jednotlivými jednotkami v návaznosti na předchozí jednotku.

Úloha: Hledej totožné dvojice délek

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: kartičky s různými jednotkami délky

Obtížnost: K2.7 – úloha na zjišťování vztahů, K3.2 – úloha na interpretaci

Na lavici je položeno 10 kartiček s napsanými různými délkami vytvářející 5 dvojic stejných délek. Žáci mají za úkol tyto dvojice najít a zdůvodnit jejich totožnou délku.

Úloha: Odhaduj a měř

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: 10 dvojic předmětů ve třídě

Obtížnost: K2.1 – úloha na zajišťování fakt, K3.4 – úloha na odvozování

Žáci mají za úkol umět odhadnout vzdálenost a ověřit měřením pomocí vhodného měřidla správnost odhadu u 10 dvojic předmětů nacházejících se ve třídě.

Úloha: Rovnost velikostí

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: pracovní listy s příklady velikostí

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.5 – úloha na porovnávání a rozlišování

Na pracovním listě mají ve dvou sloupcích vypsány různé příklady velikostí, které mají spojit, tak aby byla dodržena rovnost.

Úloha: Jednotky obsahu v praxi

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: kartičky s jednotkami obsahu

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.6 – úloha na třídění, K3.2 – úloha na interpretaci

Žáci na připravených kartičkách mají vypsány zkratkami jednotky obsahu, které mají správně pojmenovat a sestupně vypsát. Žáci mají za úkol k jednotlivým jednotkám obsahu přiřadit jejich využití v praxi.

Úloha: Odhaduj a počítej

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: pásma, papír, psací potřeby

Obtížnost: K2.1 – úloha na zajišťování fakt, K2.9 – řešení jednoduchých příkladů, K3.4 – úloha na odvozování

Pomocí pásma mají žáci změřit rozměry třídy a vypočítat její obsah; dále mají nejprve odhadnout a potom vypočítat, kolik by stálo položení nového linolea v této třídě, jestliže jeden m² stojí 300,-Kč.

Úloha: Převody jednotek

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: čtverce o obsahu 1dm²

Obtížnost: K2.1 – úloha na zjišťování fakt

Z nastříhaných čtverců o obsahu 1dm² mají žáci za úkol pokrýt celou plochu lavice a přibližně zjistit její obsah v m².

Úloha: Rovnost obsahů

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: kartičky s různými obsahy v různých jednotkách

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.5 – úloha na porovnávání a rozlišování

Na lavici je položeno 10 kartiček s napsanými různými obsahy v různých jednotkách, z kartiček lze vytvořit 5 dvojic odpovídacích si obsahů. Žáci mají za úkol tyto dvojice vytvořit.

Úloha: Objemové jednotky

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: kartičky prázdného papíru, psací potřeby

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.6 – úloha na třídění, K3.4 – úloha na odvozování

Žáci mají na připravené kartičky napsat všechny známé jednotky krychlové pro objem, ve skupině vymyslet jejich využití a srovnat je podle velikosti od největší po nejmenší.

Úloha: Odhaduj a ověřuj

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: různé typy nádob, odměrné válce

Obtížnost: K2.1 – úloha na zajišťování fakt, K2.9 – řešení jednoduchých příkladů, K3.4 – úloha na odvozování

Na stole mají žáci připraveny různé typy nádob a potřebných odměrných válců s cílem odhadnout a ověřit velikost jednotlivých nádob (krabice od mléka, plastová láhev, hrnek, lahvička od kapek, váza) a uvést nejvhodnější jednotky objemu pro dané nádoby. Výsledky mají vzestupně přehledně zapsat.

Úloha: Objemy kapalin 1

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: pracovní list s příklady převodů

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.5 – úloha na porovnání a rozlišování

Žáci si vypíší převodní vztahy jednotek objemu pro kapaliny a s tímto se pokusí správně převést 10 připravených příkladů převodů na pracovním listě.

Úloha: Objemy kapalin 2

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: nerezová krychle o délce hrany 1dm, odměrné válce různých objemů

Obtížnost: K3.5 – úloha na dokazování a ověřování, K5.2 – úloha na řešení problémových situací

Žáci mají na stole připravenou nerezovou krychli o délce hrany 1dm bez horní stěny; dále mají připraveny odměrné válce o různých objemech vyjádřených v ml. Jejich úkolem je:

- a) zjistit objem nerezové krychle v ml pomocí nalévání vody do připravené krychle z vhodných odměrných válců,
- b) vypočítat objem krychle v cm^3 ,
- c) odvodit rovnost jednotek $\text{cm}^3 = \text{ml}$; $\text{dm}^3 = \text{l}$.

Úloha: Řazení jednotek objemu

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: kartičky se zkratkami jednotlivých jednotek objemu

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.6 – úloha na třídění

Na lavici mají žáci kartičky se zkratkami jednotlivých jednotek objemu, které mají správně pojmenovat a sestupně seřadit podle velikosti od největší po nejmenší. Jednotky o stejné velikosti mají umístit vedle sebe.

Úloha: Vybarvi totožné objemy jednou barvou

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: pracovní list s předtištěnými plechovkami

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.6 – úloha na třídění

Na pracovním listu mají žáci vytištěno 10 plechovek s vepsanými různými objemy a mají za úkol stejnou barvou vykreslit plechovky se stejným objemem.

Úloha: Slovní úloha 1

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: pracovní list se slovní úlohou

Obtížnost: K3.5 – úloha na dokazování a ověřování, K5.2 – úloha na řešení problémových situací

Žáci mají za úkol vyřešit, za kolik minut se naplní vana až po okraj, jestliže objem vany je 150 dm^3 a za 1 minutu přiteče kohoutkem 30 l vody? Jejich úkolem je vypočítat následně, kolik zaplatí za naplněnou vanu, jestliže 1 m^3 stojí 100,-Kč?

Poznámka: nabízí se dotaz žákům, zda znají skutečnou cenu, kterou platí jejich rodiče za 1 m³ pitné vody a zda mají představu, kolik vody doma spotřebují za jeden měsíc. Propojení teorie s praxí je více než žádoucí.

Úloha: Jednotky hmotnosti

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: PC s internetovým připojením

Obtížnost: K2.1 - úloha na zjišťování fakt

Žáci mají vyhledat převodní vztahy mezi jednotkami hmotnosti, správně je sestupně seřadit od největší po nejmenší a doplnit k nim odpovídající zkratky.

Úloha: Výpočty na převody jednotek hmotnosti 1

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: PC se dvěma různě obtížnými testy na převody

Obtížnost: K2.9 - úloha na řešení jednoduchých příkladů

Žáci na internetových stránkách mají připraveny dva testy na převody jednotek hmotnosti s různou obtížností, které se po dokončení automaticky vyhodnotí.

Poznámka: doporučujeme závěrečný rozbor, v němž se žáci navzájem seznámí s tím, jak postupovali a proč: učí se tak kognitivním strategiím, které jim jsou dosud neznámé.

Úloha: Variantní poskládání určité hmotnosti

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: 20 kartiček s různými hmotnostmi v různých jednotkách

Obtížnost: K2.4 - úloha na rozbor a skladbu, K2.5 - úloha na porovnávání a rozlišování

Žáci mají na 20 kartičkách před sebou různé velikosti hmotností uvedené v různých jednotkách. Jejich úkolem je z těchto kartiček poskládat hmotnost 1,5 q. Mají několik možných variant.

Úloha: Vztahy mezi hmotnostmi

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: pracovní list s dvojicemi výroků na porovnání hmotnosti

Obtížnost: K1.1 - úloha na znovupoznání, K2.5 - úloha na porovnávání a rozlišování

Žáci mají za úkol porovnat hmotnosti uvedené v sedmi dvojicích výroků a zapsat mezi výroky porovnávací znak (větší, menší, rovno). Tyto dvojice výroků mají vytištěny na pracovním listu.

Úloha: Co kolik váží?

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: digitální kuchyňská váha, laboratorní váha, jazýčková váha, donesené ingredience (např. mouka, hrách, jablko)

Obtížnost: K2.1 – úloha na zjišťování fakt, K2.5 – úloha na porovnávání a rozlišování

Žáci mají za úkol na třech typech vah (digitální kuchyňská, laboratorní, jazýčková) správně zvolit typ váhy pro zvážení připravených surovin (mouka, zrnko hrachu, jablko) a zapsat jejich hmotnost. Jelikož žákům vážení na vahách činilo v předchozích aktivitách značné problémy, měli tentokrát odvážit na digitální kuchyňské váze určená množství surovin: 150 g cukru, 13,5 dkg mouky a 0,2 kg máku.

Úloha: Výpočty na převody jednotek hmotnosti 2

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: pracovní list s příklady na sčítání a odčítání různých dvojic hmotností

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.5 – úloha na porovnávání a rozlišování

Žáci mají na pracovním listu 10 příkladů na sčítání a odčítání různých dvojic hmotností, např.: $6\,500\text{ g} - 2,3\text{ kg} = \dots$ Mají za úkol upravit zadání na větší jednotky hmotnosti a poté vypočítat.

Úloha: Slovní úloha 2

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: psací potřeby, sešit

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.5 – úloha na porovnávání a rozlišování, K2.9 – řešení jednoduchých příkladů

Žáci mají za úkol vyřešit, kolik kg písku odvezlo nákladní auto v úhrnu z pískovny na stavbu, jestliže poprvé odvezlo 1750 kg, podruhé odvezlo 1,8 t a potřetí odvezlo 19 q písku? Kolik kg musí

ještě odvézt, jestliže na stavbě potřebovali mít navezeno celkem 7 tun písku?

Úloha: Jednotky času

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: papír, psací potřeby, kartičky s časovými jednotkami

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.3 – úloha na vyjmenování a popis, K2.5 – úloha na porovnávání a rozlišování

Žáci mají za úkol vyjmenovat a vzestupně zaznamenat na papír jednotky času od nejmenší po největší. Jejich úkolem je pak podtrhnout nejčastěji používané jednotky času. Na rozdaných kartičkách mají žáci před sebou časové jednotky od roku po sekundy a mají za úkol vyjádřit mezi nimi jednotlivé převodní vztahy (mezi každou nejbližší).

Úloha: Kalendáře

Třída/věk: 6. třída, 12 let

Pomůcky: čtyři kalendáře po sobě jdoucích let 2014 – 2018

Obtížnost: K2.1 – úloha na zjišťování fakt, K3.3 – úloha na vyvozování, K5.3 – úloha na kladení otázek

Na stole před sebou mají žáci čtyři kalendáře po sobě jdoucích let 2014 – 2018, přičemž mají za úkol zjistit v jednotlivých letech počet dní a týdnů, zdůvodnit odlišnost a v přestupném roce najít den a měsíc, ve kterém je navíc. V závěru proběhne diskuze o přestupném roce a jeho důvodu.

ÚLOHY ZAMĚŘENÉ NA ROZVOJ PAMĚTI A POZORNOSTI

Úloha: Skákání panáka

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: koberec – panák

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, PM 3 – úloha na koordinaci více činností

Žáci skáčou postupně po čtvercích od nejnižšího čísla po nejvyšší a zpět. Jejich úkolem je hbitě a plynule bez přešlapu přeskákat všechny číslice.

Úloha: Pexeso (obrázek – stín)

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: pexeso (obrázek – stín)

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.5 – úloha na porovnávání a rozlišování

Žáci hrají jako klasické pexeso s tím rozdílem, že hledají dvojice: barevný obrázek a k němu šedý stín. Každý žák otáčí vždy dvě kartičky. Pokud se stín s obrázkem shodují, má žák výhodu druhé volby dvou kartiček.

Úloha: Co se změnilo v místnosti?

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: náhodně vybrané předměty ve třídě

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.5 – úloha na porovnávání a rozlišování

Žáci si prohlédnou místnost a pak všichni jdou za dveře. Lektor v místnosti něco změní a žáci, kteří byli za dveřmi, mají za úkol postřehnout, co se v místnosti změnilo a popsat původní a změněný stav.

Úloha: Co se změnilo na kamarádovi?

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.5 – úloha na porovnávání a rozlišování

Žáci si prohlédnou vybraného spolužáka a pak jdou všichni za dveře. Lektor na spolužákovi něco změní (např. přečte mu pěšinku ve vlasech zleva doprava, přendá mu hodinky z levé ruky na pravou) a žáci, kteří byli za dveřmi, mají za úkol postřehnout, co se na spolužákovi změnilo.

Úloha: Skládání papírové skládačky

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: různě velké a různě barevné papíry

Obtížnost: PM1 – úloha na imitaci dle vzoru, K1.2 – úlohy na reprodukci jednotlivých činností

Úkolem žáků je podle slovních instrukcí a názorné ukázky poskládat různé předměty z papíru (např. čepici, vlaštovku, loďku, parník, kelímek, pejska, větrník, ...).

Úloha: Rychlé střídání pohybových činností

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: různě velké míče, předměty ze třídy, např. židle, křídly, nástěnky

Obtížnost: PM2 – úloha na praktické procvičování

Žáci mají za úkol reagovat hbitě a přesně na povely, vyžadující střídání různých činností, např. přeneste největší míče od okna ke dveřím, oběhněte skupinu židlí u tabule, uchopte žlutou křídu a nakreslete s ní kolečko na tabuli, postavte se čelem k nástěnkám a udělejte 3 kroky doprava, ...

Úloha: Skládání puzzle

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: jednoduché puzzle (papírové, dřevěné)

Obtížnost: K1.2 – úloha na reprodukci fakt, K2.4 – úloha na rozbor a skladbu

Každý žák má za úkol složit jednoduché puzzle např. z 9 dílků, popsat, co představuje složený obrázek, a poté komentovat, co který dílek znázorňuje.

Úloha: Najdi rozdíly mezi obrázky

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: totožné obrázky s drobnými odlišnostmi

Obtížnost: K2.2 – úloha na vyjmenování a popis fakt, K2.5 – úloha na porovnání a rozlišování

Každý žák obdrží dva téměř stejné obrázky, které se liší např. v pěti detailech. Úkolem žáka je všechny odlišnosti najít a následně ostatní spolužáky seznámit s odchylkami na jeho obrázcích a pojmenovat je.

Úloha: Co chybí na obrázku?

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: totožné obrázky s částečně nedokreslenými detaily, pastelky

Obtížnost: K2.2 – úloha na vyjmenování a popis fakt, K2.5 – úloha na porovnání a rozlišování

Každý žák obdrží obrázek, který má za úkol si správně zapamatovat. Po chvíli dívání se na obrázek jej lektor od žáků sebere a položí před každého žáka druhý obrázek, který je stejný jako předešlý, jen je vynecháno pět věcí. Úkolem žáků je do druhého obrázku dokreslit chybějící věci. Po dokreslení obrázku každým žákem si žáci sdělí, jaké předměty dokreslili a popíší je.

Úloha: Skládání posloupnosti dle slovních instrukcí

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: různě barevné a různě veliké modely jednoduchých geometrických rovinných útvarů

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.5 – úloha na porovnání a rozlišování, K2.6 – úloha na třídění

Každý žák má před sebou různé geometrické obrazce různých barev a velikostí. Na pokyn lektora mají žáci za úkol vytvořit řadu obrazců zleva doprava dle slovní instrukce: první v řadě je malý žlutý čtverec, následuje velký červený trojúhelník, za ním je zelený kruh, následuje, modrý velký čtverec ...

Úloha: Světové strany

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: křídly

Obtížnost: PM2 – úloha na praktické procvičování, K1.2 – úloha na reprodukci jednotlivých fakt

Na podlaze lektor nakreslí křídami kříž, který vymezuje čtyři výseče určující světové strany dle skutečnosti: sever, jih, východ, západ. Úkolem žáků je reagovat na pokyny lektora a přemisťovat se do správné výseče, která je označena velkými počátečními písmeny dané světové strany (S, J, V, Z). Např. na sdělení: „stěhovaví ptáci na zimu odlétají ...“, doplní žáci: „na jih“ a přemístí se do výseče J, na sdělení: „sluníčko ráno vstává ...“, doplní žáci „na východě“ a přemístí se do výseče V.

Úloha: Hra Dobble

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: hra Dobble

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K2.5 – úloha na porovnání a rozlišování

Hra obsahuje 55 papírových koleček s jednostranným znázorněním několika obrázků předmětů různých velikostí. Na každých dvou kolečkách je právě jedna dvojice stejných obrázků. Na stůl se položí dvě libovolná kolečka. Úkolem žáků je najít na nich stejný obrázek bez ohledu na velikost znázorněné věci. Žák, který první postřehne shodný předmět a popíše ho, losuje další dvě kolečka, na kterých všichni opět hledají shodný předmět.

Úloha: Hádání předmětů podle popisu

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: K2.9 – řešení jednoduchých příkladů s neznámými veličinami

Úkolem žáků je na základě popisu lektora, uhodnout daný předmět či věc. Lektor postupně zpřesňuje popis. V každé fázi žáci uvádějí, o jaký předmět a proč by mohlo jít. Např. „Je to kulaté a zelené“... „když to rozkrojím, je to žluté“... „pokud to nechám chvíli na vzduchu, zhnědne to“ ...

Úloha: Školka s míčem

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: míč

Obtížnost: PM3 – úloha na koordinaci více činností, K1.2 – úloha na reprodukci

Žák postupuje s míčem dle pravidel: 10x hod' obouruč **míč** na stěnu a odražený chyt', aniž by dopadl na zem, 9x hod' na zeď, nech jednou odrazit i od podlahy a chyt', 8x hod' na zeď, tleskni před tělem a **míč** chyt', 7x hod' na zeď, tleskni za i před tělem a **míč** před dopadem chyt', 6x hod' na zeď pravou rukou a pravou ho i zachyt', 5x totéž levou. Úkolem žáka je neudělat chybu ani v počítání ani v chytání míče.

Úloha: Hra Tik tak bum – junior

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: stolní hra Tik tak bum - junior

Obtížnost: K2.8 – úloha na abstrakci, konkretizaci a zobecňování

Hra obsahuje 55 karet. Žák po odkrytí jedné karty má za úkol zapnout bombu zmačknutím elektronické části karty, rychle říci slovo související s obrázkem na kartě – „tikající bombě“, kterou pak předává svému spolužákovi po pravici. Ten přidává další související slovo. Např. na kartičku, kde je zobrazena otevřená lednice, reaguje žák slovem „hlad“ a předá kartičku rychle spolužákovi, který přidá např. slovo „snídaně“. Kdo není dostatečně rychlý nebo se splete tomu bomba „vybuchne“ a kartičku si nechává.

Úloha: Hra Mikádo

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: hra Mikádo

Obtížnost: PM2 – úloha na praktické procvičování

Žáci rozhodí barevné tyčky na stůl a snaží se vyndat tyčky určité barvy (každý si barvu zvolí na začátku) tak, aby se žádné jiné tyčky nepohnuly. Cvičí přitom jemnou motoriku, koncentraci a počítání.

Úloha: „Běhací psaní“

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: kartičky s textem, psací potřeby, sešit

Obtížnost: K1.1 – úloha na reprodukci, K2.5 – úloha na porovnání a rozlišování, K2.7 – úloha na zjišťování příčiny

V místnosti je rozmístěno několik stejných kartiček s jednoduchým textem. Každý žák má za úkol v místnosti najít jednu kartičku, text na ní si přečíst a zapamatovat. Pak se každý žák vrátí na své místo a jeho úkolem je text správně napsat. Poté co všichni zapíší text, navzájem si kontrolují, zda je u všech totožný. Není-li tomu tak, hledají příčinu, proč se odchýlili.

Úloha: Hra Chobotnice

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: stolní hra Chobotnice, pinzety

Obtížnost: PM2 – úloha na praktické procvičování

Před žáky se rozprostře hra Chobotnice a spustí se její mechanismus, takže chobotnice se točí a její chapadla se různě pohybují. Pod chapadly jsou umístěni krabi různých barev. Žáci mají pinzetu a jejich úkolem je vyndat kraby určené barvy. Pokud zavadí o chapadlo, chobotnice se přestane točit a žáci mají za úkol udělat tolik dřepů s výskokem, kolik zůstalo pod chobotnicí krabů dané barvy.

Úloha: Pozorně poslouchej pohádku

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: text nebo audionahrávka pohádky, vytištěné úryvky textu

Obtížnost: K3.2 – úloha na interpretaci

Žáci se pohodlně posadí a poslouchají vybranou pohádku. Jejich úkolem je poté pohádku společně převyprávět. Lektor dohlíží, aby každý žák popsal zhruba stejně rozsáhlou pasáž a všichni se postupně zapojili. Pak odpovídají na jednoduché otázky lektora k pohádce, např. „Proč šla Karkulka do lesa?“. Na závěr žáci vyhledávají v připraveném textu slova, která určí lektor, a vysvětlují, co slova znamenají.

Úloha: Kopie domečku

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: listy papíru, vzorový domeček z papíru

Obtížnost: PM1 – úloha na imitaci dle vzoru, K2.5 – úloha na porovnávání a rozlišování

Žák má za úkol složit z papíru na základě slovního návodu papírový domeček. V místnosti je připravený stejný, již složený domeček, který je také dokreslen. Žák nejprve za pomoci lektora skládá domeček, snaží se rozfázovat, co musí udělat v prvním a v dalších krocích. Když svůj domeček složí, je jeho úkolem dokreslit svůj domeček podle vzoru, včetně dodržení barev.

Úloha: Kelímek

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: listy papíru, lepidlo, provázek 50 cm, větší dřevěná kulička s dírkou, nůžky

Obtížnost: PM1 – úloha na imitaci dle vzoru, PM2 – úloha na praktické procvičování, K2.5 – úloha na porovnávání a rozlišování

Žák má za úkol složit z papíru na základě slovního návodu a názorné demonstrace kelímek. Za pomoci lektora jeho dýnkem nůžkami vytlačí otvor na provázek, který provlékne a z vnitřní strany zajistí několika uzlíky. Na druhý konec provázku upevní dřevěnou kuličku tak, aby se po provázku neposouvala. Pohybem ruky se pak snaží kuličku nadhodit nad kelímek a chytiti ji do něj. Dosáhne-li žák pěti úspěšných hodů kuličkou do kelímku je odměněn.

Úloha: Stolní hra Duch

Třída/věk: 1. třída/6, 7 let

Pomůcky: stolní hra Duch

Obtížnost: K2.5 – úlohy na porovnávání a rozlišování K2.4 – úloha na analýzu a syntézu

Stolní hra Duch obsahuje pět různých dřevěných předmětů, každý jiné barvy (bílý duch, zelená láhev, modrá kniha, červené křeslo, šedá myš). Součástí hry je 60 karet, na kterých jsou vyobrazeny dva předměty, ovšem ne vždy ve správných barvách. Předmět ve správné barvě je třeba určit. Pokud není ani jeden předmět na kartě vyobrazen správnou barvou, je třeba určit předmět, který na obrázku chybí a jehož barva na obrázku rovněž není (např. zelený duch a červená myš: jde o nesprávné kombinace zelená-červená-

duch-myš, jediný předmět, jehož ani jedna část není obsažená, je modrá kniha. Kdo správně sebere jako první dřevěnou knihu, může si kartičku s ní ponechat.

Úloha: Slovní řetěz

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: K1.2 – úloha na reprodukci

Žáci sedí v kruhu a zvolí si téma – např. barvy. První žák řekne barvu (např. modrá), další zopakuje toto slovo a přidá své (např. modrá – červená), další žák zopakuje (modrá - červená) a přidá své slovo. Pokračujeme, až se postupně zapojí všechny děti v kruhu. Pak zvolíme jiné téma, další sérii začíná žák, který minulou sérii končil.

Úloha: Lego – skládání dle instrukcí

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: stavebnice Lego

Obtížnost: PM1 – úloha na imitaci dle vzoru, K1.2 úloha na reprodukci, K3.2 – úloha na interpretaci

Žáci skládají dle vzorového obrázku a slovní instrukce lektora předměty, které si vyberou, např.: letadlo, auto, domeček ... Každý žák skládá svůj předmět. Po jeho dokončení se výtvořiny vystaví a žák stavitel, popíše, jak postupoval (co si pamatuje), např. nejprve jsem spojil dva modré dílky o šesti pupíkách, pak jsem k nim přidal tři červené dílky o dvou pupíkách, ...

Úloha: „Skládaná“

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: nůžky, papírové plakáty A3, obrázky A4

Obtížnost: PM 2 - úloha na praktické procvičování

Žáci postupně rozstříhají plakát (nejprve na poloviny, na čtvrtiny, osminy, šestnáctiny, ...) a následně promíchané části sestavují všichni zpět do obrázku. Po společném sestavení obdrží každý žák jiný obrázek A4, který má za úkol rozstříhat na nerovnoměrné části s pokud možno nerovnými stranami (vlnovky, obloučky, výseče). Rozstříhané obrázky předává ke složení svému spolužákovi po

pravé ruce, který původní obrázek neviděl, a který má za úkol ho složit.

Úloha: Pexeso (různé obměny klasické hry)

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: sada karet na pexeso

Obtížnost: 1.1 – úloha na znovupoznání

Žáci hrají v malých skupinách obdobu klasické hry Pexeso – počet karet může být menší než 64 ks; jejich úkolem je postupně otáčet vždy dvě karty ze sady; každá sada karet může být zaměřena na různá témata: malá písmena - velká písmena, psací písmena - tiskací písmena; vyjmenovaná slova, obrázky zvířat, logické dvojice, apod.; úkolem žáků je zapamatovat si polohu dvou totožných či souvisejících karet, a když na ně přijde řada, určit je otočením; pokud se nespletou, mají právo opakované volby dvou karet.

Úloha: Kimova hra

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: drobné předměty, šátek na jejich zakrytí

Obtížnost: 1.1 – úloha na znovupoznání

Žáci se dívají po vymezený čas na 10 předmětů na stole; čas, např. 1 minuta, může být postupně zkracován; jejich úkolem je zapamatovat si všechny předměty; po vypršení času zakryje asistent šátkem předměty; každý žák následně zapíše na papír všechny předměty, které si pamatuje.

Úloha: Co chybí? – obměna Kimovy hry

Třída/věk: 1. třída, 6 a 7 let

Pomůcky: drobné předměty, šátek na jejich zakrytí

Obtížnost: 1.1 – úloha na znovupoznání

Žáci se dívají po vymezený čas na 10 předmětů na stole; čas, např. 1 minuta, může být postupně zkracován; jejich úkolem je zapamatovat si všechny předměty; po vypršení času zakryje asistent šátkem předměty; každý žák následně zapíše na papír předmět, který chybí.

Motivačně lze hru zarámovat zajímavou situací, např. žáci si představí, že jsou detektivové a jejich úkolem je co nejdříve odhalit, který předmět se ztratil. Nejbystřejší detektiv získá diplom Sherlocka Holmese.

Úloha: Které slovo chybí?

Třída/věk: 3. třída, 8 a 9 let

Pomůcky: sada lístků s vyjmenovanými slovy a slovy s mně/mě, tabule, magnety

Obtížnost: K1.1 – úloha na znovupoznání, K3.4 – úloha na odvozování

Na magnetické tabuli jsou přichyceny lístky s vybranými vyjmenovanými slovy. Žáci si jednu minutu prohlížejí lístky. Pak se tabule zavře a lektor jeden lístek odstraní. Úkolem žáků je vzpomenout si, které slovo chybí. Kdo první dosáhne pěti uhodnutých slov, je odměněn. Každé uhodnuté slovo si všichni žáci zapíší do svého sešitu a připisují k němu příbuzná slova. Za každých pět příbuzných slov, je žák odměněn.

Úloha: Řetěz slov – hra „přijela tetička z Ameriky...“

Třída/věk: 5. třída, 11 let

Pomůcky: : bez pomůcek

Obtížnost: K1.2 – úloha na reprodukci

Žáci sedí v kruhu a připojují do věty Přijela tetička z Ameriky a přivezla nám... předměty podle fantazie. Jejich úkolem je opakovat všechny předměty v pořadí, ve kterém byly doplněny jednotlivými spolužáky a vždy jeden přidat.

Úloha: Řetěz fotografií

Třída/věk: 5. třída, 11 let

Pomůcky: čistá čtvrtka papíru

Obtížnost: K5.1 – úloha na praktickou aplikaci

Žáci sedí v kruhu na zemi nebo na židlích a jeden drží v ruce prázdnou čtvrtku, která představuje „fotografii“. Žák, který drží čtvrtku v ruce, sděluje ostatním, co na ní „vidí“. Vypráví spolužákům krátký příběh o přátelství s jedním či více žáky ze

třídy, který zachycuje vyfocený okamžik. Na závěr z fotografie vybere konkrétní detail, který s prázdným papírem předá svému sousedovi. Jeho úkolem je opět vytvořit svou vlastní „fotografii“ a do ní nějakým způsobem zařadit detail, který mu byl předán. Hra tak pokračuje několika koly. Pak ji učitel zastaví a žáci začnou řetězec fotografií „rozmotávat“ zpátky na začátek. To znamená, že poslední žák, který popisoval svou fotografii, se obrací na předchozího se slovy: „Tato fotografie vznikla proto, že ty jsi mi předal své okno.“ Ten pak pokračuje stejným způsobem: „Já jsem ti předal okno,“ a obrací se na dalšího, „protože ty jsi mi předal knoflík...“.

ÚLOHY NA ROZVOJ MOTORICKÉ DOVEDNOSTI

Úloha: Uvolnění zápěstí obkreslováním

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: pero, tužka, fix, papír

Obtížnost: PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru

Všichni žáci dostanou na papíru znázorněné vzorové obrazce, např. různě veliké oválky, ležaté osmičky, vlnovky; jejich úkolem je tvary obrazců několikrát obkreslit a při správném úchopu tužky nebo pera minimalizovat odchylky od předkresleného vzoru. Současně s opakováním uvolňují zápěstí, zbavují se křeče tak, aby jejich pohyb byl plynulý a nepřetržitý.

***Poznámky:** úlohu bylo možné zatraktivnit zasazením do kontextu příběhu nebo pohádky např. tak, že si žáci představí, že jsou strojvůdci na lokomotivě, kterou řídí na trase ve tvaru ležaté osmičky. Čím budou jejich tahy přesnější, tím bude jízda lokomotivy bezpečnější a jízda pro pasažéry plynulejší. Nejškivnějšímu strojvůdci pak celá třída zatleská.*

Úloha: Skákání „školky“ přes švihadlo

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: švihadlo

Obtížnost: PM 3 – úloha na koordinaci a zřetězení více činností

Úkolem každého žáka je nacvičit bezchybně sestavu deseti cviků, a to tak že první cvik opakují 10x, druhý 9x, třetí 8x ... vždy jedenkrát méně, poslední desátý cvik provedou 1x; např. 1. Deset přeskoků snožmo. 2. Devět přeskoků, dopady střídavě pravým a hned nato levým chodidlem při každém skoku. 3. Osm přeskoků na pravé noze. 4. Sedm přeskoků na levé noze. 5. Švihadlo drží složené v jedné ruce, točí zdvojeným provazem pod nohama a 6x ho přeskočí. 6. Pětkrát přeskok na levé noze, švihadlo točí v protisměru. 7. Čtyřikrát přeskok na pravé noze, švihadlo točí opačným směrem. 8. Tři přeskoky snožmo, švihadlo krouží v protisměru. 9. Dvakrát houpačka – švihadlo se podvlékne nejdříve pod špičkou chodidel a pak se přesune váha z pat na špičky a táhne se provaz dál za tělo. 10. Jedenkrát panenka (vajíčko).

Úloha: Co držíš?**Třída/věk:** 1. třída, 7 let**Pomůcky:** šátek, předměty na hádání se zavázanýma očima**Obtížnost:** PM 2 – úloha na praktické procvičování a zpřesňování jedné činnosti

Žáci mají za úkol se zavázanýma očima popsat vlastnosti a určit podle hmatu s rukama za zády neznámý předmět; ten je žákovi předáván tak, aby ani ostatní neviděli, o jaký předmět jde – jablko, plastová lžička, křída, knoflík apod. Žák se zavázanýma očima popisuje nahlas vlastnosti předmětu a ostatní žáci si na základě toho představují, co by to mohlo být. První sděluje svou představu žák se zavázanýma očima. Následuje konfrontace s představami ostatních žáků. Nakonec je daný předmět odtajněn.

Úloha: Kuba řekl**Třída/věk:** 1. třída, 7 let**Pomůcky:** bez pomůcek**Obtížnost:** PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru

Lektor stojí před skupinou žáků a vyhlašuje: Kuba řekl: vzpažit, Kuba řekl: dřep, vztyk... Přitom sám tyto pohyby předvádí. Žáci však mají pohyb zopakovat pouze tehdy, když to řekl Kuba. Pokud lektor uvede někoho jiného, žáci pokyn splnit nemají. Kdo se splete, vystřídá vyvolávače.

Úloha: Druhy listí**Třída/věk:** 1. třída, 7 let**Pomůcky:** tužka, papír s předkreslenými tvary listů**Obtížnost:** PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru, K1 – úloha na znovupoznání

Žáci mají za úkol obkreslovat tvary listí a následně určovat, ke kterým stromům patří. Snaží si vybavit, zda uvedený strom viděli a kde to bylo. Následně obkreslené tvary listů vystříhnout.

Úloha: Kde je kelímek?**Třída/věk:** 1. třída, 7 let**Pomůcky:** šátek, kelímek

Obtížnost: PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru, PM2 – úloha na zpřesňování

Žáci jeden po druhém hledají po paměti kelímek, který je jim napřed v prostoru ukázán. Poté jsou každému zavázány oči a žák po slepu odhaduje vzdálenost a směr, kde původně kelímek viděl. Pro každého žáka je zvoleno jiné umístění kelímku.

Úloha: Podlézání pod gumou

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: guma na podlézání

Obtížnost: PM 2 – úloha na praktické procvičování

Úkolem každého žáka je podlézt pod gumou nataženou mezi dvěma židlemi, aniž by se žák dotkl rukama země. Úvaz gumy je postupně snižován.

Úloha: Vytrvalostní skákání přes švihadlo

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: švihadlo

Obtížnost: PM 2 – úloha na praktické procvičování

Žáci mají za úkol co nejdéle bezchybně skákat přes švihadlo. Techniku a frekvenci volí každý dle svého uvážení. Měří se čas nikoli počet skoků. Žák, který vydrží nejdéle skákat je vyhlášen králem vytrvalosti.

Úloha: Barevný podzim

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: barevný papír, lepidlo, připravený vzor na nalepování barevného papíru

Obtížnost: PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru

Žáci mají za úkol do předem připraveného vzoru (např. domeček, ovoce, lodička na vodě) vytrhat z barevného papíru jednotlivé části a ty nalepit pomocí lepidla na předkreslený vzor.

Úloha: Chůze přes dva papíry

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: dva papíry A4

Obtížnost: PM 2 – úloha na praktické procvičování

Každý žák obdrží dvě čtvrtky formátu A4 a jeho úkolem je pomocí jejich předkládáním před sebe co nejrychleji překonat vymezenou vzdálenost. Pokud žák šlápne mimo čtvrtku, vrací se na místo startu.

Úloha: Kutálení

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: míček

Obtížnost: PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru, PM 2 – úloha na praktické procvičování

Každý žák obdrží míček a jeho úkolem je válet míček nejprve dlaněmi a poté prsty po lavici zleva doprava a zpátky.

Úloha: Trojrozměrné zobrazování plastelínou

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: plastelína

Obtížnost: PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru, K2.5 – úloha na komparaci

Úkolem žáka je pomocí plastelíny vymodelovat tři předměty dle vzorů zobrazených na papíru. Žák nezná zadání ostatních žáků. Po dokončení modelování všemi žáky popisují a odvozují ostatní žáci, co za předměty dotyčný žák vymodeloval. Nejzdařilejší výtvořky jsou umístěny na výstavku.

Úloha: Provazochodec

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: švihadlo

Obtížnost: PM 2 – úloha na praktické procvičování a zpřesňování jedné činnosti

Před žáky je položeno na zem natažené švihadlo, po kterém mají žáci kladením jedné nohy těsně za druhou přejít. Pokud ztratí rovnováhu, vracejí se na začátek a přecházejí znovu.

Žáky by bylo vhodné předem motivovat příběhem v rámci, kterého by posílili prožívání úlohy, např. Představte si, že jste angažováni do cirkusu a vaše přijetí je podmíněno přejitím nataženého lana mezi dvěma sloupy.

Úloha: Přišívání knoflíků

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: různě velké a různě tvarované knoflíky, nit, jehla, látka

Obtížnost: PM 3 – úloha na koordinaci více činností

Žáci si mnohou z hromádky přinesených knoflíků vybrat tři, které se jim líbí a ty pak postupně přišívají na přidělené odstřižky různých látek (manšestr, riflovina, žerzej, plátno, ...). Přišívání je jim nejprve ukázáno a je jim sdělen princip techniky přišívání. Po přišití všech knoflíků následuje sdělování obtíží, se kterými se při přišívání musel každý žák vypořádat.

Úloha: Hra „Ocásek“

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: provázek, tužka, plastový kelímek

Obtížnost: PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru

Žáci mají kolem pasu uvázaný dlouhý provázek, na kterém je zavěšený nějaký malý předmět (např. propiska, izolepa, křída) a jejich úkolem je bez použití rukou trefit tímto předmětem do kalíšku tak, aby spadl. Používají se předměty různě těžké a velké, aby si žáci uvědomili jejich odlišnosti.

Úloha: Čepice z papíru

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: barevné papíry A3 a A4, novinové listy

Obtížnost: PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru

Žáci nejprve skládají krok za krokem z novinového papíru podle lektora čepici z papíru. Po prvním nácviku si mohou vybrat jeden barevný papír A3 a sami se s dopomocí pokoušejí složit papírovou čepici. Potřetí tak činí z papíru A4. Autor nepřesněji složené čepice je vyhlášen „Večerníčkem“.

Úloha: Shazování kuželek

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: kuželky, pevný menší míček

Obtížnost: PM 2- úloha na praktické procvičování

Úkolem žáků je shodit míčkem co nejvíce z devíti do čtverce postavených plastových kuželek.

Úloha: Skákání v pytli**Třída/věk:** 1. třída, 7 let**Pomůcky:** jutový pytel**Obtížnost:** PM 2- úloha na praktické procvičování

Žáci mají za úkol postupně přeskákat v pytli snožmo jako zajíček přes vymezený prostor, který představuje pole, kudy zajíc utíká před vlkem. Každý žák se snaží dělat, co nejdelší skoky a současně co nejrychleji překonat určenou vzdálenost. Na závěr si žáci sdělují své zkušenosti z techniky skoku, co jim pomáhalo utéci před vlkem.

Úloha: Hvězda z papíru**Třída/věk:** 1. třída, 7 let**Pomůcky:** různě veliké čtverce barevného papíru, nůžky, lepidlo, tužka, provázek na zavěšení**Obtížnost:** PM 1- úloha na imitaci dle vzoru, PM 3 - úloha na koordinaci více činností

Žáci mají za úkol vytvořit barevné souhvězdí, případně vytvořit si papírové ozdoby na vánoční stromeček.

Každý žák si vybere libovolné dva shodné čtverce papíru, který s co největší přesností přeloží v polovině každé strany do kříže (vzniknou 4 čtverce). Podle předlohy lektora pak přehnou papír uhlopříčně, aby jim vznikl trojúhelník, a to 2x vždy přiložením protilehlých vrcholů. Tužkou si označí cca v polovině přehybu papíru body na všech stranách kříže. K těmto bodům papír nastříhnou (celkem 4x) a přeloží tak, že vzniknou čtyři cípy. Poté každou polovinu cípu potrou lepidlem a slepí s druhou polovinou cípu. Tím vytvoří trojrozměrnou polovinu hvězdy. Stejným postupem za pomoci lektora vytvoří druhou polovinu hvězdy a lepidlem obě části k sobě úhlopříčně přilepí.

Úloha: Chůze na dětských chůdách**Třída/věk:** 1. třída, 7 let**Pomůcky:** několik párů dětských chůd, barevné platové kuželky**Obtížnost:** PM 3 - úloha na koordinaci více činností

Žáci mají na základě ukázky lektora a následně s jeho dopomocí zkusit udržet rovnováhu na chůdách a pokusit se ujít co nejdelší

trasu. V závěru aktivity jsou v přímce rozmístěny na podlahu dvě řady kuželek, mezi nimiž mají žáci za úkol vždy ve dvojici bez pádu a bez poražení kuželek projít. Nejšikovnější žáci z každého páru pak soutěží spolu. Vítěz je označen za krále slalomu.

Úloha: Házení a kopání s míčem

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: různě veliké míče, branka či imitace branky

Obtížnost: PM 3 - úloha na koordinaci více činností

Žáci si ve dvojicích hází nejprve největším a postupně stále menším míčem. Při házení s nejmenším míčem trénují házení a chytání jednou rukou, střídají pravou a levou. V závěru aktivity žáci míčem kopají do brány při střídání pravé a levé nohy.

Úloha: Skákání panáka

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: křídý, kamínek

Obtížnost: PM 2 - úloha na praktické procvičování

Na zem se nakreslí panák, do jehož jednotlivých políček se nakreslí jednoduché obrázky. Každý žák pak hází kamínkem: začíná se od nejbližšího pole k nejvzdálenějšímu. Pole, kde je kamínek se při cestě tam přeskakuje. Při cestě zpět se kamínek sebere a uvolněné pole se skočí.

Instrukce pro žáka: Při skákání do polí se nesmí přešlápnout čára, každý se musí přesně trefit do pole, které se má přeskakovat, každý musí doskočit tam, kam určuje umístěný kamínek. Každý žák nejprve celé kolo skáče po pravé, pak po levé noze a v závěru obounož.

Úloha: „Opičí dráha“

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: židle, žebřiny, lano, lavičky, kuželky, žíněnka

Obtížnost: PM 3 - úloha na koordinaci více činností

Úkolem každého žáka je absolvovat šikově „opičí dráhu“, která je postavena tak, že žák musí přelézat, couvat, skákat do dálky, podlézat, ručkovat na laně, plazit se po břiše i po zádech, lézt po čtyřech, skákat na bobku, apod.

Úloha: Geometrické tvary

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: magnety-geometrické tvary

Obtížnost: PM 3 - úloha na koordinaci více činností, K2.1 - úloha na jednoduché výpočty,

Žákům se předloží geometrické tvary - magnety. Ti si je pojmenují (např. trojúhelník, čtverec, obdélník) a pak z nich skládají libovolné obrázky: kočička, strom, motýl, Po dokončení obrázku každý popíše svůj výtvar ostatním, kteří následně sdělují, zda v daném obrázku nevidí ještě něco jiného, např. květinu, žabu, ... Nakonec společně spočítají, kolik jakých geometrických tvarů bylo na každý obrázek použito.

Úloha: Oblékání panáka

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: oblečení, hadrový panák

Obtížnost: : PM 2 - úloha na praktické procvičování

Úkolem žáků je nácvik rychlé sebeobsluhy: ukaž, jak si umíš zapnout zip u bundy, ukaž, jak ti jde zapínání knoflíků ukaž, jak si zavážeš tkaničky u bot, ukaž, jak si zavážeš šátek?

Žáci dostanou cvičné oblečení s hadrovým panákem a mají za úkol kompletně ho obléknout a zavázat mu boty.

Úloha: Rozcvička prstů s říkankou

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: PM 1 - úloha na imitaci dle vzoru, K1.2 - úloha na reprodukci

Úkolem žáků je napodobovat prsty na ruce, jak si ptáčky povídají: postupně přikládají prsty špičkami k sobě k sobě = pípají. Následně předříkávají:

Byla jedna babka - napodobují vázání šátku

prodávala jabka - přendávají jablka do košíku

za dřevý groš - vytvoří kolečko palcem a ukazováčkem

prodala jich koš - napodobí kolečko z paží

Na vysoké jedli - mávají prsty v prostoru

dva holoubci sedli - ruce přistanou na hlavě

líbezně si povídali – z prstů obou rukou pohybují jako se zobáčky
pak se zas zvedli – třepetající se prsty opisují křivky letu.

Úloha: Květiny

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: barevné papíry, kladívková čtvrtka, lepidlo, pastelky

Obtížnost: PM 3 - úloha na koordinaci více činností, K1.1. – úloha na znovupoznání, K2.2. – úloha na vyjmenování a popis

Žáci obdrží barevné papíry, ze kterých vytrhávají kousky, mačkají je do kuliček a lepí na čtvrtku. Zobrazují konkrétní květinu, kterou znají: petrklíč, sněženka, bleďulka, fialka, sasanka, tulipán, narciska, zvonek. Nakonec dokreslí své květině stonek, motýla a sluníčko. Zobrazené květiny ostatní žáci poznávají dle charakteristických znaků. Společně popisujeme každou vytvořenou květinu. Hledáme, na jaké písmenko začínají jejich názvy/ barvy.

Úloha: Jarní náramek

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: plastová brčka, textilní gumičky

Obtížnost: PM 1- úloha na imitaci dle vzoru, PM 2 – úloha na praktické procvičování

Úkolem žáků je nastříhat různě barevná plastová brčka do tří mističek podle velikosti a z nastříhaných dílků navlékem na gumičku vytvořit originální náramek. Hotový náramek si každý žák zkusí na velikost svého zápěstí, a když „sedí“, žák gumičku zaváže: naučí se uzlík okolo prstu.

Úloha: Tkaničky

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: mašle, provázky, tkaničky

Obtížnost: PM 2- úloha na praktické procvičování, K2.2 – úloha na popis

Žáci dostanou k dispozici různě dlouhé provázky, mašle, tkalouny, tkaničky... a mají za úkol je poslepu ohmatat a komentovat (drsný provázek, sametová mašlička, kratší tkanička, ...). Následně zdobí svými mašličkami květiny vytvořené na předešlé aktivitě. Závěrem

aktivitu obdrží cvičnou dřevěnou botičku, na které mají za úkol pevně zavázat tkaničky.

Úloha: Písková zvířátka

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: stolky s pískem, papírový kornoutek s ustřiženou špičkou, předlohy domácích zvířat na papíru A4

Obtížnost: PM 1 - úloha na imitaci vzoru, K1.1 - úloha na znovupoznání, K1.4 - úloha na reprodukci písničky

Žáci dostanou stolečky s pískem, nejprve si s pískem volně hrají. Jejich úkolem je popsat tento materiál. Posléze je činnost organizovaná: úkolem žáků je pomocí kornoutků, do kterých byl dán písek, vysypat z něj obrys vylosovaného domácího zvířete na předaných obrázcích. Zvířata převážně odpovídají obsahu písničky *Když jsem já sloužil...*, ale i jiným písničkám. Každý žák vysypává jiné zvíře. Po ukončení činnosti žáci společně zazpívají písničku *Když jsem já sloužil*, přičemž se vždy shromáždí u obrázku nově zařazeného zvířete. K dalším zvířatům pak hledají další písničky, které znají a učí je ostatní žáky.

Úloha: Beruška

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: papíry s předlohou berušky, barevné fixy, nůžky, barevný písek, provázek, vrbová větvička

Obtížnost: PM 1 - úloha na imitaci vzoru

Žáci dostanou papír s vytištěnou předlohou berušky. Několikrát berušku obtáhnou - jedním tahem barevnou fixou, potom berušku vystřihnou a zdobí ji tečkami, které vysypávají obarveným pískem. Beruškou protahují provázek a zavěšují na vrbovou větévku.

Úloha: Obrázky z těstovin

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: různé tvary těstovin, tvrdý papír, lepidlo

Obtížnost: PM 3 - úloha na koordinaci více činností, K3.2 - úloha na interpretaci

Úkolem žáků je vytvořit obrázek dle vlastní fantazie z různých druhů těstovin. Na tvrdý papír si nejprve skládají těstoviny do

obrazců, následně tyto nalepují na papír. Po zaschnutí představují svůj obrázek ostatním žákům, tito reagují svým vyjádřením, co jim obrázek připomíná, co v něm vidí.

Úloha: Hra na popelku

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: několik sáčků s různými druhy těstovin a luštěnin, prázdné skleničky od dětské přesnídávky, pinzeta, kuchyňské váhy

Obtížnost: PM 2 - úloha na praktické procvičování, K2.1 - úloha na zjišťování fakt, K3.2 - úloha na interpretaci

Každý žák obdrží sáček se směsí těstovin a luštěnin (např. bezvaječné flíčky, cizrnu, pohanku, hrách, mungo fazole, čočku, jáhly, soju, rýži). Jeho úkolem je obsah sáčku vysypat na stůl a během 5 minut roztrdit co největší množství materiálů od všech druhů do skleniček po dětské přesnídávce. Po vypršení časového limitu si žák za pomoci učitele zváží množství každého vytrřiděného materiálu a zapíše na papír. Lektor vyhodnotí, kdo roztrřidil největší množství od nejvíce druhů materiálu. Závěrem žáci vyprávějí, jaká jídla z daných těstovin a luštěnin již jedli, co jim chutná nejvíce, proč je důležité jíst luštěniny.

Úloha: Cvičení s prsty

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: několik klubíček příze

Obtížnost: PM 1 - úloha na imitaci dle vzoru, PM 2 - úloha na praktické procvičování

Úkolem žáků je na základě předvádění lektora po něm kopírovat pohyby prsty jako při solení polévky, roztírání másla na chleba, hraní na klavír (daný prst ťuká do lavice jako na klávesy klavíru), vytleskávání slov, ťukání deště do okenní tabule, oklepávání vody z prstů, stříhání prsty jako s nůžkami, trhání jablíček, motání klubíčka příze (žáci si následně vyzkoušejí i prakticky s klubíčkem příze, které přemotají).

Úloha: Od koho je klubíčko?

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: větší klubko vlny

Obtížnost: PM 2 - úloha na praktické procvičování, K1.1 - úloha na znovupoznání, K2.6 - úloha na třídění

Žáci mají za úkol posláním klubíčka k ostatním žákům vytvořit jakousi „sít“ vláken. Konec příze je fixován, aby bylo patrné, kdo posílal klubíčko jako první. Po časovém limitu posílají žáci v přesném pořadí klubíčko zpátky a „sít“ rozplétají. Sedí přitom v kruhu na koberci a chytají a posílají klubko nejprve pravou rukou, při rozmotávání posílají a chytají klubko levou rukou.

Úloha: Pavučina pro pavouka

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: balení špejlí, různě silná příze/provázky, gumové imitace pavouků (podle počtu žáků)

Obtížnost: PM 2 - úloha na praktické procvičování, PM 3 - úloha na koordinaci více činností, K2.2 - úloha na popis

Úkolem žáka je provlékáním provázků mezi překříženými špejlemi vytvořit technikou „štepování“ pavoučí síť. Každý žák obdrží tři špejle, které si uprostřed překříží, podrží a napevno sváže provázkem. Poté provléká od středu klubíčko příze mezi špejlemi tak, aby se pravidelně střídalo tažení příze nad a pod špejlí. Při druhém a dalším kole je příze tažena vždy z opačné strany (kde byla v prvním kole nad, je ve druhém kole pod špejlí) a tvoří pavučinu až cca 3 cm od konců špejlí. Zde pomocí lektora konec příze uzlíkem zafixují. Nakonec obdrží pavouka, kterého umístí na svou pavučinu. Následuje rozprava o životě a užitečnosti pavouků.

Úloha: Hod míčem do krabice

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: krabice od banánů, krepový papír, lepidlo, barevné fixy, míč

Obtížnost: PM 2 - úloha na praktické procvičování

Úkolem žáků je ve vzájemné spolupráci vyzdobit krabici od banánů, dle jejich fantazie tak, aby se jim líbila, a to za pomoci barevného krepového papíru a barevných fixů. Následně je krabice umístěna nejprve 5, pak 10 a nakonec 15 kroků od čáry, od níž se každý žák hodem (obouruč, jednoruč pravou, jednoruč levou rukou) snaží umístit míček do krabice.

Úloha: Míčky z papíru**Třída/věk:** 1. třída, 7 let**Pomůcky:** novinové papíry, jednostranně použité papíry A4**Obtížnost:** PM 2 - úloha na praktické procvičování

Úkolem každého žáka je zmačkáním papíru vytvořit jakýsi „míček“ různé velikosti, který je následně posouván po stole foukáním do něj. Měří se délka dofouknutí na tři nádechy.

Úloha: Obrázky z párátek**Třída/věk:** 1. třída, 7 let**Pomůcky:** několik balení párátek, karton s předkreslenými obrázky, lepidlo**Obtížnost:** PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru

Úkolem žáků je pomocí skládání jednoho párátka vedle druhého do různých obrazců nakreslených na tvrdém kartonovém papíru vytvořit daný obrazec. Směr pokládání párátek by měl kopírovat „logiku“ předkresleného obrazce. Pokud je obrazec zcela zaplněný, upevňují žáci párátka zalitím slabé vrstvy lepidla.

Úloha: Provázek Einstein**Třída/věk:** 1. třída, 7 let**Pomůcky:** trojrozměrné geometrické tvary s dírkou, provázek, šátek na zavázání očí**Obtížnost:** PM 2 - úloha na praktické procvičování, K2.5 – úloha na porovnávání a rozlišování

Každý žák vybírá z krabice trojrozměrné geometrické tvary a v libovolném pořadí je navléká na provázek, který je zakončen dostatečně velkým uzlíkem, aby tvary nepropadaly. Po navlečení dostatečného množství různých tvarů se žáci podle vzoru učí zakončovat návlek uzlíkem. Pak si postupně zaváží oči a vymění si návleky, u který po hmatu rozeznávají a poznávají, co je to za tvar. Ostatní žáci kontrolují správnost sdělení.

Úloha: Had z korálků**Třída/věk:** 1. třída, 7 let**Pomůcky:** barevné korálky, slabý drátek

Obtížnost: PM 2 - úloha na praktické procvičování, K1.1 - úloha na znovupoznání, K2.1 - úloha na jednoduché výpočty

V misce jsou sesypány různobarevné korálky, z nichž mají žáci navléci na připravený tenký provázek stejných délek co nejdelšího hada tak, aby se žádná barva neopakovala vícekrát za sebou. Po 3 minutách měřeného času se aktivita zastaví a nechá se žákovi komentovat barvy, jak jdou za sebou, a spočítají se kuličky. Pak žáci za pomoci lektora zaaretují konce „hadů“. Dalším úkolem žáka je pomocí svého hada vytvarovat libovolné písmenko nebo číslici. K těmto výtvorům se vede rozprava: která slůvka začínají daným písmenkem, kde danou číslici naposledy použili.

Úloha: Přišívání knoflíků

Třída/věk: 1. třída, 7 let

Pomůcky: dřevěné košilky, tupá jehla, knoflíky se dvě a se čtyřmi dírkami, rezná nit

Obtížnost: PM 2 - úloha na praktické procvičování

Každý žák obdrží dřevěnou košilku, jehlu a nit, sám navlékne nit do oka jehly a přišívá knoflíky. Nejprve se dvěma dírkami, později se čtyřmi. Po přišití obou knoflíků si žáci vymění zkušenosti, jak postupovali, co se jim dařilo a proč.

Úloha: Pohádkové linie

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: pracovní listy s předkreslenými liniemi, které charakterizuje jedna pohádková věc

Obtížnost: PM 1 - úloha na imitaci dle vzoru

Žák obdrží pracovní list s předkreslenými liniemi, které má za úkol obtáhnout. U každé linie je vyobrazena věc, ke které se váže určitá pohádka. K obtahování každé linie je žák motivován pohádkou s výchovným záměrem:

- O žábě = opakování je matka moudrosti,
- O autobusu = je důležité chodit brzy spát,
- Pírko = vše špatné je pro něco dobré,
- Zajíček = děti by neměly chodit ven bez dovození rodičů,
- Ryba = dobrosrdečnost se vyplácí,
- Včelka = nicnedělání se nevyplatí a stejně se za chvíli omrzí.

Úloha: Nácvik rychlé sebeobsluhy**Třída:** 1. třída, 7 let**Pomůcky:** cvičné oblečení**Obtížnost:** PM 2 – úloha na praktické procvičování, K2.2 – úloha na popisování

Žáci obdrží starou halenku s knoflíky/patentkami, sukni se zipem, tenisku s tkaničkami, perelínu na háčky, apod. Jejich úkolem je procvičit zapínání knoflíků, rozevírání a zavírání zipu, zavazování tkaniček, zapínání háčků a patentek. Žáci si vzájemně pomáhají radami, jak nejšikovněji a nejrychleji zvládnout daný úkon.

Úloha: Sirky**Třída:** 1. třída, 7 let**Pomůcky:** velká a malá krabička sirek**Obtížnost:** PM 2 – úloha na praktické procvičování

Žáci mají za úkol jednou rukou, tou dominantnější, vložit vysypané sirky do krabičky tak, aby se dala zavřít. Nejprve začínají s velkou krabičkou a velkými sirkami, poté plní stejný úkol s malou krabičkou sirek. Celý proces pak opakují druhou, nedominantní rukou.

Úloha: Stříhání tvarů**Třída:** 1. třída, 7 let**Pomůcky:** barevné papíry s předkreslenými tvary, nůžky**Obtížnost:** PM 2 – úloha na praktické procvičování, K1.1. – úloha na znovupoznání

Žáci mají za úkol vystříhnout co nejpřesněji předkreslené jednoduché obrazce na barevných papírech (kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník). Než začnou, pojmenují všechny obrazce, které mají předkreslené na papíře a ty potom všechny nakreslí na tabuli. Po vystřížení všech obrazců ze svého papíru si postupně společně říkají, které věci mají daný tvar (kruh – slunce, talíř, květ; obdélník – lavice, jídelní táč, kuchyňské prkénko apod.).

Úloha: Sluníčko z kolíčků**Třída:** 1. třída, 7 let

Pomůcky: žlutá čtvrtka kruhového tvaru, fixy, barevné kolíčky na prádlo

Obtížnost: PM 2 – úloha na praktické procvičování

Úkolem žáků je nakreslit sluníčku výraz obličeje a poté umístit kolíčky po jeho obvodu. K této činnosti jsou motivováni pohádkou o sluníčku, které mají zachytit v různých situacích podle pohádky (když se zlobí, je překvapené, udivené, šťastné apod.)

Úloha: Náš dům

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: polystyrenová deska, barevný balicí papír, balení špejlí, barevné fixy, velké připínáčky

Obtížnost: PM 3 – úloha na koordinaci více činností, K3.2 – úloha na interpretaci

Úkolem žáků je společně potáhnout polystyrenovou desku balicím papírem, který na rubové straně přichytí připínáčky. Fixami společně kreslí dům a následně obtahují jeho obrysy, okna, dveře, komín tak, aby byly co nejrovnější ... Poté nalámou špejle na cca 4 cm délku a zapichují je do polystyrénu po fixem vyznačených čarách domu, oken, dveří tak, aby vyčnívaly cca 1 cm nad desku. Na závěr je vedena rozprava, co dělá dům hezkým.

Úloha: O šroubku a maticce

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: různě veliké, středně dlouhé šrouby a matky dle počtu žáků

Obtížnost: PM 2 – úloha na praktické procvičování

Žáci na základě pohádky o šroubku a maticce, které se sobě navzájem ztratily, budou zašroubovávat maticky na šrouby příslušných velikostí. Začínají od největšího po nejmenší a jejich úkolem je zcela zašroubovat maticku na šroub. Po zašroubování všech maticek postupně zase ze šroubů maticky odšroubují.

Úloha: Kuřátka

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: papíry, štětce, kelímková žlutá barva na otiskování, umyvadlo s vodou, ručník

Obtížnost: PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru

Žáci mají za úkol podle vzoru vytvářet na papíru kuřátka pomocí otisků své ruky. Natrou si celou dlaň i prsty štětcem namočeným v neředěné barvě a obtisknou ji na papír. Podle vzorů takto vytvoří tři varianty kuřátek, kterým následně pomocí malíčku, příp. pastelky dodělají zobák a nohy.

Úloha: Papírový panáček

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: různě velké kužele z papíru, barevné fixy, papíry, nůžky, lepidlo, tenisový míček

Obtížnost: PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru, PM 2 – úloha na praktické procvičování

Žáci mají za úkol podle vzoru dotvářet papírové panáčky z předpřipravených papírových kuželů. Každý žák si vybere svůj kužel a volný papír, na který si nakreslí části panáčka, které chce po vystřižení na kužel nalepit. Může též části těla pouze dokreslovat na samotný kužel. Po dotvoření všech panáčků je žáci rozestaví na jednotlivé lavice a pomocí tenisového míčku se snaží tyto panáčky trefit a shodit z lavice.

Úloha: Modelování

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: plastelína

Obtížnost: PM 3 – úloha na koordinaci více činností, K3.2 – úloha na interpretaci

Úkolem žáka je pomocí geometrických tvarů z plastelíny modelovat postavy a zvířátka. Nejprve vytvářejí různě barevné koule, válce, kostky, kužele apod., z nichž podle své fantazie sestavují postavy nebo zvířátka.

Úloha: Bludiště

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: polystyrenové bludiště, ocelová kulička

Obtížnost: PM 3 – úloha na koordinaci více činností, K2.1 – úloha na zjišťování fakt

Úkolem žáka je pomocí naklánění polystyrenového bludiště o rozměrech 40 cm x 15 cm dopravit ocelovou kuličku ze startu do cíle. Žádoucí je, aby se žák nemusel s kuličkou vracet, a aby se dostal z bludiště v co nejkratším čase.

Úloha: Házení kuličkami

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: hliněné kuličky, olověné kuličky, prázdná papírová plata od vajec

Obtížnost: PM 2 – úloha na praktické procvičování, K2.5 – úloha na komparaci, K2.7 – úloha na zjišťování vztahů

Úkolem každého žáka je na vzdálenost 2/3/4 metrů házet kuličkami do prázdného plata od vajec tak, aby kulička nevyskočila. Nejprve hází olověnými a pak hliněnými kuličkami a vyhodnocují, které kuličky mají větší tendenci vyskakovat z papírových plat a proč. Nakonec zkusí vhodit „lepší“ kuličku místo rukou pomocí jiného plata vajec.

Úloha: Skládání domečků z karet

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: žolíkové hrací karty

Obtížnost: PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru

Úkolem každého žáka je postavit ze sedmi papírových karet domeček. Jedná se o domeček, kde 4 karty tvoří stěny, na ně je kladená pátá jako vodorovný strop a na něj se staví proti sobě do štítu dvě karty jako střecha. Žáci staví podle předvedeného vzoru.

Úloha: Krepové květiny

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: Papíry s předtištěnou květinou, barevné krepové papíry, lepidlo

Obtížnost: PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru, K1.1 – úloha na znovupoznání

Úkolem žáka je vytvořit pomocí krepového papíru plastický květ. Aktivita začíná příběhem o víle Lenošce, která má na starosti barvit každé ráno všechny kytíčky. Víla Lenoška ale jednoho dne zaspí a nestihne do svítání všechny kytíčky obarvit, a tak jí žáci pomáhají a

pomocí krepového papíru dávají kytičkám barvu. Po vytvoření květů žáci vypovídají, jaké květiny znají a jakou mají v přírodě barvu. Žáci obdrží předtištěný vzor kytičky na papíře a krepový papír různých barev. Následně budou krepový papír trhat a mačkat do malých kuliček, které budou pomocí lepidla lepit do tvaru kytičky tak, aby jej zcela vyplnili.

Úloha: Psaní prstem na záda

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru, K2.5 – úloha na rozlišování a porovnávání

Úkolem žáka je pomalu napsat na záda spolužáka některé z velkých tiskacích písmen nebo geometrický tvar nebo číslici od 0 – 20. Ohnutý spolužák se snaží rozpoznat prstem psaný symbol. Pokud správně uhodne, řekne tři slova začínající poznaným písmenem (nebo prvním písmenem uhodnuté číslice či obrazce) a žáci se vystřídají. Povoleno je psaní pouze velkých tiskacích písmen, číslic od 0 – 20 a základní geometrické tvary jako např. čtverec, kruh, obdélník, polokruh, trojúhelník a kosočtverec.

Úloha: Dostihy

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: různě barevné cca 2 cm široké stuhy dle počtu žáků, zaoblené nůžky dle počtu žáků

Obtížnost: PM 2 – úloha na praktické procvičování

Úkolem každého žáka je v co nejkratším čase se bez přestříhnutí stuhy prostříhat po její délce až na konec. Stuhu si vybere podle barvy. Stuhy jsou stejně dlouhé a široké, liší se pouze barvou, a jsou přivázány k nějakému pevnému bodu. Všichni žáci soutěží najednou. Každý žák uchopí vybranou stuhu rukou a napne ji. Poté dostane zaoblené nůžky a na znamení pak začnou všichni žáci svou stužku po délce rozstříhovat. Kdo ji přestříhne, je diskvalifikován. Kdo se prostříhá ke konci první, vítězí a je prohlášen králem dostihů.

Úloha: Pětiboj

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: plastelína, PET lahve s víčky, lahev s vodou, prázdná sklenice, podložka z látky s různě velkými knoflíky + látkové květiny s knoflíkovými dírkami, tkaničky

Obtížnost: PM 3 – úloha na koordinaci více činností

Úkolem žáka je v co nejkratším čase splnit úkoly na pěti stanovištích:

1. Na stole je připravena modelína, ze které žák vytvoří 3 kuličky → pokračuje dál.
2. Na zemi je připraveno 5 otevřených PET lahví s víčky. Žák všechny lahve uzavře, aby mohl postoupit dále.
3. Na zemi o kus dál je připravena láhev s vodou a prázdná sklenice, do které žák vodu přelije tak, aby ji nerozlil (v opačném případě je diskvalifikován).
4. Dále na zemi leží podložka z látky s knoflíky a vedle jsou látkové květiny s knoflíkovými dírkami, které má žák připnout k podložce.
5. Na posledním stanovišti žák udělá uzel na tkaničce a běží do cíle. Nejrychlejší žák obdrží diplom vítězného pětibojaře.

Úloha: Auto

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: Papíry, pastelky, nedokončené omalovánky aut

Obtížnost: PM 2 – úloha na praktické procvičování

Úkolem žáka je dokreslit co nejvěrněji nedokončenou omalovánku auta a vybarvit ji bez porušení jeho obrysu. Činí tak na základě příběhu: Jednou jelo auto po silnici a najednou potkalo gumu, která půlku auta vygumovala. Z toho bylo autíčko nemocné a žáci mu mohou pomoci dostat se do kondice tím, že ho dokreslí a následně vybarví. Následuje povídání o dopravních prostředcích, jaké žáci znají, kterými se již přepravovali a které je jejich nejoblíbenější a proč (např. kolo, koloběžka).

Úloha: Stavebnice Cheva,

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: stavebnice Cheva, připravená dráha

Obtížnost: PM 3 – úloha na koordinaci více činností, K2.8 – úlohy na abstrakci

Úkolem každého žáka je složit z 10 kusů stavebnicových dílů jakýkoli dopravní prostředek (např. kolo, auto, letadlo, raketu, loď). Po složení dopravního prostředku obdrží dráhu, kterou postaveným dopravním prostředkem má za úkol projet tak, aby se nevychýlil z vyznačené cesty.

Úloha: Balonky

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: Balonky, fixy

Obtížnost: PM 3 – úloha na koordinaci více činností

Každý žák obdrží tři nafukovací balonky, které postupně nafoukne a za pomoci lektora uzavře. Poté na své balonky kreslí barevnými fixy: na první obličej větru podle své fantazie, na druhý napíše velká tiskací písmenka, která už zná, a která vítr rozházel, na třetí balónek se pokusí napsat své jméno. Až všichni žáci své tři balonky pokreslí a popíší (i s dopomocí), zahrají si pinkanou. Nejprve pinkají jedním balonkem ve dvojicích tak, aby se balónek nedotkl země. Poté se skupina pěti žáků postaví do kruhu a pinkají v kruhu s tím, že se postupně přidávají po jednom balonky až do maximálního počtu balonků, které žáci vytvořili. Před zahájením jsou žáci motivováni příběhem o rodině maminky Vichřice a tatínka Větru, kterým se děti = malé větříky v podobě jejich míčků s obličejí rozfoukaly po světě. Žáci se snaží svoje balónky=větříky zahnat k tátovi a mamince (dva velké balónky nafouknuté lektory zavěšené uprostřed místnosti).

Úloha: Pešek

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: Pešek, fixy, 15 min.

Obtížnost: PM 2 – úloha na praktické procvičování, PM3 – úloha na koordinaci více činností

Z žáků je zvolen jeden, který bude hrát Peška. Pešek pak začne chodit kolem kruhu, který žáci vytvořili (hra bude probíhat na koberci). Žáci sedí v kruhu a odříkávají: „Chodí Pešek okolo, nedívej se na něho. Kdo se na něj koukne, toho Pešek bouchne. Ať je

to ten, nebo ten, praští ho Pešek koštětem,“ během odříkávání mají žáci zakryté oči, aby nevěděli, koho si Pešek vybere. V průběhu hry Pešek někoho dle vlastního výběru klepne. Tento hráč má za úkol vyskočit a chytit Peška. Pešek se snaží utéct a posadit se na místo, kde seděl klepnutý hráč. Pokud se to Peškovi podaří, klepnutý hráč se stává novým Peškem. Pokud ne, pešek pokračuje ve své původní roli. Hra končí vystřídáním všech žáků v roli Peška.

Úloha: Společně vzhůru

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: špulka nití, ukázky nejrůznějších provázků a motouzů

Obtížnost: PM3 – úloha na koordinaci více činností, K2.7 – úloha na zjišťování příčiny a následku

Aktivita začíná ukázkou přetrhávání jedné nitě, ke které se technikou kroucení a splétání postupně připojují další nitě, až vznikne nejsilnější „lano“, které nikdo nepřetrhne. Žákům je poté vyprávěn příběh o Svatoplukových prutech, po němž následuje diskuse. Následně žáci spojí své síly a pokusí se demonstrovat pevné „lano“. Žáci vytvoří dvojice. Každá dvojice se posadí na koberec naproti sobě, pevně se uchopí za ruce. Nohy budou mít vzájemně překřížené. Na pokyn se budou přes natažené nohy snažit vstát, aniž by se rukama pustili, čímž by se lano roztrhlo. Následně se prostřídají žáci z různých dvojic tak, aby každý s každým zkusil „lano“. Po ukončení aktivity žáci vyhodnotí, s kým měli ve dvojici největší úspěch a pokusí se formulovat, proč tomu tak bylo.

Úloha: Rodina

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: pastelky, fixy, časopisy a obrázky s postavami, nůžky, lepidlo, kladívková čtvrtka A3

Obtížnost:

Žáci mají za úkol vytvořit obrázek z typického prostředí své rodiny. Při tvoření využívají techniku kreslení, vybarvování, vystřihování a lepení, tak aby využili připravené pomůcky (pastelky, fixy, časopisy a obrázky s postavami, zvířaty a věcmi) a vytvořili jakousi koláž. Po dokončení koláže každý žák stručně charakterizuje svou rodinu podle obrázku. Následuje diskuse k důležitosti mít svou rodinu a

kdo patří do tzv. širší rodiny (strýc, teta, sestřenice, bratranec, neter, synovec atd.

Úloha: Barevný řetěz

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: sady barevných papírů, pravítko, tužka, nůžky, různě barevného papíru

Obtížnost: PM3 – úloha na koordinaci více činností

Úkolem žáka je pravítkem rozměřit a tužkou zakreslit na zvolený barevný papír stejně dlouhé a stejně široké proužky. Každý žák volí jinou barvu a délku a šířku proužků podle sebe (předchází vyprávění o vánočním zdobení stromečku, při kterém je jim ukázán papírový řetěz, který si sami mohou vyrobit). Následně všichni nastříhají své proužky a ve dvojicích slepují střídavě konce svého a spolužákova proužku tak, aby vytvořená kolečka do sebe zaklesla. Vznikne tak několik různě barevných řetězů.

Úloha: Dráha

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: Barevné izolepy/kobercové pásy

Obtížnost: PM 2 – úloha na praktické procvičování

Na zem nalepíme pásy barevné izolepy v různých liniích a vytvoříme tak minimálně tři různé dráhy/koridory chodníku. Jeden může být vytvořen např. červenými rovnými čarami, druhý žlutými vlnkami, třetí černými cik cak čarami. Dráhy jsou vedeny přes sebe a žakovým úkolem je na vyzvání následovat jak tvar, tak barvu dané dráhy a co nejrychleji ji projít/proběhnout, aniž by z ní vybočil. Po zvládnutí projíždění drah žáci znovu na výzvu procházejí, tentokrát ale pozpátku.

Úloha: Levá - pravá

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: PM 2 – úloha na praktické procvičování, PM3 – úloha na koordinaci více činností

Aktivita začíná motivačním příběhem o panu doktorovi, který ztratil paměť a neví, jaké jsou části těla a jaké směry a strany

existují. Aby zase mohl pomáhat lidem, musí se sám uzdravit a žáci mu k tomu mohou pomoci, když ho naučí, kde je jaká část těla a jaká strana. Následují pokyny k úkonům. Každý žák na základě pokynu provádí požadovaný úkon, např.: „Levou rukou se chyť za pravou nohu. Malíček pravé ruky polož na ušní boltec pravého ucha. Pravé koleno zvedni k levému rameni. Poskoč snožmo 3x dozadu. Otoč se kolem své osy 2x doprava (ve směru hodinových ručiček). Ukloň se trupem vlevo.“ Po provedení pokynu se žáci vzájemně zkontrolují mezi sebou, zda došlo k jeho správnému splnění. Pro procvičení částí těla se žáci naučí zpívat a cvičit podle písničky:

Hlava, ramena, kolena, palce,
kolena, palce, kolena, palce,
hlava, ramena, kolena, palce,
oči, uši, pusa, nos.

Úkolem žáků je dotýkat se jmenovaných částí těla ve stále se zrychlujícím tempu písničky. Žák, který se nesplete (či se splete v nejméně případech) má největší zásluhu na uzdravení pana doktora a je odměněn.

Úloha: Dušičky

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: obrázky různého počtu hrníčků, fixa

Obtížnost: PM3 – úloha na koordinaci více činností

Aktivita začíná příběhem o vodníkovi, který sbírá do očíslovaných hrníčku dušičky. Jednou přišla velká vlna a dušičky z hrníčků se mu roztrousily po celém dně rybníku. Aby mu je žáci pomohli sesbírat a dát do správných hrníčků, je třeba se na vyslovení číslice zastavit v pohybu a vytvořit uchopením za ruce spolužáků počet udaný vyslovenou číslici. Žáci se pohybují po třídě. Náhle lektor vysloví číslo a hráči mají za úkol chycením za ruce utvořit skupinky o stejném počtu, jaké uvádělo vyslovené číslo. Ti, kterým se to podaří, vrátí dušičku vodníkovi do správného hrnečku, tj. na obrázek libovolného hrnečku napíše danou číslici.

Úloha: Lepení knoflíků

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: lepidlo, sáček s knoflíky, papír A4

Obtížnost: PM3 – úloha na koordinaci více činností, K2.7 – úloha na zjišťování příčiny a následku

Aktivita začíná motivačním příběhem o ztraceném kabátu ve školní šatně, který tam zůstal úplně sám a opuštěný a byl moc smutný, že ho nikdo nenosí. Aby se to už neopakovalo, je potřeba jeho knoflíky nalepit do počátečního písmena jména jeho majitele. Úkolem každého žáka je přes celý papír napsat velké tiskací počáteční písmeno svého jména. Následně lepí jeden knoflík za druhým na papír po linii napsaného písmene. Po dokončení lepení jsou práce vystaveny a žáci vzpomínají, kdy a z čeho byli naposledy smutní a co se mělo správně stát, aby smutní nebyli.

Úloha: Třídění knoflíků

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: krabice různě barevných knoflíků, barevné plastové kelímky

Obtížnost: PM 2 – úloha na praktické procvičování, K2.5 – úloha na porovnávání a rozlišování

Úkolem každého žáka je z hromady různobarevných knoflíků roztrždit v časovém limitu (o kterém žáci nevědí) do různobarevných kelímků co nejvíce knoflíků v odstínu barvy, jako je kelímek. Žáci sedí v kruhu u hromady vysypaných knoflíků a každý má před sebou 5 kelímků v modré, žluté, zelené, červené a bílé barvě. Po vypršení limitu žáci třídění přerušují a kontrolují, komu se podařilo správně vytrždit nejvíce knoflíků. Poté se žáci vyslovují k třídění odpadů, zda doma třídí odpad a jaké barvy kontejnerů jsou charakteristické pro který druh odpadu. Na závěr jdou zkontrolovat svá tvrzení na chodbu, kde jsou plastové nádoby na odpad trvale umístěny.

Úloha: Bum bum

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru, K1.4 – úloha a reprodukci

Žáci stojí v kruhu, dívají se na lektora, který předřikává říkačku a při přitom předcvičuje pohyby na procvičení a uvolnění zápěstí a prstů. Text po každém verši opakují po něm, stejně tak pohyby rukama: „Každá ručka má prstíčky, sevřeme je do pěstičky. Bum, bum, na vrátka, to je krátká pohádka. Bum, bum na vrátka, to je krátká pohádka. Ručičky si spolu hrají, plno práce nadělají. Bum, bum.... Když velikou radost máme, rukama si zatleskáme. Bum,... Kolečka si uděláme, na sebe se podíváme. Bum, ..“. Básničku doprovází žáci pohyby rukou.

Úloha: Cvičení s prsty

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru, K1.4 – úloha a reprodukci

Žáci stojí v kruhu, dívají se na lektora, který předřikává říkačku a při přitom předcvičuje pohyby na procvičení a uvolnění zápěstí a prstů. Text po každém verši opakují po něm, stejně tak pohyby rukama: „Palečku, palečku, kde jsi? Tady jsem, tady jsem, a přeji vám krásný den. Ukazováčku, ukazováčku, kde jsi? Tady jsem, mířím rovnou za nosem. Prostředníčku, prostředníčku, kde jsi? Tady jsem, tady jsem, všechny věci unesem. Prsteníčku, prsteníčku, kde jsi? Tady jsem, tady jsem, ukážu se za lesem. Malíčku, malíčku, kde jsi? Tady jsem, tady jsem, radost, úsměv pozvu sem. Všechny prsty, všechny prsty, kdepak jste? Tady jsme, tady jsme, na práci jsme závislé.“

Úloha: Spojovačka

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: papír s vytečkovaným obrysem auta, pastelky

Obtížnost: PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru, K2.5 – úloha na porovnávání a rozlišování

Úkolem žáků je plynule, nepřerušovanými čarami pospojovat různé vzdálené tečky na obrysu auta. Po vyznačení kontur auta vybarvují patelkami jeho části dle své představy. Následně žáci popisují, v čem se jejich obrázky liší.

Úloha: Jedeme autem

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: čtvrtka, pastelky, nůžky, látkové odstřížky, provázek, malé přenosné rádio

Obtížnost: PM 2 – úloha na praktické procvičování, PM3 – úloha na koordinaci více činností

Úkolem každého žáka je vytvořit si vlastní volant z papíru, látkových odstřížků a provázku. Předlohu k vystřižení vyrábí s pomocí lektora. Dle potřeby volant dokreslí pastelkami. Hotový volant každý žák vezme do obou rukou a puštěním hudby dostanou signál, že mají zelenou a mohou jet. Jakmile hudba umlkne, každý se posadí a zvedne volant nad hlavu. Přes volant spojuje každý žák s palcem různé prsty, které lektor pojmenovává. Asi po šesti zadáních prstů lektor opět pustí hudbu, na kterou se všechna auta rozjedou.

Úloha: Z vody do vody

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: dřevěná deska, provázek, lepidlo

Obtížnost: PM 2 – úloha na praktické procvičování

Úkolem žáků je na smluvený pokyn překračovat dvěma prsty jako pomyslnými nožičkami (začíná prostředníček a ukazováček) provázek nalepený na dřevěné desce. Provázek znázorňuje břeh, před ním teče řeka. Na pokyn lektora: „do vody“ přebročí oběma prsty žák provázek a vstoupí do řeky, na pokyn: „z vody“, přebročením provázku oběma prsty vystoupí na břeh. Pokud lektor po sobě opakuje ten samý pokyn (do vody, do vody), žáci stojí na místě. V průběhu hry žáci mění prsty, které simulují nožičky.

Úloha: Dáme ruku sem, dáme ruku tam

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru

Úkolem žáků je pohybem doprovodit písničku. Nejprve se naučí text písničky: *„Dáme ruku sem, dáme ruku tam, dáme ruku sem a takhle s ní zatřesem. Uděláme rutyšuty rotaci, ať užijem legraci.“* Při zpívání písničky žáci hýbají částmi těla podle předcvičování lektora: např. pravou rukou předpaží, levou rukou upaží, pravou rukou vzpaží a

zatřesou s ní. Pak dají ruce v bok a zatočí se po směru hodinových ručiček dokola.

Úloha: Kutululu, hop

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: různě velké míčky (ping-pongový, tenisový, fotbalový, basketbalový, pěnový na líný tenis, ...)

Obtížnost: PM 2 – úloha na praktické procvičování

Úkolem žáků je cvičit kutálení, házení a chytání míče za doprovodu říkanek. Žáci sedí v kruhu a házejí nebo kutálejí někomu ze spolužáků míč. Kutálení míče doprovázejí říkankou: *„Míček velký, malý, do všech stran se valí. Poslušně se kutálí, nesmí ujet do dáli“*. Při házení osloví spolužáka jménem a doprovodí zvoláním „hop“. Aktivitu opakují s různě velikými míči. Závěrem aktivity vyhodnocují, který míč jim nejlépe vyhovoval a proč.

Úloha: „Pepík řekl“

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru, K1.1 – úloha na znovupoznání

Vedoucí aktivity stojí před žáky a říká: *„Pepík řekl: 3x zatleskejte“*. Žáci mají za úkol 3x zatleskat. Hra pokračuje tím, že vedoucí opět říká *„Pepík řekl: sevřete pravou ruku v pěst“*. Žáci tento pokyn opět vykonají. Následují další pokyny, např.: *„Pepík řekl: levou ruku natáhněte před sebe, pravou i levou ruku sevřete v pěst, u levé ruky zvedněte ukazováček, dotkněte se pravým palcem levého ucha, ...“* Pokud před všemi pokyny vedoucí řekne *„Pepík řekl“*, žáci by měli všechny pokyny vykonat. Pokud vedoucí nikoho neosloví, žáci daný pokyn nemají vykonat.

Úloha: Minuta a dost

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: tužky, pruhy papíru

Obtížnost: K1.1 – úloha na reprodukci

Úkolem žáků je co nejpřesněji na předložený papír ve správném pořadí od shora dolů a ve správné barvě z paměti nakreslit 5

geometrických různobarevných obrazců, které jim byly před zakrytím po dobu jedné minuty ukázány. Po ukončení kreslení z paměti žáci své výtvary srovnají s originálem a zjistí, zda se jim povedlo tvary, jejich pořadí a barvy správně zachytit.

Úloha: Kouzelník, rozvoj hrubé a jemné motoriky

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: PM 1 – úloha na imitaci dle vzoru, K1.4 – úloha na reprodukci

Aktivita spočívá v naučení říkanky a v doprovázení jejího textu pohyby žákem: „Kouzelník je kouzel znalý, láry, fáry, had je tady. Z klobouku už leze ven, my ho ale zaženem“. Poté žáci říkanku doprovázejí pohyby rukou. Nejprve dělají rukama velké kruhy, jako „čáry máry“. Poté při textu „Láry, fáry, had je tady“ budou vlnit ukazováčky a následně i celou rukou tak, jako by napodobovali hada. K tomu budou syčet jako had. Dále zvednou ruce nad hlavu, jako když se had vytahuje z klobouku a leze ven. Na konci říkanky vytřepou ruce, jako když hada odhání a zakřičí „kšááá“.

Úloha: Ruce pryč

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: bez pomůcek

Obtížnost: PM 2 – úloha na praktické procvičování

Instrukce pro žáka: žáci sedí u stolu a každý má své ruce položené na kolenou. Když řekne lektor aktivity „pozor“, položí všichni ruce na stůl a zvednou palce. Řekne-li „klid“, dají všichni palce dolů, ruce leží v klidu na stole. Na pokyn „ruce pryč“ musí všichni položit ruce opět na kolena. Pokyny se mohou různě střídat, ale také vedoucí může říct stejný pokyn dvakrát po sobě a to znamená, že žáci své postavení rukou nebudou nijak měnit. Za šikovnost si žáci na závěr zatleskají.

Úloha: Běh k neznámému cíli

Třída: 1. třída, 7 let

Pomůcky: píšťalka

Obtížnost: PM 2 – úloha na praktické procvičování

Vyznačí se dvě rovnoběžné čáry, vzdálené od sebe cca 25 - 30 metrů. Všichni žáci se shromáždí za jednou z nich a na písknutí lektora vyběhnou k druhé čáře. Jakmile zazní další hvizd píšťalky, je úkolem žáků obrátit se a běžet zpátky ke startu. Lektor může písknout ještě několikrát a pokaždé je to povel pro žáky, aby se obrátili a utíkali na opačnou stranu. Nikdo z žáků si není jist, zda bude cílem první nebo druhá čára.

ANALYTICKÉ ZHODNOCENÍ

Při závěrečném zhodnocení jsme brali v potaz zejména úroveň naplnění pěti parametrů učebních úloh od Mareše⁴⁰, a v rámci nich také tematické oblasti, které byly na zapojených školách předmětem procvičování a zdokonalování u vybraných žáků. Co se týče parametrů učebních úloh, můžeme shrnout, že v drtivé většině předaných učebních úloh ze všech okruhů byl významně podceněn **stimulační parametr** úloh. Facilitátoři nepřikládali význam žákovu prožitku situace a nedali si prakticky žádnou práci s jeho naladěním k zaangažovanosti na řešení úlohy. Právě tento moment považujeme za klíčový z hlediska většinového pojmání školního vzdělávání žáky jako nudné, nezajímavé povinnosti. Podnítit představivost žáka, která je vstupní branou k vyvolání zájmu o úlohu, situaci či věc by mělo patřit k základním schopnostem učitele. Jde tedy v první řadě o přístup každého konkrétního učitele, o jeho dovednost „hrát si“ s žáky, aniž by tito vůbec poznali, že se učí, že jsou záměrně vzděláváni. Bohužel zde musíme konstatovat, že na devíti pedagogických fakultách⁴¹ (a ještě důrazněji pak na ostatních nepedagogických fakultách nabízejících učitelské programy⁴²) v České republice je legislativně (ve smyslu klíče, podle něhož získávají univerzity ekonomické prostředky) vytvářen tlak zejména na to, aby se pěstovala věda a sbíraly „impact factory“ za publikace vědeckých článků v renomovaných časopisech, nikoli tlak na profesionální přípravu vzdělavatelů do učitelské praxe. Rozumět dětské duši a znát techniky, jak ji získat pro objevování nových světů se na univerzitách, natož pak na vysokých školách, neučí. Už vůbec se pak v budoucích učitelích nepěstuje vztah k žákům ve

⁴⁰ Mareš, J. (2013). *Tamtéž*.

⁴¹ Pedagogická fakulta Karlovy univerzity v Praze, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, Pedagogická fakulta Palackého univerzity v Olomouci, Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Fakulta pedagogická Západočeské univerzity v Plzni, Pedagogická fakulta Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, Fakulta pedagogická Technické univerzity Liberec

⁴² Např. Škoda a Doulík uvádějí, že v ČR existuje 37 nepedagogických fakult připravujících budoucí učitele, blíže Doulík, P., Škoda, J. (2014). příprava učitelů v kontextu kontinuální optimalizace. *Pedagogická orientace*. 24(5), 818-837.

smyslu, že každý je důležitý, že naše malá země si nemůže dovolit ztratit pro budoucnost ani jednoho žáka. Není pak divu, že torzo absolventů studijních programů připravujících budoucí učitele, kteří nastupují do školní praxe, začínají metodou „pokus-omyl“. U námi prezentovaných učebních úloh můžeme shrnout, že na prvním stupni základní školy byla podceněna zejména forma hry, na druhém stupni jsme zaznamenali slabší propojení s praxí, než by tomu mohlo být. Domníváme se, že pro žáka je nadmíru důležité, aby byl přesvědčen, že to, co se učí, co řeší, bude mít smysl z hlediska jeho budoucího života, příp. profese.

Obsahový parametr úloh byl uveden ve všech případech, které jsme zaznamenali, ovšem často byl uveden značně rámcově, takže lze pouze spekulovat, zda se jednalo jen o písemnou nedostatečnost zápisu facilitátorem, nebo zda byla původní instrukce žákovi takto strohá a schematická. V tomto druhém případě nelze potlačit pochybnosti o správném pochopení zadání žákem a tím i pochybnosti o naplnění podmínek zadání učitelem ke splnění učební úlohy. Dá se říci, že většina úloh mohla mít svůj mezipředmětový přesah, který by napomohl žákům vnímat úlohu v širším kontextu tak, jak se v reálném životě skutečně děje. V opačném případě může u žáků převážet falešný dojem, že věci se dějí izolovaně schematicky, nehledě na to, že pak přistupují k řešení úloh technokraticky, z pohledu: „je to povinnost, tak to musím udělat, ale nebaví mě to“. V kompetenci učitele by mělo být z hlediska obsahu daného RVP zarámovat kontextově úlohu tak, aby žáka, když už ho nenadchne, tak aby znal její přesah pro budoucnost. Jde tedy převážně o způsob formulace, způsob zpřístupnění a pochopení obsahu úlohy a její přesah z hlediska žákovy budoucnosti. Ukazuje se totiž, že forma může být zrovna tak důležitá jako obsah.

Co se týče **operačního parametru**, lze konstatovat, že dle námi použité taxonomie učebních úloh, zejména typu K - kognitivní, PM – psychomotorické, převažovaly úlohy rozvíjející paměť či nižší myšlenkové operace u žáků. Asi neobstojí argument, že šlo převážně (86 %) o žáky na prvním stupni základní školy, a navíc o žáky vytipované jako tzv. problémové. I při dodržení kontinuity

postupu od jednoduššího ke složitějšímu, od známého k neznámému, od konkrétního k abstraktnímu apod. Lze i u těchto žáků trénovat vyšší myšlenkové operace a tvořivost. Stojí to sice více času, ale pokud by byl tento přístup aplikován všemi vzdělavateli na dané škole, kýžený efekt by se musel dostavit. V případě tohoto parametru nejde jako v předešlém případě o formulaci, o vystižení podstaty zadání, ale o nastavení složitějších, těžších podmínek řešení. Podle Tollingerové⁴³ už nemá při řešení učebních úloh jít jen o analýzu či syntézu, komparaci či diskriminaci, abstrakci či konkretizaci, stanovování příčiny či následku nebo hledání prostředků k dosažení cíle, jakkoli se může zdát, že jde o myšlenkové procesy dostatečně závažného charakteru, které mohou činit obtíže leckdy i kantorům. Učitel⁴⁴ by v rámci tohoto parametru měl úlohami podněcovat vlastní interpretaci, kde lze odhalit postoje žáka, vyžadovat dedukci na základě již poznaného, dávat prostor k indukci, k ověřování a dokazování zjištěného, k hodnocení na základě zvolených kritérií. Pro svou obtížnost je do složitějších myšlenkových operací zařazován překlad do jakéhokoli cizího jazyka. Právě složitost vyžadovaných myšlenkových operací bezprostředně souvisí s dalším, formativním parametrem.

Formativní parametr učebních úloh zjednodušeně říká, že tyto pomáhají formovat u žáků znalosti a dovednosti. Učitelé zde stojí před těžkou volbou: jejich svobodné rozhodnutí, co z RVP zvolí jako klíčové, je na druhém stupni základních škol limitováno Scio testy pro přijetí na střední školu. Zde nikdo nežádá, „vysvětli, jak jsi tomu porozuměl“, „zdůvodni, proč to vychází takto“, „popiš, jak je třeba postupovat“, nýbrž se pracuje ve zjednodušeném modelu „umíš? – neumíš?“. A tak, aby žáci uměli, tak se bifluje. „Takhle to je, neptej se proč, na vysvětlování není čas, a nauč se to.“ Pokud školní praxe sklouzává k výše naznačenému, pak nelze očekávat od žáků nic víc než rozvinutou paměť a poslušnost. Otázkou ovšem je, zda je to pro budoucnost žáků i naší společnosti to, co opravdu

⁴³ Tollingerová, D. et al. (1986) *K teorii učebních činností*. Praha: SPN

⁴⁴ RVP Digitální učební materiály. Dostupné

z <https://dum.rvp.cz/materialy/myslenkove-operace.html> [4.7.2019]

chceme. Pokud se shodneme, že naopak chceme žáky a postupně absolventy samostatné, kriticky myslící, kteří zvládají kritériální hodnocení a navíc umí obhájit svůj názor, žáky argumentačně dovedné, schopné ověřovat sdělené „pravdy“, pídící se po příčinách a schopné dokázat, co je důsledkem čeho, tak musíme změnit především postoj řadových učitelů. Právě tento parametr nejvíce vypovídá o harmonické spolupráci celého učitelského sboru při individualizaci výuky určitých žáků. Jinými slovy, jeden učitel nic nezmuže a je třeba, aby všichni učitelé dané školy spolupracovali. Jedině při frontálním nasazení všemi vzdělavateli (rodiče nevyjímaje) lze výběrem vhodných úloh z hlediska obtížnosti (samozřejmě i formulace) postupně překonávat obtíže, které se projeví u některých žáků. Z hlediska krátkého časového úseku a relativně malého vzorku žáků, s nimiž jsme v rámci projektu pracovali, nemohl být tento parametr bez výhrad naplněn. Jedná se o tzv. „běh na dlouhou trať“.

Co se týče **regulativního parametru** učebních úloh, představovala naše sonda zejména úlohy řešené kolektivně nebo s dopomocí. Jejich klíčovým úkolem bylo zbavit žáky, kteří měli nějaký problém s učivem, strachu z toho, že se dopustí chyby. Z psychologického hlediska lze právě zde hledat bariéry tvořivosti žáků, kteří tak dávají přednost pasivitě v duchu „kdo nic nedělá, nic nezkazí“. V kombinaci výše uvedeného „nauč se to a nemudruj“ tak na školách může probíhat plíživá regulace žáků jako pasivních jedinců bez zájmu. Přidáme-li k tomu problémy s udržením pozornosti žáků, máme tu trojkombinaci příčin školní neúspěšnosti. První dvě má v popisu práce minimalizovat učitel, s tou třetí mohou významně pomoci rodiče. Potíže s udržením pozornosti má stále více žáků a tento problém vyhmátli také učitelé zapojení v našem projektu. Neschopnost soustředit se a udržet pozornost, byť jen na krátkou dobu, se týká žáků z nejrůznějších sociálních skupin. Co může být příčinou? Alvarézová⁴⁵ dokládá z odborné literatury a zejména ze své pedagogické praxe, jak je systém pozornosti dítěte devastován sledováním televize, počítačů či jiných elektronických

⁴⁵ Alvarez, C. (2018). *Dítě a přírodní zákony: převratná metoda vzdělávání pro předškolní děti*. Praha: Knižní klub.

médií (obrazovek tabletů, mobilů, apod.). Děti jsou přitahovány svítící obrazovkou a měnícím se obrazem, jsou udržovány ve stresu, zvykají si věnovat přednostně pozornost obrazovce. Každý rodič má tak možnosti své dítě významně podpořit tím, že omezí nebo úplně vyloučí sledování televize doma. Alvarézová tvrdí, že pozná velmi rychle dítě, které sleduje denně televizi. Uvádí příklad chlapce, který se po dobu několika měsíců nebyl schopen téměř nic naučit a až poté, co rodiče konečně přistoupili na opatření (doma odpojili televizi, kterou do té doby dítě denně sledovalo) se dítě bylo schopno učit. Významného zlepšení si krom učitelů všimli také rodiče, zejména v komunikaci se synem.

ZÁVĚREM

Inkluze je fenomén, který již třetím rokem rozděluje rodičovskou a učitelskou veřejnost v poměrně pro-segregačně naladěné české společnosti. I při vědomí této skutečnosti je snahou inkluze ve školním prostředí v **povinném základním vzdělávání** pracovat s jinakostí a dávat šance na úspěch i tzv. problémovým žákům. Výběrovost a elitářství na této úrovni vzdělávání (ISCED 1, 2) není na místě, neboť porušuje princip „povinné rovnosti“, v němž je každý žák vítán a společnost žádného nechce pro budoucnost ztratit. Ne vždy představují problémoví žáci žáky sociálně, kulturně či jazykově znevýhodněné. Bylo tomu tak i v případě 201 žáků z devíti základních škol, kteří byli v průběhu tří let projektově podpořeni v oblastech, označených jejich učiteli jako jimi nedostatečně zvládnuté. Pomocí mimoškolních činností byli takto vytipovaní žáci zpravidla po dobu šesti týdnů s frekvencí dvakrát týdně aktivizováni se snahou umožnit jim zažít radost z poznávání, sejmut z nich břímě strachu z dopouštění se chyb a vzbudit v nich alespoň náznak chuti aktivně se podílet na objevování neznámého.

Ne vždy se přitom dařilo překonávat stereotypy jak na straně žáků, tak na straně vzdělavatelů. Zejména jim je Sumář učebních úloh určen jako podnět k zamyšlení, jak lze ze dne na den k inkluzi přispět i bez masivních finančních dotací: nastavovat variabilně parametry učebních úloh tak, aby se blížily individuálním potřebám různých skupin žáků. Sumář úloh může být i inspirací rodičům, kteří spolupracují se školou a pomáhají svým dětem k překonávání momentálních obtíží v popsanych oblastech.

SEZNAM UČEBNÍCH ÚLOH

ÚLOHY PODPORUJÍCÍ JAZYKOVOU ZDATNOST

1. Slovní samoobsluha
2. Jednoslabičné odpovědi
3. Doplnování slov a písmen
4. Jazykolamy 1
5. Jazykolamy 2
6. „Šachy“ – nalezení slova
7. Samohlásková soutěž
8. Dvojice postav
9. Literární postavy – jejich vlastnosti
10. Oblíbená kniha
11. Popis literární postavy nebo knihy
12. Interpunkční znaménka
13. Které slovo chybí?
14. Pexeso s vyjmenovanými slovy
15. Jaké vyjmenované slovo si myslím?
16. Věta
17. Čtení z knihy
18. Dokonči slovo
19. Slovosled – pohádkové a historické postavy
20. Poznej přídavné jméno
21. Najdi spojitost
22. Doplnovací cvičení na mně/mě
23. Osmisměrka na vyjmenovaná slova
24. Hledání ve slovníku
25. Příběh se slovy začínajícími stejným písmenem
26. Slova, která začínají i končí stejným písmenem
27. Rýmy
28. Křížovka
29. Strom s otázkami z učiva z českého jazyka
30. Vyprávění s využitím karet z hry Dixit
31. Vyjmenovaná slova – zpevňování
32. Tvorba vět s vyjmenovanými slovy (1)
33. Tvorba vět s vyjmenovanými slovy (2)
34. Vysvětlení významu vyjmenovaného slova

35. Určení i/í nebo y/ý ve slově
36. Písemné pravopisné cvičení
37. Slova příbuzná k vyjmenovanému slovu 1
38. Hledání chyb ve vyjmenovaných slovech
39. Slova příbuzná k vyjmenovanému slovu 2
40. Tvorba vět s vyjmenovanými slovy a slovy příbuznými
41. Podstatná jména ve vyjmenovaných slovech
42. Skládání slov
43. Sestavení slov z písmen
44. Vzory podstatných jmen
45. Určování vzoru podstatného jména
46. Abecední pořádek
47. DIPO
48. Hledání tajenky
49. Logico Piccolo
50. Had
51. Dvojice významově odlišných slov
52. Tajenka
53. Beruško, nezlob se
54. Souboj pirátů
55. Čeština hrou
56. Přiřazovací úlohy dle věcného obsahu
57. Slovní pexeso
58. Co je podmět?
59. Příčestí minulé
60. Tvorba anglických vět
61. Tvorba anglických otázek
62. I'm... Who is?
63. Pohybová chvílka s anglickými písničkami
64. Pantomima
65. What I doing?
66. What are you doing?
67. Yes, I'm. No, I'm not.
68. Anglické domino
69. Rozhovor v kruhu
70. Kreslení dle popisu I have got
71. What is he/she/it doing?

72. Práce na interaktivní tabuli
73. Přiřad' popis ke správnému obrázku – zvířata
74. Otázky se správným přiřazením slovesa to be
75. Čtenářská gramotnost - čtecí karty
76. The story of Dr. Monkey - dramatizace příběhu
77. Mr. Bean
78. Skládání vět
79. Hra ve dvojicích
80. Kdo co právě dělá?
81. Mysli rychle: Think quickly
82. Hádej, kdo jsem? Guess, Who am I?
83. Chyť a řekni: Catch and say
84. Co vidíš na obrázku? What can you see in the picture?
85. Najdi chybu
86. Vyprávěj a diskutuj
87. Ani slovo česky
88. Anglická křížovka
89. Konverzace na téma My family
90. Video na téma My family
91. Anglické pexeso
92. Poznej kamaráda
93. Přiřad' text k předmětům
94. Paměťové řetězení
95. Hledání a popis kartiček
96. Co děláš v tento den?
97. Konverzační cvičení

ÚLOHY PODPORUJÍCÍ MATEMATICKÉ DOVEDNOSTI

1. Logické dvojice - pexeso
2. Zápis čísla
3. Číselná řada – hra „Šly tři opice“
4. Číselná řada – psaní číslic
5. Psaní číslic
6. Procvičování početních spojů spojené s pohybem
7. Čtení čísel
8. Modelování číslic
9. Modely čísel

10. Procvičování početních operací a modelování čísla
11. Tvoření početních příkladů
12. Procvičování čísel – obměna hry „Honzo vstávej“
13. Počítání s hrací kostkou
14. Vyjádření čísla - kolik je ti let?
15. Uspořádání čísel podle velikosti
16. Počítání s kamínky
17. Dělení s míčky
18. Skládání geometrického útvaru
19. Cesty v síti – šipkovaná s kočičkou
20. Nakupování – hra na prodavače a zákazníky
21. Práce s čísly podle pokynů – sluníčko
22. Počítání předmětů – „Co je uvnitř kouzelného pytlíčku?“
23. Počítání na prstech
24. Porovnávání počtu prvků dvou množin
25. Matematické bingo
26. Indické násobení (násobení per gelosia)
27. Procvičení dělení se zbytkem
28. Vizualizace zlomků
29. Krychlové stavby
30. Modely rovinných útvarů
31. Poznávání rovinných geometrických útvarů
32. Črtání geometrických útvarů
33. Vlastnosti trojúhelníků
34. Papírový model trojúhelníka
35. Výšky trojúhelníka
36. Těžnice trojúhelníka
37. Vztahy mezi jednotkami délky
38. Hledej totožné dvojice délek
39. Odhaduj a měř
40. Rovnost velikostí
41. Jednotky obsahu v praxi
42. Odhaduj a počítej
43. Převody jednotek
44. Rovnost obsahů
45. Objemové jednotky
46. Odhaduj a ověřuj

47. Objemy kapalin 1
48. Objemy kapalin 2
49. Řazení jednotek objemu
50. Vybarvi totožné objemy jednou barvou
51. Slovní úloha 1
52. Jednotky hmotnosti
53. Výpočty na převody jednotek hmotnosti 1
54. Variantní poskládání určité hmotnosti
55. Vztahy mezi hmotnostmi
56. Co kolik váží?
57. Výpočty na převody jednotek hmotnosti 2
58. Slovní úloha 2
59. Jednotky času
60. Kalendáře

ÚLOHY ZAMĚŘENÉ NA ROZVOJ PAMĚTI A POZORNOSTI

1. Skákání panáka
2. Pexeso (obrázek – stín)
3. Co se změnilo v místnosti?
4. Co se změnilo na kamarádovi?
5. Skládání papírové skládačky
6. Rychlé střídání pohybových činností
7. Skládání puzzle
8. Najdi rozdíly mezi obrázky
9. Co chybí na obrázku?
10. Skládání posloupnosti dle slovních instrukcí
11. Světové strany
12. Hra Dobble
13. Hádání předmětů podle popisu
14. Školka s míčem
15. Hra Tik tak bum – junior
16. Hra Mikádo
17. „Běhací psaní“
18. Hra Chobotnice
19. Pozorně poslouvej pohádku
20. Kopie domečku
21. Kelímek

22. Stolní hra Duch
23. Slovní řetěz
24. Lego – skládání dle instrukcí
25. „Skládaná“
26. Pexeso (různé obměny klasické hry)
27. Kimova hra
28. Co chybí? – obměna Kimovy hry
29. Které slovo chybí?
30. Řetěz slov – hra „přijela tetička z Ameriky...“
31. Řetěz fotografií

ÚLOHY NA ROZVOJ MOTORICKÉ DOVEDNOSTI

1. Uvolnění zápěstí obkreslováním
2. Skákání „školky“ přes švihadlo
3. Co držíš?
4. Kuba řekl
5. Druhy listí
6. Kde je kelímek?
7. Podlézání pod gumou
8. Vytrvalostní skákání přes švihadlo
9. Barevný podzim
10. Chůze přes dva papíry
11. Kutálení
12. Trojrozměrné zobrazování plastelínou
13. Provazochodec
14. Přišívání knoflíků
15. Hra „Ocásek“
16. Čepice z papíru
17. Shazování kuželek
18. Skákání v pytli
19. Hvězda z papíru
20. Chůze na dětských chůdách
21. Házení a kopání s míčem
22. Skákání panáka
23. „Opičí dráha“
24. Oblékání panáka
25. Rozcvička prstů s říkankou

26. Květiny
27. Jarní náramek
28. Tkaničky
29. Písková zvířátka
30. Beruška
31. Obrázky z těstovin
32. Hra na popelku
33. Cvičení s prsty
34. Od koho je klubíčko?
35. Pavučina pro pavouka
36. Hod míčem do krabice
37. Míčky z papíru
38. Obrázky z párátek
39. Provázek Einstein
40. Had z korálků
41. Přišívání knoflíků
42. Pohádkové linie
43. Nácvič rychlé sebeobsluhy
44. Sirky
45. Stříhání tvarů
46. Sluníčko z kolíčků
47. Náš dům
48. šroubku a maticce
49. Kuřátka
50. Papírový panáček
51. Modelování
52. Bludiště
53. Házení kuličkami
54. Skládání domečků z karet
55. Krepové květiny
56. Psaní prstem na záda
57. Dostihy
58. Pětiboj
59. Auto
60. Stavebnice Cheva
61. Balonky
62. Pešek

63. Společně vzhůru
64. Rodina
65. Barevný řetěz, rozvoj jemné motoriky
66. Dráha
67. Levá - pravá
68. Dušičky
69. Lepení knoflíků
70. Třídění knoflíků
71. Bum bum
72. Cvičení s prsty
73. Spojovačka
74. Jedeme autem
75. Z vody do vody
76. Dáme ruku sem, dáme ruku tam
77. Kutululu - hop
78. "Pepík řekl"
79. Minuta a dost
80. Kouzelník, rozvoj hrubé a jemné motoriky
81. Ruce pryč
82. Běh k neznámému cíli

POUŽITÁ LITERATURA

1. Alvarez, C. (2018). *Dítě a přírodní zákony: převratná metoda vzdělávání pro předškolní děti*. Praha: Knížní klub.
2. Armstrong, M. (2007). *Řízení lidských zdrojů. Nejnovější trendy a postupy* (10th ed.). Praha: Grada.
3. Blížkovský, B. (1997). *Systémová pedagogika*. Brno: Amosium Servis.
4. Booth, T., Ainscow, M. (2007). *Ukazatel inkluze. Rozvoj učení a zapojení ve školách*. Praha: Rytmus.
5. Doulík, P., Škoda, J. (2014). Příprava učitelů v kontextu kontinuální optimalizace. *Praha: Pedagogická orientace*. 24(5), 818-837.
6. Fišerová, I. a kol. (2009). *Pojetí cíle ve vyučování*. Dostupné z <http://www.cdmvt.zcu.cz/> [15. 6. 2019]
7. Hábl, J. (2014). *Učit (se) příběhem. Komenského Labyrint a didaktické možnosti narativní alegorie*. Brno: Host s.r.o.
8. Helus, Z. (2015). *Sociální psychologie pro pedagogy*. 2. vyd. Praha: Grada.
9. ISCED 2011 – International Standards Classification of Education. Dostupné z <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf> [29. 5. 2019]
10. Kalhous, Z. Obst, O, (2002). *Školní didaktika*. Praha: Portál.
11. Kolář, Z. (2012). *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada.
12. Liessmann, K. P. (2009). *Teorie nevzdělanosti: omyly společnosti vědění*. Praha: Academia.
13. Mareš, J. (2013). *Pedagogická psychologie*. Praha: Portál.
14. Mitchell, I., Carbone, A., A. (2011). Typology of Task Characteristics and Their Effects on Student Engagement. *International Journal of Educational Research*, vol.50, s. 257-270.

15. MŠMT. (2016). *České školství v mezinárodním srovnání*. Dostupné z <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/ceske-skolstvi-v-mezinarodnim-srovnani-1> [1. 2. 2017].
16. NÚV (2017). *Aktualizovaný text RVP ZV*. Dostupné z <http://www.nuv.cz/t/aktualne-platne-zneni-rvp-zv> [7.5.2019].
17. Piketty, T. (2015). *Kapitál v 21. století*. Praha: Univerzum.
18. Průcha, J., ed. (2009). *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál.
19. Říčan, J. (2013). *Používané metakognitivní strategie žáků v kontextu autoregulovaného učení*. Ústí n. L.: UJEP.
20. Říčan, J. (2016). *Metakognice a metakognitivní strategie*. Most: Hněvín.
21. Říčan, J. (2019). *Percepční chyby učitele a jejich vliv na počet pozitivních reakcí a instrukcí směrem k žákům*. [v tisku]. Ústí nad Labem.
22. Říčan, J. (2016). *Metakognice a metakognitivní strategie jako teoretické a výzkumné konstrukty a jejich uplatnění v moderní pedagogické praxi*. Most: Hněvín.
23. Říčan, J., Chytrý V., Jindráček, V., Kroufek, R., Janovec, J., & Schreil, Z. (2019). *Metodické provázení oborovými didaktikami* [v tisku]. Ústí nad Labem.
24. Svoboda, Z., Smolík, A. (2010). *Pedagogická, sociální a zdravotnická práce s osobami ohroženými sociálním vyloučením*. Ústí nad Labem: UJEP.
25. Tollingerová, D. (1976). K pedagogicko-psychologické teorii učebních úloh. *Socialistická škola*, no. 4.
26. Tollingerová, D. et al. (1986) *K teorii učebních činností*. Praha: SPN.
27. Vávra, J., *Proč a k čemu taxonomie vzdělávacích cílů?* Dostupné z <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/11113/proc-a-k-cemu-taxonomie-vzdelavacich-cilu-.html/> [14. 5. 2019]

28. Vomáčková, H., Cihlář, D. (2015). *Regionální disonance v hodnotových soudech adolescentů*. Ústí nad Labem: UJEP.
29. Vomáčková, H. a kol. (2015). *Výzkumný pohled na inkluzi a její determinanty*. Ústí n. L.: Univerzita J. E. Purkyně.
30. Zilcher, L. (2013). *Analýza používaných inkluzivně didaktických strategií v ČR a USA*. Ústí n. L.: UJEP.
31. Zilcher, L., Chytrý, V., Kežovská, M. (2016). Inclusive education in the view of the Czech Republic principals. In *Transformations in cultural, social and educational activity. Challenges towards contemporary Europe*. Siedlce : Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach.
32. Zilcher, L., Říčan, J. (2014). Multicultural Education as a Way to Inclusion. In: Rabensteiner, P., Rabensteiner, G. (Eds.). *Internationalization in teacher education Vol. 6*. Klagenfurt.
33. Zilcher, L., Svoboda, Z. (2018). Proinkluzivní změny na školách formou strategického plánování. *Inkluzivní vzdělávání v souvislostech*. Plzeň: FPE ZČU.
34. Zilcher, L., Svoboda, Z. (2019). *Inkluzivní vzdělávání: Efektivní vzdělávání všech žáků*. Praha: Grada.
35. Zilcher, L., Svoboda, Z., Kežovská, M., Říčan, J. (2017). Řízení rozvoje inkluzivní školy. *Aktuální přístupy managementu vzdělávání*. Praha: Centrum školského managementu PedF UK v Praze.

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA 1 – vzor Identifikačního listu

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

IDENTIFIKACE VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍCH PROBLÉMŮ ŽÁKA

UČITELEM: Mgr. DANA KOTVÁŘOVÁ

ŠKOLA: ZŠ ŠKOLNÍ NÁMĚSTÍ 100/15, USTÍ NAD LABEM

ŽÁK	VĚK	TŘÍDA	CHARAKTERISTIKA PROBLÉMŮ ŽÁKA (co představuje pro žáka problém, klíčové "nedostatečnosti"-dovednosti-kompetence, v nichž selhává)	ZNAMKY SOCIÁLNÍHO ZNEVÝHODNĚNÍ (např. nenosí svoziny/pomůcky, špatná hygiena, rodiče nespokojení se školou, nedostatek v sebeobsluze, chybí režim, ...)
DA	7	1.A	kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence pracovní	nedostatek v sebeobsluze, chybí režim, neadekvátní reakce na výtky
MS	8	1.A	kompetence komunikativní, kompetence pracovní, kompetence k řešení problémů, kompetence pracovní	nenosí pomůcky, motyka nefunguje, špatná hygiena, chybí režim
KB	7	1.A	kompetence k řešení problémů, kompetence pracovní, kompetence komunikativní	29 dětí, neděle 20, deník připravený omlíta, chybí režim
LU	7	1.A	kompetence k řešení problémů, kompetence pracovní, kompetence komunikativní	višestupňová rodina - nenosí pomůcky, špatná hygiena, chybí režim
ST	7	1.A	kompetence k řešení problémů, kompetence pracovní, kompetence komunikativní	neděle 20, chybí režim, docházka, pomůcky, reakce

V USTÍ NAD LABEM dne 15.10.2018

Mgr. Jana Kotvářová
Razítko/podpis

ZÁKLADNÍ ŠKOLA USTÍ NAD LABEM,
Školní náměstí 100/15
příspěvková organizace
400 01 Ustí nad Labem
IČ: 44 55 31 12 (5)

Kontakt:
(doplňtí jméno, telefon, e-mail)

Identifikace byla vytvořena pro použití v rámci projektu CZ.02.3.61/0.0/0.0/15_007/0000210 Škola pro všechny: Inkluze jako cesta k efektivnímu vzdělávání všech žáků.

PŘÍLOHA 2 – vzor Deníku mimoškolních činností

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

PLÁN/DENÍK MIMOŠKOLNÍCH AKTIVIT

ŠKOLA: ZŠ Trmice

TŘÍDNÍ UČITEL: Mgr. Mikulková Iva

TŘÍDA: 1.B

CÍL/ZAMĚŘENÍ AKTIVIT: *rozvoj matematického myšlení*

ŽÁK/věk:

MP/7, TK/6, AK/6, RL/6, NG/6

Den (od-do) 6x2 setkání	Popis plánovaného postupu prováděných činností v rámci jednoho cíle a jednotlivých setkání	Výkon/ postup/projev žáka při činnosti
30.10.2017 11:40-12:25	10 min: na čtvrtce jsou námí napsána tučnějšími číselmi čísla od 1-5. Děti dostanou do rukou nastříhané provázky o různé délce a barvě. Délka závisí na čísle tak, aby byl provázek přesně dlouhý, jak je dlouhý obvod daného čísla. Jejich úkolem bude provázek přiložit přesně podle hran čísel a „obkreslit“ je jím. Dětem bude vyprávěn příběh o číslicích a rytířích, kteří na sobě nemají zbroj, kterou jim za pomoci obkreslení číslic obléknou, aby se mohly číslice vydat do boje.	Chybí TK AK: Obtáhla provázek číslo ze všech první. Neměla s úkolem žádný problém. RL: Nepochopil obtahování a s pomocí ostatních dětí své číslo obtáhl nejpozději. MP: Své číslo obtáhl a soutěžil s ostatními. Snázil se, být nejrychlejší. NG: Byla hned od začátku velice nesoustředěná. Hra ji moc nebavila. Když zjistila, že ostatní obtahují číslo rychleji, nechtělo se ji pokračovat. Pomocí motivace se ji nakonec číslo obkreslit provázkem povedlo. Všechny děti obkreslovali provázek čísla správně ze shora dolů.
	15 min: Každý žák obdrží ustružený kus barevného vlasce (cca 30 cm) a jeho úkolem je dle vyřčeného čísla od studenta navléknout určený počet korálek barvy, kterou student též zadá (např. navlékněte 2 červené korálky, dále tři žluté korálky,). Žák vytvoří na konci tohoto úkolu náramek, dle pokynů studenta. Rytíře čísla jsme oblékli do zbroje, a teď si i my něco nasadíme. Je to něco na ozdabu a nosí se to na ruce a budou na něm korálky, co to je? Ano je to náramek, ale nejprve si ho musíme vyrobit.	AK: Byla velice soustředěná. Dobře rozeznávala barvy i počty korálek, které student vyslovoval. Navlékání ji velice dobře šlo. Opět byla nejrychlejší. RL: Měl problémy s počty. Když student vyslovil počet korálek, obvykle jich navlékal o 2 méně. Barvy rozeznával dobře. MP: Pouze jednou špatně spočítal korálky a to hned při prvním vysloveném počtu. Nadále pracoval přesně. Byl si vědom své chyby. NG: Byla nejpočetnější. Nedokázala správně spočítat korálky a navléci je na provázek. Počet korálek spletila při prvním vysloveném počtu a při posledním vysloveném počtu.

Aktivita je spolufinancována Evropskou unií. Aktivita je realizována jako součást projektu OP VVV CZ.02.3.61/0.0/0.0/15_007/0000210 Škola pro všechny. Inkluzí jako cesta k efektivnímu vzdělávání všech žáků.

PŘÍLOHA 3 – vzor Evaluačního listu

EVALUACE ŠESTITÝDENNÍHO AKTIVIZAČNÍHO PŮSOBNÍ NA ROZVOJ ŽÁKA

UČITELEM: *Mgr. ANNA DOBŘEŠOVÁ*
ŠKOLA: *Základní škola a Mateřská škola, Děčín IX, Na Pěšině 330, příspěvk. org.*

ŽÁK	VĚK	TŘÍDA	CHARAKTERISTIKA POSUNŮ V ROZVOJI ŽÁKA VE VYBRANÉ OBLASTI, NA NÍŽ CÍLILY MIMOŠKOLNÍ AKTIVITY: (student doplní jednu zvolenou cílovou oblast, např. zdokonalování sebeobsluhy/rozvoj jemné motoriky/posilování kr. paměti...) Ze sdělení učitele by mělo být patrné, zda vyučující A) reflektuje v dané oblasti u žáka nějaké pozitivní změny (popsat jaké), B) vnímá oblast „nedostatků“ žáka jako nezměněnou (popsat projevy nedostatků), C) vnímá nějaké negativní změny (popsat jaké)	VYZNAČENÍ PŘEVAŽUJÍCÍ ZMĚNY PÍSMENY A B C
JZ	7	1.A	<i>Aktivně přistupoval k plnění zadávaných úkolů. Získal sebevědomí a je jistější při vyprávění. Zlepšená samostatnost a ochota spolupracovat. Zlepšené výsledky.</i>	A
TP	6	1.A	<i>Výrazný pokrok k aktivnímu přístupu plnění úkolů. Podpora sebevědomí a jistoty. Zaxuamených mluvitelských úkolů ve výstavnosti a ziskání sebevědomí.</i>	A
PS	7	1.A	<i>vytvoření sebevědomí a ochoty spolupracovat s ostatními. Výrazné zlepšení ve výstavnosti.</i>	A
AM	7	1.A		A
JK	6	1.A		A

V *Děčíně* dne *12. 12. 2018*
 Razítko/podpis

Evaluační byla vytvořena pro použití v rámci projektu CZ.02.3.61/0.0/0.0/15_007/0000210 Škola pro všechny: Inkluze jako cesta k efektivnímu vzdělávání všech žáků.

SUMMARY

Inclusion is a phenomenon that has been dividing parental and teaching public in a relatively pro-segregationally oriented Czech society at least for three years. Even with this fact in mind, the aim of inclusion in the school environment of compulsory primary and lower secondary education, is to work with otherness and give a chance to achieve success to so-called problem pupils. Selectivity and elitism at this level of education (ISCED 1, 2) are not acceptable since they violate the principle of "compulsory equality", in which every pupil is welcome and our society does not want to lose anyone for the future. But, not always are problem pupils socially, culturally or linguistically disadvantaged. This was also the case for 201 pupils from nine primary schools who were sponsored by projects for more than three years in areas identified by their teachers as being managed insufficiently by them. By means of extracurricular activities, pupils were selected, as a rule, and were exposed to special learning activities for a period of six weeks with a frequency of twice a week, with an effort to enable them to experience the joy of cognition, to take the burden of fear of making mistakes off their shoulders and to at least give them a hint of willingness to actively participate in the discovery of the unknown. It has not always been possible to overcome the stereotypes on the part of both pupils and educators. In particular, the applied Summary book of school tasks is intended to stimulate reflection on how to contribute to inclusion from day to day without massive financial subsidies by setting parameters for learning tasks in a variable manner to match the individual needs of different groups of pupils. The summary of the above-mentioned learning tasks can also inspire parents who work with the school and help their children overcome the current difficulties in the areas described.

Název: SUMÁŘ UČEBNÍCH ÚLOH:
PRAXE VE STINU TEORIE

Autor: Helena Vomáčková, Dagmar Příhodová,
Lenka Minaříková

Vědecký redaktor: Doc. PhDr. Zdeněk Radvanovský, CSc.

Vydavatel: Pedagogická fakulta Univerzity J. E. Purkyně
v Ústí nad Labem

Místo a rok vydání: Ústí nad Labem, 2019

Náklad: 200 výtisků

Rozsah: 149 stran

Tisk: Centrum digitálních služeb MINO, Ústí n. L.

ISBN 978-80-7561-192-5

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

ISBN 978-80-7561-192-5

